

Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Neuradno prečiščeno besedilo Zakona o ohranjanju narave obsega:

- Zakon o ohranjanju narave – ZON (Uradni list RS, št. 56/99 z dne 13. 7. 1999),
- Popravek zakona o ohranjanju narave – ZON (Uradni list RS, št. 31/00 z dne 7. 4. 2000),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ohranjanju narave – ZON-A (Uradni list RS, št. 119/02 z dne 30. 12. 2002),
- Zakon o ohranjanju narave – uradno prečiščeno besedilo – ZON-UPB1 (Uradni list RS, št. 22/03 z dne 3. 3. 2003),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ohranjanju narave – ZON-B (Uradni list RS, št. 41/04 z dne 22. 4. 2004),
- Zakon o ohranjanju narave – uradno prečiščeno besedilo – ZON-UPB2 (Uradni list RS, št. 96/04 z dne 30. 8. 2004),
- Zakon o društvih – ZDru-1 (Uradni list RS, št. 61/06 z dne 13. 6. 2006),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije – ZSKZ-B (Uradni list RS, št. 8/10 z dne 5. 2. 2010),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave – ZON-C (Uradni list RS, št. 46/14 z dne 23. 6. 2014),
- Zakon o nevladnih organizacijah – ZNOrg (Uradni list RS, št. 21/18 z dne 30. 3. 2018),
- Zakon o dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave – ZON-D (Uradni list RS, št. 31/18 z dne 4. 5. 2018),
- Zakon o spremembah Zakona o ohranjanju narave – ZON-E (Uradni list RS, št. 82/20 z dne 5. 6. 2020),
- Zakon o debirokratizaciji – ZDeb (Uradni list RS, št. 3/22 z dne 7. 1. 2022),
- Zakon za zmanjšanje neenakosti in škodljivih posegov politike ter zagotavljanje spoštovanja pravne države – ZZNŠPP (Uradni list RS, št. 105/22 z dne 3. 8. 2022),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o državni upravi – ZDU-1O (Uradni list RS, št. 18/23 z dne 13. 2. 2023),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave – ZON-F (Uradni list RS, št. 97/25 z dne 1. 12. 2025).

ZAKON

O OHRANJANJU NARAVE (ZON)

(neuradno prečiščeno besedilo št. 14)

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

(namen zakona)

(1) Ta zakon določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave.

(2) Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti so ukrepi, s katerimi se ureja varstvo prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst (v nadaljnjem besedilu: rastlinske in živalske vrste), vključno z njihovim genskim materialom in habitatami ter ekosistemi, in omogoča trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti ter zagotavlja ohranjanje naravnega ravnovesja. Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti so tudi ukrepi za preprečevanje, zmanjšanje in ublažitev škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa ter širjenja invazivnih vrst.

(3) Sistem varstva naravnih vrednot je sistem, ki določa postopke in načine podeljevanja statusa naravnih vrednot ter izvajanje njihovega varstva.

(4) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo:

1. [Direktiva 2009/147/ES](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L št. 20 z dne 26. 1. 2010, str. 7), zadnjič spremenjena z [Uredbo \(EU\) 2019/1010](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o uskladitvi obveznosti poročanja na področju zakonodaje, povezane z okoljem, ter spremembi [uredbe \(ES\) št. 166/2006](#) in [\(EU\) št. 995/2010](#) Evropskega parlamenta in Sveta, [direktiv 2002/49/ES](#), [2004/35/ES](#), [2007/2/ES](#), [2009/147/ES](#) in [2010/63/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta, [uredb Sveta \(ES\) št. 338/97](#) in [\(ES\) št. 2173/2005](#) ter [Direktive Sveta 86/278/EGS](#) (UL L št. 170 z dne 25. 6. 2019, str. 115),
2. [Direktiva Sveta 92/43/EGS](#) z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjena z [Direktivo Sveta 2013/17/EU](#) z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193),
3. Direktiva Sveta z dne 28. marca 1983 o uvozu kož nekaterih tjušnjih mladičev in izdelkov iz njih v države članice [83/129/EGS](#) (UL L št. 91 z dne 9. 4. 1983, str. 30), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta z dne 8. junija 1989 o spremembi [Direktive 83/129/EGS](#) o uvozu kož nekaterih tjušnjih mladičev in izdelkov iz njih v države članice (UL L št. 163 z dne 14. 6. 1989, str. 37) in
4. [Direktiva Sveta 1999/22/ES](#) z dne 29. marca 1999 o zadrževanju prosto živečih živali v živalskih vrtovih (UL L št. 94 z dne 9. 4. 1999, str. 24).

(5) S tem zakonom se ureja izvajanje [Uredbe \(EU\) št. 1143/2014](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst (UL L št. 317 z dne 4. 11. 2014, str. 35), zadnjič spremenjene z [Delegirano uredbo Komisije \(EU\) 2018/968](#) z dne 30. aprila 2018 o dopolnitvi [Uredbe \(EU\) št.](#)

[1143/2014](#) Evropskega parlamenta in Sveta glede ocen tveganja v zvezi z invazivnimi tujerodnimi vrstami (UL L št. 174 z dne 10. 7. 2018, str. 5), (v nadaljnjem besedilu: [Uredba 1143/2014/EU](#)).

2. člen

(biotska raznovrstnost)

(1) Biotska raznovrstnost je raznovrstnost živih organizmov.

(2) Raznovrstnost živih organizmov vključuje raznovrstnost znotraj vrst in med različnimi vrstami, gensko raznovrstnost ter raznovrstnost ekosistemov.

(3) Biotska raznovrstnost se v naravi ohranja z ohranjanjem naravnega ravnovesja.

3. člen

(naravno ravnovesje)

(1) Naravno ravnovesje je stanje medsebojno uravnoteženih odnosov in vplivov živih bitij med seboj in z njihovimi habitati.

(2) Naravno ravnovesje je porušeno, ko poseg uniči številčno ali kakovostno strukturo življenjske združbe rastlinskih ali živalskih vrst, okrni ali uniči njihove habitate, uniči ali spremeni sposobnosti delovanja ekosistemov, prekine medsebojno povezanost posameznih ekosistemov ali povzroči precejšnjo osamitev posameznih populacij.

4. člen

(naravne vrednote)

(1) Naravne vrednote obsegajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije.

(2) Naravna vrednota je poleg redkega, dragocenega ali znamenitega naravnega pojava tudi drug vredni pojav, sestavina oziroma del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava.

(3) Naravne vrednote iz prejšnjega odstavka so zlasti geološki pojavi, minerali in fosili ter njihova nahajališča, površinski in podzemski kraški pojavi, podzemске jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava.

(4) S sistemom varstva naravnih vrednot se zagotavljajo pogoji za ohranitev lastnosti naravnih vrednot oziroma naravnih procesov, ki te lastnosti vzpostavljajo oziroma ohranjajo, ter pogoji za ponovno vzpostavitev naravnih vrednot.

5. člen

(skrb za ohranjanje biotske raznovrstnosti)

Politike, programi, strategije in načrti razvoja na posameznih področjih, ki lahko prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti, morajo na svojih področjih izkazovati in zagotavljati izvajanje ukrepov, s katerimi prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

6. člen

(obveznost vključevanja ukrepov)

Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot po tem zakonu se vključujejo v urejanje prostora ter rabo in izkoriščanje naravnih dobrin ter ukrepe varstva kulturne dediščine na način, ki ga določa zakon.

7. člen

(subjekti ohranjanja in varstva)

(1) Fizične in pravne osebe morajo ravnati tako, da prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in varujejo naravne vrednote.

(2) Država, lokalne skupnosti ter druge osebe javnega prava so pri izvajanju nalog iz svojih pristojnosti dolžne upoštevati načela, cilje in ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter pri tem medsebojno sodelovati.

8. člen

(pristojnosti države in lokalnih skupnosti)

(1) Urejanje zadev ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot je v pristojnosti države, razen zadev lokalnega pomena na področju varstva naravnih vrednot, ki so v pristojnosti lokalne skupnosti.

(2) Zadeve lokalnega pomena iz prejšnjega odstavka so:

- programiranje in planiranje na področju varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,
- sprejemanje ukrepov varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,
- zagotavljanje lokalnih javnih služb ohranjanja narave,
- popularizacija varstva naravnih vrednot lokalnega pomena.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka mora država ukrepati, če je v nevarnosti obstoj naravne vrednote lokalnega pomena.

9. člen

(ekološka in socialna funkcija lastnine)

(1) Lastnik zemljišča mora dopustiti na svojih zemljiščih neškodljiv prehod drugim osebam in drugo splošno rabo v skladu z zakonom ter dopustiti na svoji lastnini opravljanje nalog ohranjanja biotske raznovrstnosti in ukrepov varstva naravnih vrednot (v nadaljnjem besedilu: naravovarstvene naloge).

(2) Pri izvajanju določb tega zakona so z lastniki izenačeni tudi drugi uporabniki nepremičnin.

(3) Določba prvega odstavka tega člena ne velja za zemljišča, ki jih je dovoljeno ograditi v skladu z zakonom, razen za izvajanje tistih naravovarstvenih nalog, ki so nujne za preprečitev poškodovanja ali uničenja naravne vrednote.

10. člen

(uporaba zakona)

(1) Določbe tega zakona o dolžnosti ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot se ne uporabljajo:

- pri izvajanju nujnih ukrepov in del zaščite, reševanja in pomoči v primeru naravne ali druge nesreče v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- pri izvajanju izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti v zvezi z intervencijo v primeru naravne nesreče zaradi škodljivega delovanja voda v skladu s predpisi, ki urejajo vode, ki so nujna dela pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda;
- pri izvajanju nujnih ukrepov obrambe države v skladu s predpisi o obrambi.

(2) Izjema iz prve in druge alineje prejšnjega odstavka velja od trenutka nastanka naravne ali druge nesreče do dneva, ko pristojni organ v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, odloči, da so zagotovljeni pogoji za prenehanje intervencije, izjema iz tretje alineje prejšnjega odstavka pa v času povečane nevarnosti napada na državo, neposredne vojne nevarnosti ter razglašenega izrednega ali vojnega stanja do dneva preklica teh stanj v skladu s predpisi o obrambi.

(3) Zavod Republike Slovenije za varstvo narave mora v 60 dneh od prenehanja okoliščin iz prejšnjega odstavka ugotoviti vpliv izvajanja nujnih del in izrednih ukrepov na cilje ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.

(4) Pri izvajanju nujnih del in izrednih ukrepov iz prvega odstavka tega člena je treba v čim večji meri upoštevati potrebe ohranjanja narave v skladu s tem zakonom.

11. člen

(določitev pojmov)

V tem zakonu uporabljeni pojmi imajo naslednji pomen:

1. Domorodna (avtohtona) živalska ali rastlinska vrsta je tista, ki je v določenem ekosistemu naravno prisotna; od vrst, ki so bile iztrebljene, se za domorodne štejejo tiste, za katere v ekosistemu še obstajajo približno enaki biotopski in biotski dejavniki, kot so bili pred iztrebitvijo.
2. Doselitev je vnos rastlin ali živali v ekosistem, v katerem rastline ali živali te vrste že živijo.
3. Ekosistem je funkcionalna celota življenjskega prostora (biotop) in življenjske združbe (biocenoza), katerega sestavine so v dinamičnem ravnesju.

4. Geotop je del geosfere geološkega, geomorfološkega ali hidrološkega pomena.
5. Gojitev rastlin je gojenje rastlin domorodnih ali tujerodnih vrst z namenom pridobivanja hrane, prodaje, za okras, za industrijske ali zdravilne namene, namene učno-vzgojnega ali znanstvenoraziskovalnega dela ter zaradi ohranitve vrste.
6. Gojena žival je tista, ki je potomka staršev vzgojenih v ujetništvu.
7. Gojitev živali je gojenje (hranjenje, omogočanje razmnoževanja, križanje) živali domorodnih ali tujerodnih vrst v prostoru, ločenem od narave (ogradi, obori, kletki, bazenih, koritih in v podobnih prostorih), zlasti z namenom pridobivanja hrane, lova, prodaje, učno-vzgojnega ali znanstvenoraziskovalnega dela ter zaradi ohranitve vrste.
8. Habitat (življenjski prostor) je s specifičnimi neživimi in živimi dejavniki opredeljen prostor vrste oziroma geografsko opredeljen prostor osebkov ali populacije vrste.
9. Naselitev je vnos rastlin ali živali v ekosistem, v katerem rastline ali živali te vrste niso bile nikoli prisotne. Naselitev je lahko izvedena z namenom, da rastline ali živali v novem ekosistemu živijo, ali je nezavedna in je posledica človekovega malomarnega ravnanja, npr. odmetavanje akvarijskih ali terarijskih živali v naravo ali omogočanje pobega živali iz ograjenih prostorov. Vnos živali v prostor za gojitev živali ni naselitev.
10. Invazivna vrsta je invazivna tujerodna vrsta iz 2. točke 3. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#), ki je:
 - invazivna tujerodna vrsta, ki zadeva Unijo, iz 3. točke 3. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#),
 - invazivna tujerodna vrsta, ki zadeva državo članico, iz 4. točke 3. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#),
 - invazivna tujerodna vrsta, določena v okviru izrednih ukrepov v skladu s prvim ali četrtim odstavkom 10. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#).
11. Izvoz je vsak iznos blaga s carinskega območja Evropske unije.
12. Oblikovana narava je del narave, ki ga človek preoblikuje z namenom vzgoje, izobraževanja, oblikovanja krajinskih elementov ali katerim drugim namenom in je pomemben zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti. Za oblikovano naravo se štejejo zlasti: drevoredi, botanični vrtovi, alpinetumi in drugi oblikovani ekosistemi.
13. Odvzem rastline ali živali iz narave je odvzem žive ali mrtve rastline ali dela rastline ali živali iz habitata.
14. Ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote sta ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote ali zavarovanega območja, ki pomenita dostopanje do naravne vrednote ali zavarovanega območja in vstopanje na naravno vrednoto ali zavarovano območje z namenom njegovega spoznavanja in doživljanja ter telesne ali duševne sprostitev ali aktivnosti, na način, da naravna vrednota ni ogrožena, in se izvajata brez podelitve koncesije po tem ali drugih zakonih.
15. Ohranjanje narave je vsako ravnanje, ki se opravlja zaradi ohranitve biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.
16. Okrnitev narave je stanje narave, ko so zaradi človekove dejavnosti spremenjeni naravni procesi tako, da je porušeno naravno ravnovesje ali so uničene naravne vrednote.
17. Poseg v naravo je poseg v okolje po predpisih o varstvu okolja.

18. Ponovna naselitev je vnos rastlin ali živali v ekosistem, v katerem so bile rastline ali živali te vrste iztrebljene, v ekosistemu pa še obstajajo približno enaki abiotski in biotski dejavniki, kot so bili pred iztrebitvijo.
19. Populacija je skupina prostorsko in časovno povezanih rastlin ali živali iste vrste, v kateri se te med seboj križajo.
20. Raba naravne vrednote v zvezi z ogledovanjem in obiskovanjem je vodenje ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote, zaradi česar se omejijo pravice drugih, če se izvajajo kot pridobitna dejavnost.
21. Rastlinska ali živalska vrsta ali podvrsta ali varieteta je tista, katere osebk - vse razvojne oblike (v nadaljnjem besedilu: rastline ali živali) lahko živijo prosto v naravi, neodvisno od človeka in niso nastali z umetnim izborom (odbiranje in gojenje osebkov z namenom pridobivanja ras domačih živali ali sort kulturnih rastlin) ali biotehnološkim poseganjem v dedne zasnove. Cepljivke, glive in lišaji se obravnavajo kot rastlinska vrsta.
22. Sestavine biotske raznovrstnosti so rastlinske in živalske vrste, njihov genski material in ekosistemi.
23. Sistem spremljanja je sistem nadzora iz prvega odstavka 14. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#).
24. Transit je vsak prenos blaga preko carinskega območja Evropske unije pod carinskim nadzorom.
25. Tujerodna (alohtona) živalska vrsta je tista, ki jo naseli človek in v biocenozi določenega ekosistema pred naselitvijo ni bila prisotna; od vrst, ki so bile iztrebljene, se za tujerodne štejejo tiste, za katere v ekosistemu ne obstajajo več približno enaki biotopski in biotski dejavniki, kot so bili pred iztrebitvijo.
26. Tujerodna (alohtona) rastlinska vrsta je tista, ki jo naseli človek in pred naselitvijo ni bila prisotna na ozemlju Slovenije.
27. Ugodno stanje rastlinske ali živalske vrste je stanje, ki v predvidljivi prihodnosti zagotavlja obstoj vrste.
28. Uvoz je vsak vnos na carinsko območje Evropske unije.
29. Zatočišče za živali je prostor, namenjen za začasno oskrbo oziroma zdravljenje bolnih ali ranjenih živali, zapuščenih mladičev, ki sami še niso sposobni preživeti v naravi, ter živali, ki so bile odvzete imetniku zaradi protipravnega zadrževanja v ujetništvu, nedovoljene trgovine, izvoza, uvoza in zaradi drugih z zakonom določenih razlogov.

II. OHRANJANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

2.1. RASTLINSKE IN ŽIVALSKÉ VRSTE

12. člen

(posebno varstvo države)

Rastline in živali so pod posebnim varstvom države.

13. člen

(pridobitev v lastnino)

Žival ali vodna rastlina, ki je odvzeta iz narave za namene in pod pogoji, ki jih določa zakon, postane last tistega, ki jo odvzame iz narave.

14. člen

(splošni varstveni režim)

(1) Rastlinsko ali živalsko vrsto je prepovedano iztrebiti.

(2) Zniževati število rastlin ali živali posameznih populacij, ožati njihove habitate ali slabšati njihove življenjske razmere do take mere, da je vrsta ogrožena, je prepovedano.

(3) Rastline ali živali je prepovedano namerno, brez opravičljivega razloga ubijati, poškodovati, odvezati iz narave ali vznemirjati.

(4) Habitats populacij rastlinskih ali živalskih vrst je prepovedano namerno, brez opravičljivega razloga uničiti ali poškodovati.

(5) Ne glede na določbo tretjega odstavka tega člena je dovoljeno loviti živali lovnih in ribolovnih vrst v skladu s predpisi, ki urejajo lov in ribolov, ter opravljati kmetijsko in gozdarsko dejavnost v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijstvo in gozdarstvo, ter odvezati iz narave rastline ali živali za namene, dovoljene z zakonom.

(6) Razlog za dejanje iz tretjega in četrtega odstavka tega člena je opravičljiv, če ima dejanje koristno posledico in je družbeno sprejemljivo.

14.a člen

(izjeme od splošnega varstvenega režima)

(1) Ne glede na prejšnji člen je dovoljeno poškodovati, zastrupiti, vznemirjati, ujeti, odvzeti iz narave ali usmrtiti živali zavarovanih prosto živečih živalskih vrst, ki so določene v predpisu, izdanem na podlagi 81. člena tega zakona, če:

- ni druge zadovoljive možnosti,
- ta ravnanja ne škodujejo ohranitvi ugodnega stanja populacije in
- obstaja razlog zagotavljanja koristi varstva vrst, preprečitve resne škode, zagotavljanja zdravja in varnosti ljudi, doseljevanja ali ponovnega naseljevanja živali, raziskovanja in izobraževanja ali selektivnega odvzema nekaterih živali iz narave.

(2) Ne glede na prejšnji člen je dovoljeno uničiti, odvzeti iz narave, poškodovati ali zbirati zavarovane rastlinske vrste, ki so določene v predpisu, izdanem na podlagi 81. člena tega zakona, če:

- ni druge zadovoljive možnosti,

- ta ravnanja ne škodujejo ohranitvi ugodnega stanja rastlinske vrste na naravnem območju razširjenosti in
- obstaja razlog zagotavljanja koristi varstva vrst, preprečitve resne škode, zagotavljanja zdravja in varnosti ljudi, raziskovanja, izobraževanja, obnovitve populacije, doseljevanja in ponovnega naseljevanja.

(3) Ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), z odločbo odredi poseg v zavarovane živalske ali rastlinske vrste iz prvega ali drugega odstavka tega člena po uradni dolžnosti.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek se za raziskovanje, izobraževanje, doseljevanje ali ponovno naseljevanje lahko izda odločba po uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke. Odločba se izda največ za pet let.

(5) Kadar je poseg iz prvega odstavka tega člena treba izvesti z usmrčitvijo z uporabo strelnega orožja, se ta izvede v skladu s pravili za opravljanje lova, kot jih določajo predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, pri čemer so ne glede na omejitev nošenja in uporabe orožja na nelovni površini v predpisih, ki urejajo orožje, pri usmrčitvi živali dovoljeni tudi poseg in nošenje ter uporaba orožja na nelovni površini, kar se določi v odločbi iz tretjega odstavka tega člena. Izvajalec posega mora na nelovni površini zaradi varnosti in zdravja ljudi zavarovati območje in o tem predhodno obvestiti krajevno pristojno policijsko enoto, ki neposredno nudi pomoč pri zavarovanju izvedbe ukrepov.

(6) Odločba iz tretjega odstavka tega člena se izda na podlagi strokovnega mnenja, ki ga pripravi organizacija, pristojna za ohranjanje narave, za velike zveri pa Zavod za gozdove Slovenije, pri čemer se je treba pred izdajo strokovnega mnenja o tem posvetovati z organizacijo, pristojno za ohranjanje narave.

(7) Ne glede na tretji odstavek tega člena se lahko usmrnitev zavarovane prosto živeče živalske vrste iz prvega odstavka tega člena izvede brez odločbe, če je najdena žival s takšno poškodbo, zaradi katere ni sposobna preživeti v naravnem okolju.

(8) Kadar je poseg iz prvega odstavka tega člena treba izvesti z usmrčitvijo, se izvedba ukrepa usmrčitve odredi upravljavcu lovišča. Če upravljavec lovišča, ki ni upravljavec lovišča s posebnim namenom, ne more zagotoviti izvedbe ukrepa usmrčitve, poseg izvede upravljalec lovišča s posebnim namenom.

(9) Če so izpolnjeni pogoji za nujni ukrep v javnem interesu v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, se odločba iz tretjega odstavka tega člena lahko izda ustno, brez fizične prisotnosti uradne osebe na terenu, če je z uporabo naprave, ki omogoča prenos slike in zvoka, izvajalca na daljavo mogoče nedvoumno identificirati. V tem primeru pred izdajo ustne odločbe ni treba pridobiti mnenj iz šestega odstavka tega člena.

(10) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) predpiše podrobnejše pogoje iz prvega in drugega odstavka tega člena, podrobnejšo vsebino vloge in odločbe iz tretjega in četrtega odstavka tega člena ter določi način priprave in podrobnejšo vsebino strokovnega mnenja iz šestega odstavka tega člena.

15. člen

(posegi in dejavnosti)

(1) Vsakdo, ki posega v naravo oziroma v habitat populacij rastlinskih ali živalskih vrst, mora uporabljati načine, metode in tehnične pripomočke, ki prispevajo k ohranjanju ugodnega stanja vrste.

(2) Minister, pristojen za ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: minister), lahko predpiše v soglasju s pristojnim ministrom za rastlinske ali živalske vrste ali za habitate njihovih populacij najmanj moteč način in pogoje poseganje v naravo iz prejšnjega odstavka ter časovno omeji posege v habitate populacij živalskih vrst v času, ki sovpada z njihovimi življenjsko pomembnimi obdobji.

16. člen

(trajnostno gospodarjenje z rastlinskimi in živalskimi vrstami)

(1) Če se raba rastlin ali živali odvija na podlagi načrtov, se trajnostno gospodarjenje z rastlinskimi in živalskimi vrstami zagotavlja ob upoštevanju gospodarske in socialne funkcije tako, da se v načrtih upoštevajo ekosistemske in biogeografske značilnosti vrste ali populacije, ki so pomembne za ohranitev ugodnega stanja vrste.

(2) Vlada lahko predpiše pogoje rabe rastlin ali živali, ki se ne odvija na podlagi načrtov iz prejšnjega odstavka.

(3) Če način ali obseg rabe z rastlinami ali živalmi neposredno ogroža ugodno stanje vrste, ministrstvo rabo omeji ali začasno prepove.

(4) Odločba iz prejšnjega odstavka se izda v soglasju z ministrstvom, pristojnim za gospodarjenje s posamezno rastlinsko ali živalsko vrsto.

(5) Organ, ki je sprejel načrt gospodarjenja mora preveriti njegovo izvajanje in ga uskladiti s spremenjenimi razmerami.

17. člen

(naselitev rastlin ali živali tujerodnih vrst)

(1) Naseljevanje rastlin ali živali tujerodnih vrst je prepovedano.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ministrstvo izjemoma dovoli naselitev rastlin ali živali tujerodnih vrst, če se v postopku presoje tveganja za naravo ugotovi, da poseg v naravo ne bo ogrozil naravnega ravnovesja ali sestavin biotske raznovrstnosti.

(3) Naseljevanje živali tujerodnih vrst, ki jih je dovoljeno loviti, in rastlin, ki se uporabljajo pri opravljanju kmetijske in gozdarske dejavnosti, dovoli pristojno ministrstvo s soglasjem ministrstva ob pogoju iz prejšnjega odstavka.

18. člen

(doselitev rastlin ali živali tujerodnih vrst)

(1) Doseljevanje rastlin ali živali tujerodnih vrst mora biti spremljano in nadzorovano.

(2) Fizična ali pravna oseba mora obvestiti ministrstvo o nameravani doselitvi rastlin ali živali tujerodnih vrst.

(3) Vlogi mora predlagatelj priložiti tudi ugotovitve izvedenega postopka presoje tveganja za naravo.

(4) Odločba, s katero se doselitev prepove, se izda na podlagi izvedenega postopka presoje tveganja za naravo.

(5) Če ministrstvo v 30 dneh od prejema popolne vloge o zahtevi ne odloči, se šteje, da z doselitvijo ne soglaša.

(6) Za doseljevanje rastlin, ki se uporabljajo pri opravljanju kmetijske in gozdarske dejavnosti, se določbe tega člena ne uporabljajo.

(7) Za spremljanje in nadzorovanje doseljevanja živali, ki jih je dovoljeno loviti, skrbi pristojno ministrstvo na način iz tega člena.

19. člen

(zadrževanje v ujetništvu)

(1) Živali domorodnih in tujerodnih vrst je prepovedano zadrževati v ujetništvu v neustreznih bivalnih razmerah in brez ustrezne oskrbe.

(2) Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za veterinarstvo, predpiše ustrezne bivalne razmere in ustrezno oskrbo iz prejšnjega odstavka.

20. člen

(zadrževanje v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki namerava zadrževati živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti v živalskih vrtovih, akvarijih, terarijih ali podobnih prostorih, mora pridobiti dovoljenje ministrstva.

(2) Dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda, če prosilec dokaže, da so izpolnjeni pogoji iz prejšnjega člena in da se bodo osebkı prikazovali v okolju, ki je prilagojeno naravnim razmeram v habitatu in ne izkrivlja dejstev o biologiji živalske vrste.

(3) Vlada predpiše podrobnejše pogoje za izdajo dovoljenja iz prvega odstavka tega člena, pri čemer lahko zaradi varstva, zdravja in dobrobiti živalske vrste omeji vrste živali, ki se lahko prikazujejo v živalskim vrtovom podobnih prostorih.

21. člen

(dovoljenje za gojitev živali)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki namerava gojiti živali domorodnih ali tujerodnih vrst, razen invazivnih vrst, za katere se izda dovoljenje v skladu s 24.č in 24.d členom tega zakona, mora pridobiti dovoljenje za gojitev, ki ga izda ministrstvo.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka določi minister živalske vrste, za katere ni treba pridobiti dovoljenja za gojitev živali, ker ne ogrožajo domorodnih živalskih vrst.

(3) Če je za gojitev živali iz prvega odstavka tega člena treba pridobiti dovoljenje tudi po drugem zakonu, se ne glede na določbo prvega odstavka tega člena to dovoljenje izda po drugem zakonu in ob soglasju ministrstva.

(4) Dovoljenje iz prvega odstavka tega člena za živali tujerodnih vrst se izda po izvedenem postopku presoje tveganja za naravo.

(5) Fizična ali pravna oseba lahko pridobi dovoljenje iz prvega in četrtega odstavka tega člena, če izkaže, da so izpolnjeni pogoji osamitve prostora za gojitev živali od stičnega ekosistema, in če je prostor za gojitev povezan s stičnim ekosistemom prek naprav, ki blažijo negativne vplive.

(6) Zahteva za izdajo dovoljenja za gojitev iz prvega odstavka tega člena se zavrne, če je posedovanje ali druga oblika ravnanja v povezavi z gojitvijo živali prepovedana po drugih predpisih.

22. člen

(gojitelj živali)

(1) Gojena žival je v lasti osebe, ki jo goji v skladu z zakonom.

(2) Gojena žival, za katero je treba pridobiti dovoljenje za gojitev iz prejšnjega člena, mora biti označena na predpisan način.

(3) Lastnik gojene živali mora skrbeti, da živali ne pobegnejo v naravo.

(4) Za škodo, ki jo povzročijo gojene živali, je lastnik odgovoren ne glede na krivdo.

(5) Pobeg gojenih živali v naravo se glede možnih škodljivih posledic šteje kot okrnitev narave.

(6) Minister v soglasju s pristojnim ministrom iz tretjega odstavka prejšnjega člena predpiše način označevanja živali iz drugega odstavka tega člena.

23. člen

(trgovina z živimi živalmi)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki opravlja trgovinsko dejavnost z živimi živalmi domorodnih ali tujerodnih vrst, mora zagotoviti ustrezne bivalne razmere in ustrezno oskrbo za živali ter voditi evidenco o trgovini z živalmi.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka ni treba voditi evidence o trgovini z živalmi, če trgovina s posameznimi osebki ne ogroža obstoja živalske vrste.

(3) Živalske vrste iz prejšnjega odstavka določi minister.

(4) Bivalne razmere in oskrba se določijo v predpisu iz tretjega odstavka 19. člena tega zakona.

(5) Evidenca o trgovini z živalmi iz prvega odstavka tega člena vsebuje ime in priimek ter naslov stalnega prebivališča fizične osebe ali firmo in sedež pravne osebe, od katere je bila žival pridobljena, izvor živali, čas nakupa in prodaje ter ime, priimek in naslov stalnega prebivališča fizične osebe ali firmo in sedež pravne osebe, ki je žival kupila.

(6) Evidenca iz prejšnjega odstavka se lahko uporablja samo zaradi nadzora nad opravljanjem trgovinske dejavnosti z živimi živalmi.

(7) Minister predpiše podrobnejšo vsebino evidence o trgovini z živalmi iz prvega odstavka tega člena ter določi časovno obveznost vodenja evidenc.

(8) Določbe tega člena se ne nanašajo na trgovino z živimi živalmi, ki so namenjene prehrani.

24. člen

(pravila varstva)

Vlada predpiše podrobnejši način varstva rastlinskih ali živalskih vrst ter varstvo drugih vrst živih organizmov in pri tem uredi zlasti:

1. ravnanje v zvezi z odvzemom živali iz narave, gojenjem, prenašanjem, naseljevanjem, ponovnim naseljevanjem in doseljevanjem, zadrževanjem živali v ujetništvu, trgovino, raziskovanjem živali, ravnanjem z mrtvimi živalmi ter preparatorstvom;
2. ravnanje v zvezi z odvzemom rastlin iz narave, gojenjem, naseljevanjem, ponovnim naseljevanjem in doseljevanjem, trgovino, raziskovanjem in načinom nabiranja rastlin ter dovoljenimi količinami nabiranja;
3. ravnanje v zvezi s trgovino, uvozom, izvozom ali tranzitom rastlin ali živali, njihovih delov, izdelkov iz njih ali izdelkov, v katerih so ti vsebovani;
4. postopek odvzema rastlin ali živali tujerodnih vrst, ki ogrožajo domorodne vrste, in ravnanja v zvezi z omejevanjem in preprečevanjem širjenja ter zmanjševanjem in preprečevanjem negativnega vpliva tujerodnih vrst na naravo, zlasti invazivnih vrst;
5. ravnanja in omejitve v zvezi z dejavnostmi, posegi ali aktivnostmi, ki posledično vsaka zase ali ena v povezavi z drugo povzročajo ogroženost rastlinskih ali živalskih vrst, njihovih habitatov ali ekosistemov.

24.a člen

(ukrepanje proti invazivnim vrstam)

(1) Za izvajanje drugega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) morajo lastniki zemljišč, osebkov rastlin in živali, prevoznih sredstev, zemljine ali drugih predmetov, ki lahko vsebujejo ali širijo invazivne vrste, ter fizične in pravne osebe, ki jih posedujejo ter uporabljajo (v nadaljnjem besedilu: imetnik), zemljišča, osebke rastlin in živali, prevozna sredstva, zemljino ali druge predmete, ki jih lahko vsebujejo, pregledovati z namenom ugotavljanja pojava in širjenja invazivnih vrst ter ravnati tako, da preprečujejo vnos in širjenje invazivnih vrst.

(2) Imetniki morajo dopustiti izvedbo ukrepov za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih vrst v skladu z [Uredbo 1143/2014/EU](#) in tem zakonom.

(3) Ukrepi iz prejšnjega odstavka se morajo izvajati na način, da se imetnikom v največji možni meri prepreči nastanek škode. Imetniki morajo biti o nameri izvedbe teh ukrepov predhodno obveščeni.

(4) Kadar je ukrep za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih vrst odstranitev, ki jo je treba izvesti z uporabo strelnega orožja, se ta izvede v skladu s pravili za opravljanje lova, kot jih določajo predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, pri čemer so ne glede na omejitve nošenja in uporabe orožja na nelovni površini v predpisih, ki urejajo orožje, pri usmrčitvi živali dovoljeni tudi poseg in nošenje ter uporaba orožja na nelovni površini, kar se določi v odločbi v skladu s prvim odstavkom 154.b člena tega zakona. Izvajalec ukrepa mora na nelovni površini zaradi varnosti in zdravja ljudi zavarovati območje in o tem predhodno obvestiti krajevno pristojno policijsko enoto, ki neposredno nudi pomoč pri zavarovanju izvedbe ukrepov.

(5) Kadar je ukrep za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih vrst treba izvesti na način lova ali ribolova in gre za nujni ukrep v javnem interesu v skladu s petim odstavkom 154.b člena tega zakona, se prepovedi pri opravljanju lova ali ribolova iz predpisov, ki urejajo divjad in lovstvo, ter predpisov, ki urejajo ribištvo, ne uporabljajo.

(6) Ne glede na predpise, ki urejajo divjad in lovstvo, se lahko ukrepi za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih vrst izvajajo tudi v času gnezdenja ptic, in sicer na podlagi predhodnih mnenj organizacije, pristojne za ohranjanje narave, in Zavoda za gozdove Slovenije, ki sta zavezujoči in v katerih se določijo ukrepi za preprečevanje oziroma omejevanje izgub na gnezdih, če je to potrebno.

(7) Ne glede na predpise, ki urejajo vode, se lahko ukrepi za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih vrst rastlin izvajajo brez vodnega soglasja, če gre za nujne ukrepe v javnem interesu v skladu s petim odstavkom 154.b člena tega zakona, pri čemer ta ne sme negativno vplivati na dobro stanje voda in gre samo za fizično odstranitev brez posegov z mehanizacijo.

(8) Ne glede na predpise, ki urejajo gozdove, se za izvajanje ukrepov za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih vrst ne uporabljajo prepovedi za gozdni rezervat s strogim varstvenim režimom.

(9) Ne glede na 14. člen tega zakona za invazivne vrste ne velja splošni varstveni režim.

(10) Invazivne tujerodne vrste, ki zadevajo državo članico, iz 4. točke 3. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) in ukrepe za izvajanje prvega odstavka 12. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#), predpiše vlada z odlokom.

24.b člen

(pristojni organi za izvajanje [Uredbe 1143/2014/EU](#))

(1) Pristojni organ za izvajanje [Uredbe 1143/2014/EU](#) je ministrstvo, razen za izvajanje strokovnih nalog, za katere je pristojna organizacija, pristojna za ohranjanje narave.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek je pristojni organ za izvajanje 15. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) v delu, ki se nanaša na naloge carinskega organa, razen prekrškovnih postopkov, Finančna uprava Republike Slovenije.

24.c člen

(pristojne organizacije za zagotovitev izvajanja ukrepov proti invazivnim vrstam)

(1) Pristojne organizacije za zagotovitev izvajanja ukrepov za preprečitev nenamernega vnosa in širjenja, odstranitve in obvladovanja invazivnih vrst (v nadaljnjem besedilu: izvajalec ukrepov) v skladu z [Uredbo 1143/2014/EU](#) so:

1. če gre za invazivne vrste rastlin in nevretenčarjev, ki so v gozdu, ali za invazivne vrste ptic in sesalcev, ki niso divjad in so v loviščih s posebnim namenom, Zavod za gozdove Slovenije v skladu s tem zakonom in predpisi, ki urejajo lovstvo in gozdarstvo;
2. če gre za invazivne vrste rib in rakov v celinskih vodah, Zavod za ribištvo Slovenije, z metodami in orodji v skladu s predpisi, ki urejajo ribištvo;
3. če gre za invazivne vrste rastlin, ki so na vodnih ali priobalnih zemljiščih, ministrstvo, pristojno za vode, v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo, urejanje in rabo voda;
4. če gre za invazivne vrste rastlin v varovalnih pasovih in varovanih območjih javne infrastrukture na zemljiščih v lasti države ali občin, upravljavci te infrastrukture;
5. če gre za invazivne vrste rastlin na javnih občinskih površinah, upravljavci teh javnih površin;
6. če gre za invazivne vrste, ki niso navedene v 1. do 5. točki tega odstavka:
 - na zavarovanih območjih upravljavci zavarovanih območij, razen za ukrepe na kmetijskih zemljiščih, na katerih mora uporabnik kmetijskega zemljišča izvajati te ukrepe v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijsko politiko;
 - zunaj zavarovanih območij in na zavarovanih območjih brez upravljavca, organizacija, pristojna za ohranjanje narave, razen za ukrepe na kmetijskih zemljiščih, na katerih mora uporabnik kmetijskega zemljišča izvajati te ukrepe v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijsko politiko.

(2) Izvajalci ukrepov, ki izvajajo javno službo v skladu s predpisi, ki urejajo gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, zagotavljajo izvajanje nalog iz tega člena v okviru javne službe po tem zakonu.

(3) Pristojna organizacija za zagotovitev izvajanja ukrepov prevzema in odstranitve mrtvih osebkov invazivnih vrst živali, ki se ne uporabijo, je izvajalec gospodarske javne službe ravnanja z živalskimi stranskimi proizvodi kategorije 1 in 2, v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z živalskimi stranskimi proizvodi.

(4) Če gre za invazivne vrste, ki so vključene v načrtovalske dokumente s področja gozdarstva, lovstva in ribištva, ukrepe proti tem invazivnim vrstam ne glede na določbe tega člena izvajajo pristojne organizacije, ki so s predpisi, ki urejajo gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, določene za izvajanje teh načrtovalskih dokumentov, na način, kot ga določajo ti načrtovalski dokumenti.

24.č člen

(dovoljenje za raziskave, ohranjanje ex situ, znanstveno proizvodnjo in poznejšo uporabo v zdravstvene namene)

(1) Če so izpolnjeni pogoji iz 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#), ministrstvo na zahtevo stranke dovoli raziskave o invazivnih vrstah, njihovo ohranjanje ex-situ, znanstveno proizvodnjo in poznejšo uporabo v zdravstvene namene.

(2) Za izvajanje točke b) drugega odstavka 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) se dejavnost lahko izvaja, če je na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali na drugi pravni podlagi zagotovljeno sodelovanje osebe, ki je pooblaščen kot odgovorna oseba za izvajanje sistema stalnega nadzora, načrta ukrepov v primeru pobega ali širjenja invazivne vrste in zagotavlja, da so osebkovi v zaprtem sistemu.

(3) Za izvajanje točke d) drugega odstavka 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) se dejavnost lahko izvaja, če je žival označena v skladu s predpisom, ki ureja označevanje prosto živečih vrst v ujetništvu.

(4) Ministrstvo poleg dovoljenja v skladu s šestim odstavkom 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) izda dokazilo o izdaji dovoljenja kot potrdilo v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, na obrazcu. Določena polja v dokazilu o izdaji dovoljenja se lahko izpolnijo v slovenskem in angleškem jeziku. Dokazilo o izdaji dovoljenja je treba pridobiti ob vsakokratnem premiku osebkov invazivnih vrst in jih mora stalno spremljati.

(5) Ministrstvo lahko kadar koli začasno ali trajno odvzame dovoljenje za raziskave o invazivnih vrstah, njihovo ohranjanje ex-situ, znanstveno proizvodnjo in poznejšo uporabo v zdravstvene namene in dokazilo o izdaji dovoljenja iz prejšnjega odstavka, če so izpolnjeni pogoji iz petega odstavka 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#).

(6) Ministrstvo za dovoljenja, izdana v skladu s tem členom in 8. členom [Uredbe 1143/2014/EU](#), na osrednjem spletnem mestu državne uprave objavi podatke iz sedmega odstavka 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#).

24.d člen

(dovoljenje za opravljanje drugih dejavnosti)

(1) Če so izpolnjeni pogoji iz 9. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#), lahko ministrstvo na zahtevo stranke izda tudi dovoljenje in dokazilo o izdaji dovoljenja za opravljanje druge dejavnosti, ki niso dejavnosti iz prvega odstavka 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#).

(2) Za izdajo dovoljenja in dokazila o izdaji dovoljenja iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo določbe 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) in prejšnjega člena.

24.e člen

(sistem spremljanja)

(1) Za izvajanje prvega odstavka 14. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) ministrstvo zagotovi vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje sistema spremljanja.

(2) V sistemu spremljanja se vodijo naslednji podatki o posameznih invazivnih vrstah:

1. o navzočnosti in razširjenosti posameznih invazivnih vrst v naravi, vključno s podatki o vzorcih njihovega širjenja in razmnoževanja;
2. o zgodnjem odkritju vnosa ali navzočnosti invazivne vrste, za katere navzočnost v Republiki Sloveniji še ni bila znana, ter o njihovi potrditvi in obveščanju;

3. o sprejetih in izvedenih ukrepih za hitro odstranitev, o njihovi učinkovitosti in vplivih v skladu s 17. členom [Uredbe 1143/2014/EU](#);
4. o sprejetih in izvedenih ukrepih za obvladovanje, o njihovi učinkovitosti in vplivih v skladu z 19. členom [Uredbe 1143/2014/EU](#);
5. o ukrepih za obnovo ekosistemov v skladu z 20. členom [Uredbe 1143/2014/EU](#);
6. o odkritju nepravilnosti pri postopku uradnega nadzora blaga ob vnosu v Evropsko unijo;
7. drugi podatki, potrebni za poročanje v skladu z [Uredbo 1143/2014/EU](#) in za upravljanje invazivnih vrst.

(3) Podatke iz prejšnjega odstavka v sistem spremljanja sporočajo pristojni organi iz 24.b člena tega zakona in izvajalci ukrepov iz 24.c člena tega zakona.

(4) Pristojni organi o kršitvah sproti obveščajo ministrstvo in zanj pripravljajo podatke, ki izhajajo iz opravljanja njihovih nalog, potrebne za poročanje v skladu s 24. členom [Uredbe 1143/2014/EU](#) ter za drugo obveščanje Evropske komisije in držav članic v skladu z [Uredbo 1143/2014/EU](#).

24.f člen

(zgodnje odkrivanje in hitra odstranitev v zgodnji fazi razširjenosti)

(1) Podatek o zgodnjem odkritju invazivne vrste na območju ali delu območja Republike Slovenije, na katerem pred tem ni bila navzoča, v sodelovanju z izvajalci ukrepov taksonomsko potrdi organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ki v primeru dvoma o pristnosti podatka najdbo preveri na terenu.

(2) O potrditvi zgodnjega odkritja invazivne vrste organizacija, pristojna za ohranjanje narave, obvesti ministrstvo.

(3) Ob potrditvi zgodnjega odkritja invazivne vrste organizacija, pristojna za ohranjanje narave, na podlagi posvetovanja z izvajalci ukrepov izda mnenje, v katerem določi predlog ukrepov za hitro odstranitev invazivne vrste in se opredeli tudi glede tehnične zahtevnosti izvedbe ukrepa, ter ga pošlje pristojni inšpekciji.

(4) Za izvajanje četrtega odstavka 18. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) organizacija, pristojna za ohranjanje narave, namesto predloga ukrepov za hitro odstranitev pristojni inšpekciji pošlje predlog ukrepov za preprečitev širjenja, če ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za odstopanje od hitre odstranitve.

24.g člen

(izredni ukrepi in ocena tveganja)

(1) Če organizacija, pristojna za ohranjanje narave, na podlagi predloga pristojnih organov ali izvajalcev ukrepov ugotovi, da so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 10. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#), pripravi strokovni predlog za določitev izrednih ukrepov, ki ga pošlje ministrstvu.

(2) Minister odredi izredne ukrepe iz prejšnjega odstavka.

(3) Za izvajanje drugega odstavka 5. člena in tretjega odstavka 10. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) organizacija, pristojna za ohranjanje narave, zagotovi oceno tveganja.

24.h člen

(akcijski načrti)

(1) Enotni akcijski načrt ali niz akcijskih načrtov za prednostne poti vnosa in širjenja ter preprečevanje nenamernega vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, v Republiko Slovenijo ali znotraj Republike Slovenije, iz 13. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) sprejme minister.

(2) Enotni akcijski načrt ali niz akcijskih načrtov iz prejšnjega odstavka se objavi na osrednjem spletnem mestu državne uprave.

24.i člen

(upravljanje močno razširjenih invazivnih vrst)

Za upravljanje močno razširjenih invazivnih vrst vlada sprejme operativni program v skladu z zakonom, ki ureja varstvo okolja, razen če je njihovo upravljanje že vključeno v posamezne načrtovalske dokumente s področja rabe naravnih virov.

25. člen

(dovoljenja, potrdila in druge listine)

Ministrstvo izdaja dovoljenja, potrdila in druge listine (v nadaljnjem besedilu: odločbe) za izvoz, uvoz, tranzit ali druga ravnanja z rastlinami ali živalmi, njihovimi deli ter izdelki iz rastlin ali živali po predpisih Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), ki urejajo varstvo rastlinskih in živalskih vrst ali za izvajanje ratificiranih in objavljenih mednarodnih pogodb s področja varstva rastlinskih in živalskih vrst.

25.a člen

(veljavnost izdanih odločb)

(1) Pogoji v odločbi izdani na podlagi prejšnjega člena, morajo biti izpolnjeni ves čas veljavnosti odločbe.

(2) Vsakdo mora nemudoma sporočiti ministrstvu vsa dejstva, spremembe ali okoliščine, ki vplivajo ali bi lahko vplivale na veljavnost odločbe.

(3) Dejstva, spremembe in okoliščine iz prejšnjega odstavka so:

- neizpolnjeni pogoji na podlagi katerih je bila izdana odločba,
- smrt živali ali propad rastlin,
- uničenje živali ali rastlin,
- pobeg živali,

- druge okoliščine, zaradi katerih se vsebina odločbe razlikuje od dejanskega stanja.

(4) Izpolnjevanje pogojev določenih v odločbi iz prvega odstavka tega člena in dejstev, sprememb in okoliščin iz prejšnjega odstavka, preverja ministrstvo ves čas veljavnosti odločbe.

26. člen

(varstvo mednarodno varovanih vrst)

(1) Ugodno stanje rastlinskih ali živalskih vrst, ki so varovane na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb, se zagotavlja z varstvom njihovih habitatov in z varstvenim režimom, ki ga določi vlada s predpisom iz 81. člena tega zakona.

(2) Vrsta je v ugodnem stanju, če podatki o populacijski dinamiki te vrste kažejo, da se sama dolgoročno ohranja kot vitalna sestavina ekosistema, če se naravno območje razširjenosti vrste ne manjša in se v predvidljivi prihodnosti verjetno ne bo zmanjšalo in če so habitatni populacij vrste za dolgoročno ohranitev njenih populacij dovolj veliki in bodo verjetno dovolj veliki tudi v prihodnje.

(3) Vlada predpiše smernice za ohranitev ugodnega stanja habitatov vrst iz prvega odstavka tega člena, ki se morajo upoštevati pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

27. člen

(črtan)

28. člen

(postopek presoje tveganja za naravo)

(1) Dovoljenje iz drugega in tretjega odstavka 17. člena, četrtega odstavka 18. člena in prvega in tretjega odstavka 21. člena tega zakona se izda na podlagi opravljenega postopka presoje tveganja za naravo, s katerim se ugotovi, da poseg v naravo ne bo ogrozil naravnega ravnovesja ali sestavin biotske raznovrstnosti.

(2) Postopek presoje tveganja za naravo iz prejšnjega odstavka opravi usposobljena pravna ali fizična oseba, ki jo za to pooblasti minister.

(3) Minister predpiše podrobnejše pogoje in način izvedbe presoje tveganja za naravo ter pogoje za pridobitev in način pridobivanja pooblastila.

(4) Stroške opravljanja postopka presoje tveganja za naravo krije oseba, ki želi pridobiti dovoljenje iz prvega odstavka tega člena.

(5) S predpisom iz tretjega odstavka tega člena se določi tudi, kdaj so izpolnjeni pogoji osamitve prostora za gojitev živali iz petega odstavka 21. člena tega zakona.

28.a člen

(usmeritve za aktivnosti v naravi)

(1) Človekove aktivnosti v naravi se izvajajo tako, da ne obremenjujejo habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst do stopnje ogroženosti vrste in ne ogrožajo stabilnosti naravnih procesov.

(2) Aktivnosti iz prejšnjega odstavka so aktivnosti, ki ne sodijo med gospodarske dejavnosti iz petega odstavka 14. člena tega zakona, povzročajo pa povečan hrup, svetlobno onesnaževanje, mehansko obremenitev tal s škodljivimi posledicami oziroma fragmentacijo habitatov rastlinskih in živalskih vrst in druge vrste motenj v naravnem okolju, ki so vsaka zase ali ena v povezavi z drugo, dejavniki ogrožanja. Te aktivnosti se praviloma izvajajo v času, ki je za ohranitev živalskih in rastlinskih vrst ugoden, na način, da so vplivi na naravne procese nebitveni, in na območjih, kjer je človekov vpliv prisoten že dalj časa in v večji meri.

2.1.1 Ureditev vožnje z vozili na motorni pogon v naravnem okolju

28.b člen

(vožnja z vozili na motorni ali drug lasten pogon vozila v naravnem okolju)

(1) V naravnem okolju je prepovedano voziti, ustaviti, parkirati ali organizirati vožnje z vozili na motorni ali drug lasten pogon vozila.

(2) Vozila na motorni ali drug lasten pogon vozila iz prejšnjega odstavka so vsa motorna vozila, kolesa s pomožnim motorjem in druga prevozna sredstva, ki omogočajo gibanje, hitrejša od hoje pešca, z močjo lastnega motorja ali z močjo drugega lastnega pogona vozila (v nadaljnjem besedilu: vozila na motorni pogon).

(3) Naravno okolje iz prvega odstavka tega člena obsega živo in neživo naravo nekega območja, ki ga ni ustvaril človek, nanj pa vpliva, ga oblikuje in uporablja. To so vsa območja izven:

- naselij;
- javnih in nekatégoriziranih cest, ki se uporabljajo za javni cestni promet, v skladu s predpisi, ki urejajo ceste, ter drugih prometnih površin, ki so namenjene za vožnjo, ustavljanje in parkiranje v skladu s predpisi, ki urejajo ceste in varnost cestnega prometa;
- gozdnih cest v skladu s predpisi, ki urejajo gozdove;
- območij, ki so s prostorskimi akti določena kot površine za rekreacijo in šport in namenjena tudi vožnji z vozili na motorni pogon v skladu s predpisi, ki urejajo prostor;
- omrežij gospodarske javne infrastrukture in
- območij rudarskih operacij, ki so določena v skladu s predpisi, ki urejajo prostor in rudarstvo.

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena je dovoljena ustavitev ali parkiranje vozil na motorni pogon v pasu petih metrov izven vozišča, če je ustavljanje ali parkiranje v skladu s predpisi, ki urejajo cestni promet, in če temu ne nasprotuje lastnik zemljišča, ter na območju, ki je namenjeno za začasno parkiranje za namene javnih shodov in javnih prireditvev, organiziranih v skladu z zakonom, ki ureja javna zbiranja, pri čemer to območje šteje za prireditveni prostor.

(5) Določbe prvega odstavka tega člena se ne uporabljajo pri:

1. službenih vožnjah za opravljanje občinske redarske službe, javne gozdarske, kulturovarstvene, naravovarstvene, zdravstvene, reševalne in veterinarske službe, lovskočuvajske in ribiškočuvajske službe, inšpekcijskega nadzora, nalog obrambe, zaščite in reševanja, nalog policije, gorskih in jamskih reševalcev ter gasilcev, nalog neposrednega nadzora v naravi in pri delu preiskovalnih sodnikov in državnih tožilcev;
2. gospodarjenju z gozdovi in upravljanju z divjadjo in ribami;
3. opravljanju kmetijskih del;
4. opravljanju čebelarskih del;
5. opravljanju geodetskih del;
6. opravljanju geoloških del;
7. opravljanju znanstveno-raziskovalnih del;
8. odkrivanju in raziskovanju podzemnih jam;
9. urejanju vodotokov in hudourniških območij;
10. vzdrževanju in gradnji infrastrukturnih objektov;
11. zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah;
12. izvajanju nalog Slovenske vojske;
13. pripravi in vzdrževanju vseh vrst smučarskih prog na zasneženi površini ter pri izvajanju nadzora na smučiščih.

(6) Ne glede na prejšnji odstavek je treba pri opravljanju dejavnosti iz prejšnjega odstavka, razen v primeru iz 11. in 12. točke prejšnjega odstavka, ravnati v skladu s prvim odstavkom tega člena, če je kraj dogodka oziroma območje opravljanja dejavnosti ali posega v primerljivem času dostopen po javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet.

(7) Če v primeru iz prejšnjega odstavka dostop do kraja dogodka oziroma območja opravljanja dejavnosti ali posega ni mogoč po javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet, je treba za dostop uporabiti nekategorizirane ceste, ki se ne uporabljajo za javni cestni promet.

28.c člen

(javna prireditve vožnje v naravnem okolju)

(1) Ne glede na določbe prvega odstavka prejšnjega člena je v naravnem okolju zunaj zavarovanih območij, območij Natura 2000, območij naravnih vrednot in ekološko pomembnih območij, dovoljeno organizirati javne prireditve vožnje z vozili na motorni pogon v naravnem okolju (v nadaljnjem besedilu: javna prireditve vožnje v naravnem okolju), če je za javno prireditve pridobljeno dovoljenje v skladu s predpisi, ki urejajo javna zbiranja, in tem zakonom (v nadaljnjem besedilu: dovoljenje za prireditve vožnje v naravnem okolju).

(2) V vlogi za izdajo dovoljenja za prireditev vožnje v naravnem okolju je treba poleg podatkov, ki jih določa zakon, ki ureja javna zbiranja, navesti način ureditve in priložiti skico trase, po kateri se namerava organizirati javna prireditev vožnje v naravnem okolju.

(3) Vlogi za izdajo dovoljenja za prireditev vožnje v naravnem okolju je treba priložiti tudi mnenje organizacije, pristojne za ohranjanje narave, v primeru izvedbe javne prireditve vožnje v gozdu pa tudi mnenje Zavoda za gozdove Slovenije o skladnosti s predpisi, ki urejajo gozdove. Mnenjedajalec mora mnenje podati v 30 dneh od prejema popolne zahteve za izdajo mnenja. Mnenje je za organ, pristojen za izdajo dovoljenja za prireditev vožnje v naravnem okolju, zavezujoče.

(4) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave izda pozitivno mnenje iz prejšnjega odstavka, če:

1. je kraj javne prireditve vožnje v naravnem okolju, ki vključuje tudi traso za vožnjo v naravnem okolju, dostopen po javnih cestah ali nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet;
2. na istem kraju prireditve še nista bili v tekočem koledarskem letu organizirani dve javni prireditvi, pri čemer se za isti kraj prireditve šteje trasa, ki v 50 odstotkih poteka po trasi, kjer je bila v tekočem koledarskem letu že organizirana javna prireditev;
3. se javna prireditev vožnje v naravnem okolju organizira v času, ko so škodljivi vplivi javne prireditve na sestavine biotske raznovrstnosti čim manjši;
4. so vplivi javne prireditve vožnje v naravnem okolju na habitate ogroženih in zavarovanih rastlinskih ali živalskih vrst ali habitatne tipe, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, nebistveni za ohranitev teh vrst in habitatnih tipov;
5. se javna prireditev vožnje v naravnem okolju organizira zunaj habitatnih tipov barij in močvirij ter habitatnega tipa oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodnimi združbami;
6. trajanje javne prireditve vožnje v naravnem okolju ne presega treh dni.

(5) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, oziroma Zavod za gozdove Slovenije lahko v mnenju iz tretjega odstavka tega člena določi tudi pogoje oziroma ukrepe v zvezi z izvedbo javne prireditve vožnje v naravnem okolju (na primer omilitveni ali sanacijski ukrepi), če je to potrebno, da se zmanjšajo škodljivi vplivi prireditve, ki se vključijo v izrek dovoljenja za prireditev vožnje v naravnem okolju.

(6) Organizator javne prireditve vožnje v naravnem okolju mora po končani prireditvi prireditveni prostor vrniti v stanje, kakršno je bilo pred javno prireditvijo vožnje v naravnem okolju.

28.č člen

(črtan)

2.1.2 Ureditev vožnje s kolesi v naravnem okolju

28.d člen

(vožnja s kolesi v naravnem okolju)

(1) V naravnem okolju je vožnja s kolesi dovoljena po utrjenih poteh, če temu ne nasprotuje lastnik ali upravljavec poti. Za utrjeno pot se šteje pas zemljišča, ki se uporablja z namenom hoje ali vožnje za potrebe kmetijstva, gozdarstva, turizma, planinstva in kolesarstva v skladu s predpisi, ki urejajo ta področja. Vožnja s kolesi izven utrjenih poti v naravnem okolju je dovoljena v primerih iz petega odstavka 28.b člena tega zakona.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se za vožnjo s kolesi v naravnem okolju po planinskih poteh uporabljajo določbe zakona, ki ureja planinske poti, za vožnjo v gozdnem prostoru v naravnem okolju pa določbe zakona, ki ureja gozdove.

(3) Za organiziranje javnih prireditev voženj s kolesi v naravnem okolju se uporabljajo določbe 28.c člena tega zakona.

(4) Vožnja s kolesi je dovoljena tudi v območjih, ki so s prostorskimi akti določena kot površine za šport in rekreacijo in namenjena tudi vožnji s kolesi. Ta območja niso del naravnega okolja.

2.2. GENSKI MATERIAL

29. člen

(genske banke)

(1) Genske banke so nadzorovane ali gojene populacije ali deli živali in rastlin, zlasti semena, trosi, spolne celice in drugi biološki materiali, ki se upravljajo za namene ohranjanja vrst oziroma njihovih genskih skladov.

(2) Biološki material so mikroorganizmi, molekule in fragmenti DNA, virusi, tkivne in celične kulture.

(3) Strokovno usposobljene pravne ali fizične osebe vzpostavljajo in upravljajo genske banke na podlagi pooblastila.

(4) Minister predpiše merila za strokovno usposobljenost iz prejšnjega odstavka in podeli pooblastilo po opravljenem javnem razpisu.

(5) Odvzem vzorcev biološkega materiala iz narave za genske banke ne sme ogroziti obstoja ekosistemov ali populacij vrst v njihovih habitatih.

(6) Vlada predpiše pravila ravnanja za odvzem biološkega materiala iz narave za potrebe genskih bank ter ustrezne postopke za ravnanje z njimi.

30. člen

(raba genskega materiala)

(1) Genski material je del rastline, živali ali mikroorganizma, ki vsebuje enote dednosti.

(2) Genski material se rabi skladno s predpisi o rabi naravnih dobrin, če zakon ne določa drugače.

(3) Odvzem genskega materiala iz narave zaradi rabe ne sme ogrožati obstoja ekosistemov ali populacij vrst v njihovih habitatih.

(4) Vlada predpiše pravila ravnanja pri odvzemu genskega materiala iz narave.

2.3. EKOSISTEMI

31. člen

(ohranitev habitatnih tipov)

(1) Habitatni tip je biotopsko ali biotsko značilna in prostorsko zaključena enota ekosistema.

(2) Ohranjanje habitatnih tipov v ugodnem stanju prispeva k ohranjanju ekosistemov.

(3) Habitatni tip je v ugodnem stanju, če je naravna razširjenost habitatnega tipa in območij, ki jih posamezen habitatni tip znotraj te razširjenosti pokriva, stabilna ali se veča, če obstajajo in bodo v predvidljivi prihodnosti verjetno še obstajali specifična struktura habitatnega tipa in naravni procesi ali ustrezna raba, ki zagotavljajo njegovo dolgoročno ohranitev, in če je zagotovljeno ugodno stanje značilnih vrst habitatnega tipa.

(4) Vlada določi habitatne tipe, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, in predpiše usmeritve za njihovo ohranjanje, ki se morajo upoštevati pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin. Ohranitev prednostnih habitatnih tipov se zagotavlja tudi v okviru varstva ekološko pomembnih območij.

32. člen

(ekološko pomembno območje)

(1) Ekološko pomembno območje je območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

(2) Ekološko pomembna območja iz prejšnjega odstavka so:

1. območja habitatnih tipov, ki so biotsko izjemno raznovrstni ali dobro ohranjeni, kjer so habitatni ogroženih ali endemičnih rastlinskih ali živalskih vrst in habitatni vrst, ki so mednarodno pomembni po merilih ratificiranih mednarodnih pogodb ali ki drugače prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti,
2. območja habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispevajo k ohranjanju naravnega ravnovesja s tem, da so glede na druga ekološko pomembna območja uravnoteženo biogeografsko razporejena in sestavljajo ekološko omrežje,
3. habitatni vrst iz 26. člena tega zakona,
4. selitvene poti živali in
5. območja, ki bistveno prispevajo h genski povezanosti populacij rastlinskih ali živalskih vrst.

(3) Ekološko omrežje je sistem med seboj povezanih ali približanih ekološko pomembnih območij, ki z uravnoteženo biogeografsko razporejenostjo pomembno prispevajo k ohranjanju naravnega ravnovesja in s tem biotske raznovrstnosti.

(4) Vlada določi ekološko pomembna območja, predpiše varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih habitatov, ter zagotavlja varstvo ekološko pomembnih območij z ukrepi varstva naravnih vrednot na podlagi tega zakona. Varstvo ekološko pomembnih območij se zagotavlja tudi z ukrepi po drugih predpisih, ki lahko prispevajo k njihovi ohranitvi.

(5) Pravila ravnanja, varstveni režimi ali razvojne usmeritve, določene v aktu iz prejšnjega odstavka in v aktih, izdanih na podlagi tega zakona, se upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

33. člen

(posebno varstveno območje-območje Natura 2000)

(1) Posebno varstveno območje (območje Natura 2000) je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju EU pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja ptic (v nadaljnjem besedilu: posebno območje varstva) in drugih živalskih ter rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (v nadaljnjem besedilu: posebno ohranitveno območje). Posebna varstvena območja tvorijo evropsko ekološko omrežje, imenovano Natura 2000.

(2) Vlada po predhodnem mnenju samoupravnih lokalnih skupnosti, na katerih ozemlju leži predlagano posebno varstveno območje, določi posebna varstvena območja na območju države in varstvene cilje na teh območjih ter predpiše varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov ter zagotavlja njihovo varstvo z ukrepi varstva naravnih vrednot na podlagi tega zakona. Ohranjanje posebnih varstvenih območij se zagotavlja tudi z ukrepi po drugih predpisih, ki lahko prispevajo k njihovi ohranitvi, kamor se uvrščajo tudi načrti trajnostnega gospodarjenja oziroma upravljanja naravnih dobrin. Ukrepi se določijo s posebnim programom upravljanja, ki ga sprejme vlada v skladu s petim odstavkom 94. člena tega zakona.

(3) S predpisom iz prejšnjega odstavka se določijo tudi območja, ki izpolnjujejo strokovne kriterije, določene s predpisi EU, za določitev posebnih ohranitvenih območij (v nadaljnjem besedilu: potencialno posebno ohranitveno območje), skladno s postopkom, predpisanim s predpisi EU, ter varstvene cilje in varstvene usmeritve za varstvo teh območij.

(4) Za potrditev potencialnih posebnih ohranitvenih območij pošlje vlada podatke o teh območjih pristojnim organom EU v obsegu, določenem s predpisi EU, in sodeluje skupaj s predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti v postopku potrditve teh območij v skladu s predpisi EU.

(5) Ko pristojni organi EU potrdijo potencialna posebna ohranitvena območja, se s predpisom izdanim na podlagi drugega odstavka tega člena, ta območja določijo za posebna ohranitvena območja.

(6) Pravila ravnanja, varstvene usmeritve, varstveni režimi ali razvojne usmeritve, določene v aktu, izdanem na podlagi drugega odstavka tega člena, in v aktih, izdanih na podlagi tega zakona, se upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

(7) Zaradi varstva območij, določenih na podlagi tega člena, in izboljšave povezanosti evropskega ekološkega omrežja, se ohranjajo oziroma razvijajo tiste značilnosti krajine, ki so najpomembnejše za ohranitev ugodnega stanja vrst iz 26. člena tega zakona.

(8) Na način iz drugega odstavka tega člena se zagotavlja tudi varstvo drugih območij, pomembnih za ohranjanje narave, ki ga zahtevajo ratificirane mednarodne pogodbe.

(9) Zaradi vpliva posebnih varstvenih območij in potencialnih posebnih ohranitvenih območij, določenih na podlagi tega člena na samoupravne lokalne skupnosti, kjer se ta območja nahajajo, sprejme vlada načrt, s katerim se ugotovijo posledice na socialne in gospodarske razmere ter določijo ustrezni razvojni ukrepi.

(10) Načrt iz prejšnjega odstavka mora biti sprejet pred določitvijo posebnih varstvenih območij, v primerih potencialnih posebnih ohranitvenih območij pa pred potrditvijo s strani pristojnega organa EU.

(11) Če se meja posebnega varstvenega območja spreminja zaradi prilagoditve evidenci državne meje, ni treba pridobiti predhodnega mnenja samoupravnih lokalnih skupnosti iz drugega odstavka tega člena in sprejeti načrta iz devetega odstavka tega člena.

33.a člen

(presoje sprejemljivosti planov, programov, načrtov, prostorskih ali drugih aktov in posegov v naravo)

(1) Zaradi ohranitve ugodnega stanja in preprečitve slabšanja ugodnega stanja ptic in drugih živalskih ter rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov je treba na posebnih varstvenih območjih in potencialnih posebnih ohranitvenih območjih izvesti presojo sprejemljivosti planov, programov, načrtov, prostorskih ali drugih aktov (v nadaljnjem besedilu: planov) in presojo sprejemljivosti posegov v naravo.

(2) Presoja sprejemljivosti planov se izvaja skladno s 101., 101.a, 101.b in 101.c členom tega zakona.

(3) Presoja sprejemljivosti posegov v naravo se izvaja skladno s 101.d, 101.e, 101.f, 104.a in 105.a členom tega zakona.

(4) Ne glede na določbe prejšnjih dveh odstavkov presoja sprejemljivosti planov ali posegov v naravo ni potrebna, če je v predpisu, izdanem na podlagi prejšnjega člena tako določeno. Izjema se lahko nanaša na vrsto ali obseg posega v naravo v povezavi z delom posebnega varstvenega območja ali potencialnega posebnega ohranitvenega območja.

(5) Minister predpiše vsebino in podrobnejšo metodologijo za izvedbo presoje sprejemljivosti planov in posegov v naravo.

(6) Odločba, s katero se dovoli poseg v naravo, je nična, če niso bile upoštevane določbe tretjega odstavka tega člena.

34. člen

(evidenca)

(1) Na podlagi aktov, ki se nanašajo na ohranjanje ekosistemov in so izdani na podlagi 32. in 33. člena tega zakona, se vodi evidenca območij, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

(2) Podatki, ki so v evidenci, so dostopni javnosti.

(3) V evidenci so vsi podatki, razen tistih, za katere ta zakon določi, da niso dostopni javnosti zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti.

(4) Evidenco iz prvega odstavka tega člena vzpostavi in vodi ministrstvo.

(5) Minister podrobneje določi vsebino in način vodenja evidence.

35. člen

(krajina)

(1) Krajina je prostorsko zaključen del narave, ki ima zaradi značilnosti žive in nežive narave ter človekovega delovanja določeno razporeditev krajinskih struktur.

(2) Krajinska pestrost je prostorska strukturiranost naravnih in antropogenih krajinskih elementov.

(3) Ohranjajo, razvijajo in ponovno vzpostavljajo se krajinska pestrost in tiste značilnosti krajine, ki so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

(4) Posegi v prostor se načrtujejo in izvajajo tako, da se prednostno ohranjajo značilnosti krajine iz prejšnjega odstavka in krajinska pestrost.

(5) Vlada določi značilnosti krajine in krajinsko pestrost, ki je pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ter smernice za ohranjanje biotske raznovrstnosti v krajini, ki se obvezno upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

36. člen

(območja strnjene poselitve)

(1) Na območjih strnjene poselitve se biotska raznovrstnost ohranja tako, da se:

- omogoča povezanost habitatov na območjih strnjene poselitve z naravo zunaj teh območij, če je to tehnično izvedljivo in ne zahteva nesorazmernih stroškov,
- ohranjajo zelene površine, drevesa, skupine dreves, stoječe in tekoče vode in drugi življenjski prostori,
- ob gradnji objektov in naprav uporabljajo takšne tehnične rešitve, ki niso past ali ovira za živali oziroma se po gradnji, če se kot take izkažejo, z dodatnimi ukrepi odpravljajo.

(2) Minister v soglasju s pristojnim ministrom predpiše za rastlinske ali živalske vrste ali za habitate njihovih populacij na območjih strnjene poselitve načine in pogoje poseganja v naravo, ki ustrezajo zahtevam iz prejšnjega odstavka.

III. VARSTVO NARAVNIH VREDNOT

3.1. PRIDOBITEV STATUSA

37. člen

(pridobitev statusa)

(1) Naravne vrednote so državnega ali lokalnega pomena.

(2) Naravne vrednote državnega pomena so tiste, ki imajo mednarodni ali velik narodni pomen. Ta se ugotavlja na podlagi strokovnih meril vrednotenja primerjalno za celo državo.

(3) Vlada določi vrste naravnih vrednot in varstvene ter razvojne usmeritve za njihovo varstvo ter predpiše podrobnejše kriterije za razvrstitev naravnih vrednot na naravne vrednote državnega ali lokalnega pomena.

(4) Po opravljenem evidentiranju in vrednotenju delov narave organizacija, pristojna za ohranjanje narave, pripravi strokovni predlog za določitev naravnih vrednot in njihovo razvrstitev na naravne vrednote državnega ali lokalnega pomena.

(5) Strokovna merila vrednotenja so: izjemnost, tipičnost, kompleksna povezanost, ohranjenost, redkost ter ekosistemska, znanstveno-raziskovalna ali pričevalna pomembnost.

(6) Minister določi naravne vrednote in jih razvrsti na naravne vrednote državnega ali lokalnega pomena ter predpiše podrobnejše varstvene in razvojne usmeritve za varstvo naravne vrednote.

(7) Pred določitvijo iz prejšnjega odstavka seznani minister lokalne skupnosti s predvideno razvrstitvijo naravnih vrednot na naravne vrednote državnega in lokalnega pomena. Lokalna skupnost lahko poda mnenje k predlagani razvrstitvi naravnih vrednot na naravne vrednote državnega in lokalnega pomena.

(8) Če se vsebina predpisa iz šestega odstavka tega člena nanaša na kulturno krajino ali spomenike oblikovane narave, varovane na podlagi zakona, ki ureja varstvo kulturne dediščine, se varstvene in razvojne usmeritve naravnih vrednot določijo v soglasju z ministrom, pristojnim za kulturno dediščino.

38. člen

(vsebina predpisa)

(1) Minister določi s predpisom iz šestega odstavka prejšnjega člena za vsako naravno vrednoto:

1. ime naravne vrednote;
2. razvrstitev na naravno vrednoto državnega (mednarodnega ali velikega narodnega) ali lokalnega pomena;
3. kratko oznako naravne vrednote;

4. opredelitev zvrsti;
5. geografsko opredelitev lokacije naravne vrednote prikazano na kartografski prilogi;
6. varstvene in razvojne usmeritve.

(2) Varstvene in razvojne usmeritve iz prejšnjega odstavka se upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

(3) Naravne vrednote so sestavni del prostorskega državnega plana in prostorskih planov lokalnih skupnosti.

39. člen

(register naravnih vrednot)

(1) Register naravnih vrednot (v nadaljnjem besedilu: register) je zbirka podatkov o naravnih vrednotah.

(2) Poleg podatkov o naravnih vrednotah se v register vpisujejo tudi podatki o zavarovanju naravnih vrednot in podatki o lastnikih zemljišč na zavarovanih območjih.

(3) Podatki o lastniku iz prejšnjega odstavka vsebujejo: ime in priimek lastnika, rojstne podatke ter podatke o njegovem stalnem prebivališču.

(4) Register vodi ministrstvo.

(5) Podatki iz registra so dostopni javnosti, razen če se v predpisu iz šestega odstavka 37. člena tega zakona, določi, da podatki o legi naravne vrednote zaradi njenega varovanja niso dostopni javnosti.

(6) V registru je dopustna odprava očitnih napak, in sicer v primerih, kadar se:

- odpravi tipkarska ali slovnična napaka;
- v imenu naravne vrednote ali v kratki oznaki naravne vrednote nadomesti napačna navedba vrste, tipa ali števila naravnih pojavov s pravilno;
- nadomesti napačna navedba smeri neba s pravilno;
- nadomesti napačni vrstni red zvrsti ali uporaba oklepaja v navedbah zvrsti s pravilnimi;
- nadomestijo napačne koordinate lege naravne vrednote z natančnimi in pravilnimi, določenimi z novimi tehničnimi pripomočki, ali pri koordinatah centroidov z upoštevanjem poenotenega samodejnega izračuna.

(7) Odpravo očitnih napak iz prejšnjega odstavka izvede ministrstvo s sklepom o odpravi očitnih napak v registru na podlagi strokovnega predloga organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(8) Ministrstvo na svoji spletni strani objavi sklep iz prejšnjega odstavka in naredi arhivsko kopijo registra, s katero se zagotovi sledljivost odprave očitnih napak iz šestega odstavka tega člena.

(9) Minister predpiše podrobnejše podatke, ki se vodijo o naravnih vrednotah ter način vodenja in upravljanja registra naravnih vrednot.

40. člen

(lastnina in obveznost splošnega varstva)

(1) Naravne vrednote so lahko v lasti fizičnih ali pravnih oseb ter v lasti države ali lokalne skupnosti.

(2) Nihče ne sme ravnati z naravnimi vrednotami tako, da ogrozi njihov obstoj.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek je na podlagi mnenja, ki ga po uradni dolžnosti ali na zahtevo investitorja izda organizacija, pristojna za ohranjanje narave, dovoljeno poškodovanje ali uničenje naravne vrednote, če je to potrebno za odpravo neposredne nevarnosti za življenje in zdravje ljudi ter premoženje in če ni drugih možnosti, s katerimi bi odpravili neposredno nevarnost za življenje in zdravje ljudi ter premoženje. Mnenje investitorja mora vsebovati navedbe in dokazila, iz katerih izhaja izpolnjevanje pogojev iz prejšnjega stavka.

41. člen

(ogledovanje in obiskovanje)

(1) Naravna vrednota se sme ogledovati in obiskovati na način, ki ne ogroža obstoja naravne vrednote in izvajanja varstva.

(2) Ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote sta dovoljeni vsem pod enakimi pogoji v skladu s tem zakonom.

(3) Če bi ogledovanje ali obiskovanje naravne vrednote lahko povzročilo nevarnost za ohranjanje naravne vrednote, se ne glede na določbo prejšnjega odstavka v predpisu ministra iz šestega odstavka 37. člena tega zakona določi prepoved ali omejitev ogledovanja ali obiskovanja naravne vrednote ali njenega dela.

(4) Minister predpiše podrobnejše pogoje in način ureditve naravnih vrednot za ogledovanje in obiskovanje.

42. člen

(dovoljenje)

(1) Ministrstvo dovoli ureditev naravne vrednote za ogledovanje in obiskovanje.

(2) Fizična ali pravna oseba mora vlogi za pridobitev dovoljenja iz prejšnjega odstavka priložiti dokazilo o pravnem naslovu za uporabo zemljišč, potrebnih za ureditev ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote.

(3) V dovoljenju se na podlagi predpisa iz četrtega odstavka prejšnjega člena določijo pogoji, pod katerimi sta ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote dovoljeni, ter način ureditve ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote.

43. člen

(koncesija)

(1) Za rabo naravne vrednote, ki je v lasti države ali lokalne skupnosti, se podeli koncesija.

(2) Koncesijo za rabo naravne vrednote, ki je v lasti države, podeli država.

(3) Koncesijo za rabo naravne vrednote, ki je v lasti lokalne skupnosti, podeli lokalna skupnost.

(4) Za podelitev koncesije se uporabljajo določbe zakona, ki ureja podelitev koncesije na naravnih dobrinah.

(5) Usposobljenost fizične ali pravne osebe za rabo naravne vrednote, ki je predmet koncesije iz prvega odstavka tega člena, se ugotavlja tudi na podlagi mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(6) V aktu o podelitvi koncesije se določi tudi način ureditve naravne vrednote za ogledovanje in obiskovanje.

(7) Če je naravna vrednota kot naravna dobrina predmet koncesije, ki se podeli po drugih predpisih za rabo, izkoriščanje ali upravljanje naravnih dobrin, se koncesija za rabo naravne vrednote po tem zakonu ne podeli.

44. člen

(splošna in posebna raba po drugih predpisih)

(1) Splošna raba naravnega vira ali naravnega javnega dobra, ki je hkrati tudi naravna vrednota, se lahko izvaja tako, da ne ogroža obstoja naravne vrednote in ne ovira izvajanja njenega varstva.

(2) Varstvene in razvojne usmeritve ter varstveni režimi naravnih vrednot so sestavni del pogojev za posebno rabo naravnih virov ali naravnega javnega dobra in so sestavni del dovoljenj ali koncesij za posebno rabo.

(3) Dovoljenje za posebno rabo ali akt o podelitvi koncesije, ki ni izdan v skladu s prejšnjim odstavkom, je ničen.

(4) Kadar je naravna vrednota hkrati naravni vir, ki je predmet gospodarske rabe pridobivanja morske soli na tradicionalen način, se šteje, da je s podelitvijo pravice upravljanja in rabe naravne vrednote po tem zakonu ne glede na določbe, ki urejajo pravico izvajati rudarska dela na zemljišču po zakonu, ki ureja rudarstvo, izkazana pravica izvajati rudarska dela na zemljiščih, ki so predmet upravljanja in rabe naravne vrednote.

3.2. UKREPI VARSTVA NARAVNIH VREDNOT

45. člen

(ukrepi varstva naravnih vrednot)

(1) Zaradi varstva naravnih vrednot ali zaradi ohranitve naravnih procesov ter določitve načina izvajanja varstva naravnih vrednot izvajajo država in lokalne skupnosti ukrepe varstva naravnih vrednot.

(2) Ukrepi varstva naravnih vrednot so pogodbeno varstvo, zavarovanje, začasno zavarovanje in obnovitev.

(3) Država izvaja ukrepe iz prejšnjega odstavka za varstvo naravnih vrednot državnega pomena.

(4) Lokalna skupnost izvaja ukrepe varstva iz drugega odstavka tega člena za varstvo naravnih vrednot lokalnega pomena.

(5) Vrsto ukrepa iz drugega odstavka tega člena, ki naj se izvede, predlaga državi ali lokalni skupnosti organizacija, pristojna za ohranjanje narave.

46. člen

(nadomestno ukrepanje države)

(1) Ne glede na določbo četrtega odstavka prejšnjega člena lahko država izvede ukrep varstva za naravno vrednoto lokalnega pomena namesto lokalne skupnosti, če je naravna vrednota ogrožena.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka krije morebitne stroške ukrepa varstva za naravno vrednoto lokalnega pomena lokalna skupnost.

(3) Če lokalna skupnost ne zagotovi sredstev za plačilo stroškov iz prejšnjega odstavka, se sredstva zagotovijo iz tekoče rezerve občinskega proračuna.

46.a člen

(izvajanje ukrepov varstva naravnih vrednot državnega pomena s strani lokalne skupnosti)

(1) Ne glede na določbe tretjega odstavka 45. člena tega zakona se lahko ena ali več lokalnih skupnosti in država dogovorijo, da ena ali več lokalnih skupnosti izvedejo ukrep varstva za naravno vrednoto državnega pomena, ki je na njihovem območju, razen ukrepa varstva iz 50. člena tega zakona.

(2) Pobudo za sklenitev dogovora iz prejšnjega odstavka lahko poda ministrstvo ali ena ali več lokalnih skupnosti, na katerih območju je naravna vrednota državnega pomena.

(3) Ministrstvo in zainteresirane lokalne skupnosti sklenejo dogovor iz prvega odstavka tega člena v pisni obliki.

(4) Dogovor iz prvega odstavka tega člena vsebuje zlasti:

- navedbo naravne vrednote državnega pomena, za katero je organizacija, pristojna za ohranjanje narave, podala predlog za izvedbo ukrepa varstva;
- vrsto ukrepa varstva, ki naj se izvede, in bistvene sestavine ukrepa varstva;

- obveznosti seznanjanja organizacije, pristojne za ohranjanje narave, s sprejetimi ukrepi varstva in z izvajanjem dejavnosti, potrebnih za doseganje ciljev varstva, vključno z navedbo fizične ali pravne osebe, ki to seznanjanje izvaja.

(5) Če se vrsta ukrepa varstva nanaša na ustanovitev zavarovanega območja, mora ministrstvo pred sklenitvijo dogovora iz prvega odstavka tega člena s pobudo za njegovo sklenitev seznaniti ministrstvo, pristojno za prostor.

(6) Lokalna skupnost oziroma upravljavec zavarovanega območja mora seznanjati organizacijo, pristojno za ohranjanje narave, o izvajanju ukrepa varstva naravne vrednote državnega pomena na način, določen v dogovoru iz prvega odstavka tega člena.

(7) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, v okviru strokovnega nadzora ugotavlja strokovno ustreznost in učinkovitost izvajanja ukrepa varstva glede na namen in cilje varstva, pri čemer ji mora lokalna skupnost oziroma upravljavec zavarovanega območja iz prejšnjega odstavka dopustiti vpogled v dokumentacijo o izvajanju ukrepa varstva in ogled naravne vrednote.

(8) Če organizacija, pristojna za ohranjanje narave, v okviru strokovnega nadzora iz prejšnjega odstavka ugotovi, da lokalna skupnost ni izvedla obveznosti v skladu z dogovorom iz četrtega odstavka tega člena, da izvedeni ukrepi varstva niso ustrezni ali da se cilji in nameni varstva ne dosegajo, predlaga lokalni skupnosti dopolnilne ukrepe in rok, v katerem jih je treba izvesti. Če lokalna skupnost ne izvede dopolnilnih ukrepov ali jih ne izvede v določenem roku, mora organizacija, pristojna za ohranjanje narave, predlagati državi, da sprejme ukrepe varstva naravnih vrednot državnega pomena.

(9) Če lokalna skupnost sprejme kot ukrep varstva na podlagi prvega odstavka tega člena akt o ustanovitvi zavarovanega območja, se za uveljavljanje predkupne pravice uporablja sedmi odstavek 84. člena tega zakona.

47. člen

(pogodba o varstvu)

(1) Če se varstvo naravne vrednote lahko zagotovi s sklenitvijo pogodbe, se sklene pogodba o varstvu naravne vrednote z lastnikom naravne vrednote ali nepremičnine na zavarovanem območju.

(2) V pogodbi iz prejšnjega odstavka se določijo zlasti:

- naravna vrednota, ki je predmet pogodbenega varstva,
- opustitve ali aktivnosti lastnika, s katerimi se doseže namen varstva naravne vrednote, in
- višina sredstev za opustitve ali aktivnosti lastnika iz prejšnje alineje.

(3) Pogodbo iz prvega odstavka tega člena sklene ministrstvo ali pristojni organ lokalne skupnosti.

48. člen

(pogodba o skrbništvu)

(1) Če se varstvo naravne vrednote lahko zagotovi s sklenitvijo pogodbe o skrbništvu se sklene pogodba o skrbništvu naravne vrednote z osebo, ki ni lastnik naravne vrednote ali nepremičnine na zavarovanem območju. Skrbništvo naravne vrednote je izvajanje posameznih nalog varstva naravne vrednote.

(2) Fizična ali pravna oseba, ki izpolnjuje pogoje o usposobljenosti in sklene pogodbo iz prejšnjega odstavka, je skrbnik naravne vrednote.

(3) Ministrstvo ali pristojni organ lokalne skupnosti izbere skrbnika naravne vrednote v skladu z zakonom, ki ureja javno naročanje. Za naročila, za katera ni treba izvesti postopka javnega naročanja po zakonu, ki ureja javno naročanje, pa ministrstvo ali pristojni organ lokalne skupnosti na spletni strani ali na drug ustrezen način objavi namero o sklenitvi pogodbe o skrbništvu. Namera o sklenitvi pogodbe o skrbništvu mora vsebovati najmanj naravno vrednoto oziroma zemljišče na zavarovanem območju, ki je predmet skrbništva, podrobnejše pogoje o usposobljenosti za opravljanje skrbništva iz drugega odstavka tega člena, naloge skrbništva in trajanje skrbništva.

(4) Pogodba o skrbništvu mora vsebovati najmanj sestavine iz drugega odstavka prejšnjega člena.

49. člen

(zavarovanje)

(1) Naravne vrednote se zavarujejo z aktom o zavarovanju naravne vrednote (v nadaljnjem besedilu: akt o zavarovanju).

(2) Akt o zavarovanju določa zlasti:

1. naravno vrednoto z njenim obsegom in sestavinami;
2. namen zavarovanja;
3. pravila ravnanja oziroma varstveni režim in razvojne usmeritve;
4. določitev načina opravljanja nalog, potrebnih za zagotovitev namena zavarovanja.

(3) Pravila ravnanja, varstveni režimi in razvojne usmeritve iz 3. točke prejšnjega odstavka se določijo ob upoštevanju uveljavljenih mednarodnih standardov varstva narave.

(4) Z aktom iz prvega odstavka tega člena se lahko ustanovi tudi zavarovano območje ene ali več naravnih vrednot (v nadaljnjem besedilu: zavarovano območje).

(5) Akt o zavarovanju naravne vrednote iz prvega odstavka tega člena sprejme vlada ali pristojni organ lokalne skupnosti.

50. člen

(začasno zavarovanje)

(1) Za dele narave, za katere se upravičeno domneva, da imajo lastnosti, zaradi katerih bodo določeni za naravne vrednote, lahko vsakdo predlaga začasno zavarovanje.

(2) Akt o začasnem zavarovanju se sprejme zlasti takrat, ko obstaja nevarnost, da bo del narave, ki ima lastnosti iz prejšnjega odstavka, poškodovan ali uničen.

(3) Z aktom iz prejšnjega odstavka se ob smiselni uporabi določb 49. in 53. člena tega zakona poleg obsega, pogojev in ukrepov zavarovanja določi tudi obdobje, v katerem velja začasno zavarovanje, ki ne sme biti daljše od dveh let.

(4) Predlog iz prvega odstavka tega člena se vloži pri ministru, ki začasno zavaruje dele narave, za katere se upravičeno domneva, da imajo lastnosti, zaradi katerih bodo določeni za naravne vrednote državnega pomena, ko pridobi strokovno mnenje organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(5) Če je iz strokovnega mnenja razvidno, da ima del narave lastnosti iz prvega odstavka tega člena in da gre za naravne vrednote lokalnega pomena, sprejme akt o začasnem zavarovanju pristojni organ lokalne skupnosti.

(6) Če se akt o začasnem zavarovanju nanaša na kulturno krajino ali spomenike oblikovane narave, zavarovane na podlagi zakona, ki ureja varstvo kulturne dediščine, se varstvene in razvojne usmeritve ter varstveni režimi določijo v soglasju z ministrom, pristojnim za kulturno dediščino.

(7) Akt o začasnem zavarovanju se sprejme na način in v primerih, določenih s tem členom, tudi za ohranitev naravne vrednote državnega ali lokalnega pomena.

51. člen

(omejitev dejavnosti ali rabe)

(1) Z aktom o zavarovanju in z aktom o začasnem zavarovanju se lahko omeji dejavnost ali raba v zvezi z naravno vrednoto ali nepremičnino na zavarovanem območju.

(2) Dejavnost ali raba iz prejšnjega odstavka se lahko omeji le v taki meri, kot je to nujno potrebno zaradi ohranitve naravne vrednote, izvajanja njenega varstva ali obnovitve naravne vrednote, v obsegu in na način, ki je določen v 64., 65., 66. in 68. členu.

(3) Strokovni predlog izbire načina in obsega omejitve dejavnosti ali rabe pripravi organizacija, pristojna za ohranjanje narave, pred sprejetjem akta o zavarovanju.

(4) Če je zaradi omejitev iz prvega odstavka tega člena lastnik naravne vrednote ali nepremičnine na zavarovanem območju oškodovan, je upravičen do odškodnine v skladu z 89. členom tega zakona.

52. člen

(obnovitev)

(1) Poškodovane ali uničene naravne vrednote se lahko obnovijo.

(2) Vlada sprejme odločitev o obnovitvi naravne vrednote državnega pomena, določi potrebne ukrepe in vire financiranja.

(3) Pristojni organ lokalne skupnosti sprejme odločitev iz prejšnjega odstavka za obnovo naravne vrednote lokalnega pomena.

(4) Ne glede na drugi odstavek tega člena ministrstvo sprejme odločitev o obnovitvi naravne vrednote državnega pomena, ki je strokovno manj zahtevna in se sredstva za njeno

izvedbo lahko zagotovijo v okviru letnih finančnih sredstev za opravljanje javne službe ohranjanja narave. Obnovitev naravne vrednote državnega pomena mora biti vključena v letni program dela upravitelja zavarovanega območja ali organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(5) Določbe tega člena se ne uporabljajo za čiščenje onesnaženih podzemnih jam in drugih naravnih vrednot.

3.3. ZAVAROVANA OBMOČJA

53. člen

(zavarovana območja)

(1) Akt o zavarovanju, s katerim se ustanovi zavarovano območje, določa poleg vsebin iz drugega odstavka 49. člena tega zakona tudi:

1. meje zavarovanega območja na preglednem topografskem načrtu v merilu 1:25000 oziroma v drugem ustreznem merilu, ki omogoča določitev meje na parcelo natančno;
2. vrsto zavarovanega območja;
3. določitev načina izvajanja javne službe za upravljanje zavarovanega območja;
4. morebitno obveznost sprejema načrta upravljanja;
5. finančne vire za izvajanje zavarovanja in razvoj lokalnega prebivalstva.

(2) Pri določanju vrste zavarovanega območja iz 2. točke prejšnjega odstavka se upoštevajo tudi merila mednarodnih organizacij za ohranjanje narave, katerih članica je Republika Slovenija.

(3) Z aktom o zavarovanju se lahko določi, da izvaja upravljavec poleg nalog iz 133. člena tega zakona tudi naloge upravljanja območij, ki so na zavarovanem območju in so varovana na podlagi drugih predpisov.

(4) Zavarovana območja so ožja zavarovana območja in širša zavarovana območja.

(5) Ožja zavarovana območja so: naravni spomenik, strogi naravni rezervat in naravni rezervat.

(6) Širša zavarovana območja so: narodni, regijski in krajinski park.

(7) Narodni in regijski park morata imeti načrt upravljanja.

(8) Z aktom iz prvega odstavka tega člena se lahko določi vplivno območje, ki je zunaj zavarovanega območja, in predpišejo varstvene usmeritve za tako rabo tega območja, ki ne ogroža zavarovanega območja.

(9) Zavarovana območja in vplivna območja so sestavni del prostorskih državnih planov in prostorskih planov lokalnih skupnosti.

54. člen

(posegi in dejavnosti)

(1) Posegi in dejavnosti na zavarovanem območju se morajo izvajati v skladu s predpisanimi pravili ravnanja iz prvega odstavka prejšnjega člena in z načrtom upravljanja, če je le-ta predpisan.

(2) Varstveni režim, razvojne usmeritve in druge vsebine iz akta o zavarovanju se podrobneje opredelijo v načrtu upravljanja iz 60. člena tega zakona.

55. člen

(ustanovitelj zavarovanega območja)

(1) Zavarovano območje ustanovi vlada ali pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti skupaj ali skupaj vlada in pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti (v nadaljnjem besedilu: ustanovitelj).

(2) Če več ustanoviteljev skupaj ustanovi zavarovano območje, začne akt o zavarovanju veljati, ko ga sprejmejo vsi ustanovitelji v enakem besedilu.

(3) Z aktom o zavarovanju se v primeru iz prejšnjega odstavka določi tudi način izvajanja ustanoviteljskih pravic in obveznosti.

(4) Na podlagi akta o zavarovanju ustanoviteljice s pogodbo podrobneje uredijo medsebojna razmerja.

(5) Če ustanovijo zavarovano območje skupaj vlada in pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti, se akt o zavarovanju glede pravnih posledic, ki jih vzpostavlja, obravnava kot akt o zavarovanju naravne vrednote državnega pomena, če ni s tem zakonom določeno drugače.

(6) V aktu o zavarovanju iz prejšnjega odstavka se lahko zlasti določi, da:

- lokalna skupnost sofinancira delovanje zavarovanega območja,
- lokalna skupnost zagotovi upravljanje zavarovanega območja,
- lokalna skupnost sodeluje pri izvajanju nadzora.

(7) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena ustanovi narodni park iz 69. člena tega zakona in zavarovano območje, ki je izjemnega pomena za državo ali velikega mednarodnega pomena, Državni zbor Republike Slovenije z zakonom.

56. člen

(odnos med zavarovanimi območji)

(1) Zavarovana območja, ki jih ustanovi država, in zavarovana območja, ki jih ustanovi lokalna skupnost, se lahko prekrivajo.

(2) Če se zavarovana območja iz prejšnjega odstavka med seboj prekrivajo, ukrepi varstva ne smejo biti med seboj v nasprotju.

(3) Na zavarovanih območjih, ki se med seboj prekrivajo, skrbi za upravljanje zavarovanih območij država, v soglasju z lokalno skupnostjo.

(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko država in lokalna skupnost glede na velikost zavarovanih območij, ki se prekrivajo, dogovorita drugače.

57. člen

(seznanitev javnosti)

(1) Ustanovitelj mora pred sprejemom akta o zavarovanju seznanimi javnost z vsebino osnutka akta o ustanovitvi ožjega zavarovanega območja.

(2) Osnutek akta o zavarovanju se objavi vsaj v enem javnem glasilu, ki vsebuje tudi naznanilo o tem, kje si lahko zainteresirani ogledajo kartografsko in drugo dokumentacijo v zvezi s predlaganim zavarovanjem, koliko časa bo dokumentacija na vpogled, rok za sprejemanje pripomb ter navedbo organa, ki sprejema pripombe.

(3) Rok iz prejšnjega odstavka ne sme biti krajši od 30 dni.

58. člen

(javna predstavitev)

(1) Ustanovitelj seznani javnost z osnutkom akta o zavarovanju, s katerim se ustanavlja širše zavarovano območje, na javni predstavitvi.

(2) Javna predstavitev se opravi z javno obravnavo in z javno predstavitvijo razlogov za zavarovanje, osnutka akta o zavarovanju in kartografske dokumentacije.

(3) Javna obravnava in javna predstavitev se opravita v lokalnih skupnostih, v katerih so predvidena zavarovana območja. V soglasju z vsemi lokalnimi skupnostmi se lahko javna predstavitev opravi za vse lokalne skupnosti na enem mestu.

(4) Javna predstavitev mora trajati najmanj 60 dni.

(5) Iz gradiva, na podlagi katerega se ustanovitelj odloči za sprejem akta o zavarovanju, morajo biti razvidni potek javne obravnave, dane pripombe na javni obravnavi in med javno predstavitvijo ter strokovna stališča do danih pripomb.

58.a člen

(način seznaitve javnosti pri spremembah akta o zavarovanju)

(1) Ustanovitelj seznani javnost s predlagano spremembo akta o ustanovitvi ožjega oziroma širšega zavarovanega območja samo, če se sprememba nanaša na meje zavarovanega območja ter predpisane varstvene režime, s katerimi se posega v lastninska upravičenja pravnih ali fizičnih oseb na zavarovanem območju. Seznanitev se izvede na način iz 57. oziroma 58. člena tega zakona.

(2) Če se meja zavarovanega območja spreminja zaradi prilagoditve evidenci državne meje, se določbe prejšnjega odstavka ne uporabljajo.

58.b člen

(pooblastilo ministrstvu za določitev besedila osnutka akta o ustanovitvi zavarovanega območja in izvedbo seznaitve javnosti)

(1) Naloge ustanovitelja zavarovanega območja, ki ga ustanavlja država, v zvezi s seznaitvijo javnosti iz 57., 58. in 58.a člena tega zakona izvede ministrstvo, ki tudi določi besedilo osnutka akta o ustanovitvi zavarovanega območja.

(2) Naloge ustanovitelja zavarovanega območja, ki ga ustanavlja lokalna skupnost, v zvezi s seznaitvijo javnosti iz 57., 58. in 58.a člena tega zakona izvede organ lokalne skupnosti v skladu s splošnimi akti te skupnosti.

59. člen

(upravljanje)

(1) Upravljanje zavarovanega območja je opravljanje nalog varstva naravnih vrednot in nalog, ki so potrebne za izpolnitev namena, zaradi katerega je bilo območje zavarovano, in so določene v aktu o zavarovanju.

(2) V skladu z aktom o zavarovanju lahko ustanovitelj upravlja zavarovano območje v organizacijski enoti ministrstva oziroma lokalne skupnosti ali skupne občinske uprave ali v ta namen ustanovi režijski obrat, javni zavod ali podeli koncesijo za upravljanje.

(3) Upravljanje zavarovanega območja se izvaja na podlagi načrta upravljanja zavarovanega območja, če je v aktu o zavarovanju tako določeno.

60. člen

(načrt upravljanja)

(1) Načrt upravljanja zavarovanega območja je programski akt, s katerim se določijo razvojne usmeritve, način izvajanja varstva, rabe in upravljanja zavarovanega območja ter podrobnejše usmeritve za varstvo naravnih vrednot na zavarovanem območju ob upoštevanju potreb razvoja lokalnega prebivalstva.

(2) Na podlagi akta o zavarovanju sprejme načrt upravljanja zavarovanega območja organ, ki je sprejel akt o zavarovanju.

(3) Načrt upravljanja zavarovanega območja, ki ga je ustanovila država, sprejme vlada z uredbo.

(4) Lokalne skupnosti na zavarovanem območju sodelujejo v postopku sprejemanja načrta upravljanja iz prejšnjega odstavka z mnenjem.

(5) Predlog načrta upravljanja zavarovanega območja pripravi upravljavec na podlagi akta o zavarovanju in ob strokovni pomoči organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

61. člen

(vsebina načrta upravljanja zavarovanega območja)

(1) Načrt upravljanja zavarovanega območja ima naslednje nujne sestavine:

- celovita ocena stanja narave, posegov in dejavnosti ter ekonomske in socialne strukture prebivalstva,
- ocena stanja naravnih vrednot na zavarovanem območju,
- ocena stanja na vplivnem območju,
- določitev načinov uresničevanja nalog varstva na zavarovanem območju in ukrepov za izboljšanje in preprečevanje škodljivih vplivov na vplivnem območju,
- določitev podrobnejših razvojnih usmeritev in načini njihovega uresničevanja s prednostnim upoštevanjem tradicionalnih načinov rabe in opravljanja dejavnosti,
- smernice za povezovanje sektorskih načrtov gospodarjenja z naravnimi dobrinami,
- določitev varstvenih usmeritev za trajnostni razvoj dejavnosti,
- določitev načinov financiranja za zagotavljanje namenov varstva in razvoja,
- umestitev in konkretizacija varstvenih režimov v prostor,
- program izvajanja načrta upravljanja.

(2) Za čas do sprejetja prvega upravljalvskega načrta lahko ustanovitelj določi začasne upravljalvske smernice.

(3) Načrt upravljanja je tudi podlaga za urejanje prostora in rabo naravnih dobrin.

62. člen

(označevanje)

(1) Zavarovano območje se označi v naravi.

(2) Zavarovano območje, ki ga ustanovi država, je lahko označeno tudi z državnimi simboli.

(3) Način označevanja zavarovanih območij iz prvega odstavka tega člena, obliko ter vsebino znaka predpiše minister.

(4) Zavarovano območje, ki ga ustanovi lokalna skupnost, je lahko v skladu s predpisi lokalne skupnosti označeno z javnimi simboli ali grbi lokalne skupnosti.

63. člen

(vpis v zemljiško knjigo)

Zaznambo zavarovanega območja vpiše v zemljiško knjigo sodišče po uradni dolžnosti na podlagi obvestila ministrstva ali lokalne skupnosti, da je bil sprejet akt o zavarovanju, z uveljavitvijo katerega je bilo ustanovljeno zavarovano območje.

64. člen

(naravni spomenik)

(1) Naravni spomenik je območje, ki vsebuje eno ali več naravnih vrednot, ki imajo izjemno obliko, velikost, vsebino ali lego ali so redek primer naravne vrednote.

(2) Na zavarovanem območju je prepovedano izvajati posege v naravo na način, ki lahko poslabša stanje, spremeni, poškoduje ali uniči naravno vrednoto, in spreminjati razmere ali stanje tako, da se spremeni, poškoduje ali uniči naravna vrednota ali pa zmanjša njen estetski pomen.

(3) Z aktom o zavarovanju se na zavarovanem območju lahko prepovejo ali omejijo:

1. izvajanje posegov v prostor;
2. odkopavanje ali zasipavanje terena;
3. odkopavanje ali odnašanje kamnin, mineralov ali fosilov;
4. odlaganje odpadkov in odvajanje odpadnih voda;
5. spreminjanje vodnega režima;
6. odzemanje naplavin;
7. povzročanje vibracij in eksplozij;
8. gospodarsko izkoriščanje naravnih virov;
9. plovba in sidranje;
10. promet z motornimi vozili in plovili;
11. letanje pod določeno višino, vzletanje ali pristajanje zrakoplovov;
12. lov in ribolov ter nabiranje rastlin ali živali;
13. spreminjanje vegetacije;
14. raziskovanje in odnašanje raziskovalnega materiala iz narave;
15. športnorekreativne dejavnosti;
16. postavljanje reklamnih in drugih označb;
17. obiskovanje in ogledovanje;
18. kurjenje;
19. opravljanje vojaških dejavnosti;
20. vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.

(4) Pri določitvi prepovedi ali omejitev dejavnosti in posegov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo značilnosti zavarovanega območja in namen zavarovanja.

65. člen

(strogi naravni rezervat)

(1) Strogi naravni rezervat je območje naravno ohranjenih geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, kjer potekajo naravni procesi brez človekovega vpliva.

(2) Na zavarovanem območju je prepovedano izvajati posege ali opravljati dejavnosti, ki ogrožajo ohranitev zavarovanega območja, namerno uničevati rastline in živali in zadrževanje oseb, razen oseb, ki izvajajo nadzor.

(3) Ne glede na prepoved iz prejšnjega odstavka lahko ministrstvo izjemoma dovoli zadrževanje na zavarovanem območju zaradi izvajanja znanstvenoraziskovalnega in učno-vzgojnega dela.

(4) Z aktom o zavarovanju se določijo podrobnejša pravila ravnanja na območju naravnega rezervata.

66. člen

(naravni rezervat)

(1) Naravni rezervat je območje geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ki se z uravnoteženim delovanjem človeka v naravi tudi vzdržuje.

(2) Na zavarovanem območju je prepovedano opravljati dejavnosti s sredstvi in na način, ki bi lahko povzročil bistvene spremembe biotske raznovrstnosti, strukture in funkcije ekosistemov, in opravljati dejavnosti v času, ko je lahko ogrožen obstoj rastlin ali živali.

(3) Z aktom o zavarovanju se na zavarovanem območju lahko prepovejo ali omejijo:

1. izvajanje posegov v prostor;
2. odkopavanje ali zasipavanje zemljišč;
3. spreminjanje vodnega režima;
4. odzemanje naplavin;
5. povzročanje hrupa, eksplozij in vibracij;
6. gospodarsko izkoriščanje naravnih virov;
7. plovba in sidranje;
8. promet z motornimi vozili in plovili;
9. letanje pod določeno višino, vzletanje ali pristajanje zrakoplovov;
10. izvajanje agro- in hidromelioracij;

11. spreminjanje kemičnih značilnosti tal;
12. spreminjanje vegetacije;
13. odstranjevanje živih meja, posameznih dreves in drugih drobnih naravnih struktur;
14. zasajanje monokultur;
15. nabiranje plodov, gob ali rastlin ter njihovih delov;
16. vznemirjanje, ubijanje ali jemanje živali iz narave;
17. naseljevanje in doseljevanje živali prosto živečih vrst;
18. lov in ribolov ter nabiranje rastlin ali živali;
19. umetno zasneževanje in dosneževanje;
20. raziskovanje in odnašanje raziskovalnega materiala iz narave;
21. športnorekreativne dejavnosti;
22. obiskovanje in ogledovanje;
23. opravljanje vojaških dejavnosti;
24. kurjenje;
25. vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.

(4) Pri določitvi prepovedi ali omejitev dejavnosti in posegov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo značilnosti zavarovanega območja in namen zavarovanja.

3.3.2. Širša zavarovana območja

67. člen

(širša zavarovana območja)

(1) Širša zavarovana območja so območje narave, kjer je velika abiotska, biotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot, ki so lahko tudi kompleksno in funkcionalno med seboj povezane.

(2) Pri ustanavljanju širših zavarovanih območij se upoštevajo in omogočajo tudi razvojne možnosti pebivalstva ter duhovna sprostitve in bogatitev človeka.

(3) Širša zavarovana območja se ustanavljajo tudi za uresničevanja mednarodno priznanih oblik varstva območij narave.

(4) V širših zavarovanih območjih se lahko ustanovijo tudi ožja zavarovana območja.

(5) V širših zavarovanih območjih se lahko določijo varstvena območja ali pasovi, s katerimi se podrobneje uredi varstveni režim zavarovanega območja.

68. člen

(splošni varstveni režim)

(1) Z aktom o zavarovanju širšega zavarovanega območja se na zavarovanem območju glede na vrsto širšega zavarovanega območja lahko prepovejo, omejijo ali drugače uredijo:

1. izvajanje posegov in dejavnosti, s katerimi se ogroža prvobitnost narave;
2. gradnja infrastrukturnih objektov, namenjenih bivanju, lovu, ribolovu, turizmu in športu, razen na za to določenih krajih;
3. gradnja novih tranzitnih komunalnih, energetskih in prometnih objektov;
4. gradnja sekundarnih bivališč;
5. gradnja novih objektov;
6. odkopavanje ali zasipavanje zemljišč;
7. povzročanje eksplozij ali vibracij;
8. gospodarska raba naravnih virov, razen za gradnjo na zavarovanem območju;
9. odzemanje naplavin;
10. spreminjanje vodnega režima, razen pri nujnih vzdrževalnih delih;
11. promet z vozili in plovili;
12. letenje pod določeno višino, vzletanje ali pristajanje zrakoplovov;
13. letenje z jadralnimi padali, jadralnimi zmaji ali drugimi toplozračnimi ladjami ali ultralahkimi jadralnimi napravami zunaj za to določenih območij;
14. vožnja z zrakoplovi pod 300 m od najvišje točke zavarovanega območja;
15. kmetijsko obdelovanje zemljišč z načini in sredstvi, ki bi lahko povzročili bistvene spremembe biotske raznovrstnosti, strukture in vrste ekosistemov ali bistveno spremenili površinsko plast prsti;
16. vznemirjanje, ubijanje ali odvzem živali iz narave, razen zaradi ekoloških in drugih opravičljivih razlogov;
17. lov in izvajanje lovskogojitvenih ukrepov;
18. ribolov in izvajanje ribogojnih ukrepov;
19. nabiranje rastlin in njihovih delov;
20. postavljanje obor in objektov za rejo živali;
21. vnašanje rastlin ali živali tujerodnih vrst;
22. spreminjanje vegetacije;
23. umetno zasneževanje in dosneževanje;

24. odlaganje odpadkov, ki ne izvirajo iz zavarovanega območja;
25. šotorjenje in kurjenje zunaj določenih mest;
26. raziskovanje in odnašanje raziskovalnega materiala iz narave;
27. prirejanje množičnih športnih, turističnih ali drugih javnih prireditev;
28. izvajanje vodnih in drugih športov zunaj za to določenih območij;
29. opravljanje vojaških dejavnosti;
30. vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.

(2) Pri določitvi prepovedi ali omejitev dejavnosti in posegov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo značilnosti zavarovanega območja in namen zavarovanja.

69. člen

(narodni park)

(1) Narodni park je veliko območje s številnimi naravnimi vrednotami ter z veliko biotsko raznovrstnostjo. V pretežnem delu narodnega parka je prisotna prvobitna narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnimi procesi, v manjšem delu narodnega parka so lahko tudi območja večjega človekovega vpliva, ki pa je z naravo skladno povezan.

(2) V narodnem parku morata biti opredeljeni najmanj dve varstveni območji tako, da je v pretežnem, povečini sklenjenem delu opredeljeno varstveno območje s strožjim varstvenim režimom ob upoštevanju mednarodnih varstvenih standardov in kriterijev.

(3) Narodni park, namen zavarovanja, razvojne usmeritve, varstvena območja, varstveni režimi, upravljavec in drugo se določijo z zakonom.

70. člen

(regijski park)

(1) Regijski park je obsežno območje regijsko značilnih ekosistemov in krajine z večjimi deli prvobitne narave in območji naravnih vrednot, ki se prepletajo z deli narave, kjer je človekov vpliv večji, vendarle pa z naravo uravnotežen.

(2) V regijskem parku morata biti opredeljeni najmanj dve varstveni območji tako, da je varstveno območje s strožjim varstvenim režimom opredeljeno v manjšem obsegu in točkovno.

(3) Z aktom o zavarovanju se določijo podrobnejša pravila ravnanja na območju regijskega parka.

71. člen

(krajinski park)

(1) Krajinski park je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost.

(2) Z aktom o zavarovanju se določijo podrobnejša pravila ravnanja na območju krajinskega parka.

3.4. MINERALI IN FOSILI

72. člen

(pojem in lastnina)

(1) Fosili so okamneli ostanki živali ali rastlin ali njihovi sledovi, ki so stvarni dokaz življenja iz geološke preteklosti.

(2) Minerali so elementi ali spojine, ki sestavljajo kamnine. Če imajo prostor za rast, se razvijejo kristali z značilno zunanjo obliko. Minerali po tem zakonu niso mineralna surovina.

(3) Minerali in fosili v naravi so v lasti države.

(4) Mineral ali fosil, ki je odvzet iz narave pod pogoji, ki jih določa ta zakon, postane last tistega, ki ga odvzame.

73. člen

(odvzem mineralov in fosilov iz narave)

(1) Minerale in fosile je dovoljeno odvzeti iz narave tako, da se pri odvzemu ne poškodujejo oziroma uničijo.

(2) Minerale in fosile na nahajališčih, ki so določena za naravno vrednoto s predpisom iz šestega odstavka 37. člena tega zakona, je dovoljeno odvzeti iz narave, če se prosto nahajajo v naravi kot izoliran kos kamnine ali sedimenta in se iz narave lahko odvzamejo prostoročno, brez fizičnega poseganja v kamnino, kot je izkopavanje, lomljenje, odbijanje, vrtnje, drobljenje, rezanje, miniranje ali drugačno poseganje v kamnino.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ministrstvo na podlagi strokovnega mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave, dovoli odvzem mineralov in fosilov iz narave s fizičnim ali drugačnim poseganjem v kamnino iz prejšnjega odstavka zaradi raziskovalnih, izobraževalnih ali razstavnih namenov, če se s tem bistveno ne spremenijo vrednostne lastnosti naravne vrednote. Vloga za izdajo dovoljenja za odvzem mineralov in fosilov mora vsebovati ime in priimek vlagatelja, utemeljitev namena odvzema mineralov in fosilov, predvideno vrsto in število odvzetih mineralov in fosilov, predvideno mesto, čas in način odvzema.

(4) Minerale in fosile na nahajališčih, ki so zavarovana na podlagi 49. in 53. člena tega zakona, je prepovedano odvzemati iz narave, razen če je z aktom o zavarovanju določeno drugače.

(5) Minerali in fosili, odvzeti iz narave, ki so inventarizirani kot del zbirke muzeja, se varujejo na podlagi predpisov, ki urejajo varstvo kulturne dediščine.

74. člen

(najdba mineralov in fosilov)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki izvaja poseg ali dejavnost, med katero je prišlo do najdbe minerala ali fosila, mora začasno ustaviti dela, najdbo zaščititi in o najdbi nemudoma obvestiti organizacijo, pristojno za ohranjanje narave.

(2) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, mora najpozneje v roku sedmih dni po prejemu obvestila iz prejšnjega odstavka izdati varstvene usmeritve za nadaljnja ravnanja. Če te varstvene usmeritve niso izdane v roku sedmih dni, se šteje, da varstvene usmeritve niso potrebne in se dela iz prejšnjega odstavka lahko nadaljujejo.

(3) Varstvene usmeritve iz prejšnjega odstavka vsebujejo napotila za ureditev ali zaščito nahajališča, če je nahajališče mogoče ohraniti. Če nahajališča ni mogoče ohraniti, vsebujejo varstvene usmeritve iz prejšnjega odstavka napotila za strokovni odvzem mineralov ali fosilov z nahajališča in morebitno oddajo v hrambo strokovno usposobljeni organizaciji ter morebitno obveznost zagotovitve strokovnega nadzora za čas ureditve, zaščite ali odvzema in za čas nadaljevanja del.

(4) Za strokovno usposobljeno organizacijo iz prejšnjega odstavka se štejejo organizacije, ki so registrirane za opravljanje muzejske dejavnosti oziroma za varstvo premične kulturne dediščine. Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ponudi tem organizacijam odvzete minerale in fosile v hrambo.

(5) Minister, pristojen za kulturno dediščino, določi strokovne organizacije iz prejšnjega odstavka.

(6) Fizična ali pravna oseba, ki je odgovorna za izvedbo posega ali dejavnosti iz prvega odstavka tega člena, mora zagotoviti izvedbo varstvenih usmeritev iz tretjega odstavka tega člena in lahko nadaljuje delo, ko organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ugotovi, da so varstvene usmeritve ustrezno izvedene.

75. člen

(varstvo izjemnih ali redkih mineralov in fosilov, ki so naravna vrednota)

(1) Minerali in fosili, ki so izjemni ali redki, se na podlagi predpisa iz šestega odstavka 37. člena tega zakona kot vrsta ali tip minerala in fosila določijo za naravno vrednoto. Šteje se, da so naravna vrednota vsi primerki take vrste ali tipa minerala in fosila (v nadaljnjem besedilu: mineral ali fosil, ki je naravna vrednota).

(2) Fizična ali pravna oseba, ki najde mineral ali fosil, ki je naravna vrednota, mora o najdbi obvestiti organizacijo, pristojno za ohranjanje narave, in jo seznaniti o kraju najdbe ter o kraju in načinu hrambe minerala ali fosila, ki je naravna vrednota.

(3) Fizična ali pravna oseba iz prejšnjega odstavka mora mineral ali fosil, ki je naravna vrednota, hraniti tako, da se ne poškoduje ali uniči. Če take hrambe ne more zagotoviti, ga mora ponuditi v hrambo strokovno usposobljeni organizaciji iz četrtega odstavka prejšnjega člena.

(4) Minerala in fosila, ki je naravna vrednota, ni dovoljeno dajati v promet.

(5) Minerala in fosila, ki je naravna vrednota, ni dovoljeno izvoziti ali iznositi, razen kot del zbirke muzeja v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo kulturne dediščine.

76. člen

(črtan)

77. člen

(črtan)

78. člen

(črtan)

79. člen

(črtan)

3.5. OGROŽENE RASTLINSKE IN ŽIVALSKÉ VRSTE

80. člen

(ugotovitev ogroženosti)

(1) Ogrožena rastlinska ali živalska vrsta je tista vrsta, katere obstoj je v nevarnosti in ki je kot taka opredeljena v rdečem seznamu ogroženih rastlinskih ali živalskih vrst.

(2) Rdeči seznam ogroženih vrst je seznam rastlinskih in živalskih vrst, razporejenih po kategorijah ogroženosti.

(3) Minister določi ogrožene rastlinske in živalske vrste in jih uvrsti v rdeče sezname s predpisom.

(4) V predpisu iz prejšnjega odstavka se določi tudi stanju ogroženosti vrste ustrezen ukrep za izboljšanje stanja vrste.

(5) Ukrepi iz prejšnjega odstavka so: fizična zaščita, omogočanje in vzpostavljanje primernih mest za reprodukcijo, prehranjevanje in prezimovanje, gojenje, doseljevanje in ponovno naseljevanje.

(6) Ukrepe iz prejšnjega odstavka izvaja pravna ali fizična oseba s sklenitvijo pogodbe o skrbništvu iz 48. člena tega zakona.

81. člen

(zavarovanje vrste)

(1) Zaradi dejanske ali možne ogroženosti, ki je ugotovljena na podlagi predpisa iz prejšnjega člena, sprejme vlada akt o zavarovanju rastlinskih ali živalskih vrst, določi ukrepe varstva njihovih habitatov, predpiše pravila ravnanja in poseben varstveni režim.

(2) Z varstvenim režimom iz prejšnjega odstavka se določijo zlasti pravila varstva za mrtve in žive živali v vseh razvojnih oblikah živali (jajca, ličinke, bube, mladiči in odrasle živali), za dele mrtvih živali ali izdelke iz živali. Nanašajo se zlasti na omejitve in prepovedi ubijanja, lova ali vznemirjanja živali, zlasti v tistih obdobjih življenja, ki so pomembna za preživetje, omejitve in prepovedi trgovine z živalmi in njihovimi deli ter izdelki iz njih in prepovedane načine prevoza.

(3) Živali vrst, ki so zavarovane na podlagi tega zakona, se ne lovijo ne glede na uvrstitev vrst med lovne ali ribolovne v skladu z zakonom.

(4) Z varstvenim režimom iz prvega odstavka tega člena se določijo zlasti pravila varstva vseh razvojnih oblik rastlin. Nanašajo se zlasti na omejitve in prepovedi trgiranja, nabiranja, zbiranja, rezanja, ruvanja ali uničevanja rastlin ter gojenja, prodaje ali izmenjave ter prepovedane načine prevoza.

82. člen

(zavarovanje izjemne živali ali populacije)

(1) Izjemna žival je tista, ki izstopa po svojih telesnih lastnostih, po vodilnem položaju v socialni hierarhiji populacije ali po kakšnih drugih izstopajočih značilnostih ali zaradi pomena v ekosistemu.

(2) Vlada sprejme akt o zavarovanju izjemne živali ali izjemno pomembne populacije živalske vrste.

(3) Z aktom iz prejšnjega odstavka se določijo pravila ravnanja, poseben varstveni režim ter varstvo habitatov izjemnih živali ali izjemne populacije.

83. člen

(naloge lokalne skupnosti)

Lokalna skupnost zagotavlja varstvo rastlinskih ali živalskih vrst ter vrst drugih živih organizmov, ki so lokalno ogroženi ali pomembni, in izvaja ukrepe varstva iz četrtega odstavka 80., 81. in tretjega odstavka 82. člena tega zakona na podlagi strokovnega predloga organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

3.6. DRUGI UKREPI VARSTVA NARAVNIH VREDNOT

3.6.1. Zakonita predkupna pravica

84. člen

(zakonita predkupna pravica)

(1) Država je predkupni upravičenec pri nakupu zemljišč na zavarovanih območjih, za katere je sprejela akt o zavarovanju, ne glede na določbe drugih zakonov, ki urejajo predkupno pravico na kmetijskih, gozdnih in vodnih zemljiščih. Predkupno pravico v imenu države na zavarovanem območju, ki ga je ustanovila država, izvaja upravljavec zavarovanega območja, na zavarovanem območju, ki nima upravljavca, pa organizacija, pristojna za ohranjanje narave. Če odkup zadevne nepremičnine ni predviden v veljavnem načrtu upravljanja, programu dela ali pogodbi z ministrstvom, morata upravljavec zavarovanega območja oziroma organizacija, pristojna za ohranjanje narave, pred uveljavitvijo predkupne pravice pridobiti odobritev ministrstva.

(2) Lastnik zemljišča iz prejšnjega odstavka mora o nameravani prodaji obvestiti upravljavca zavarovanega območja oziroma organizacijo, pristojno za ohranjanje narave. Ponudba mora vsebovati podatke o zemljišču, ceno in druge prodajne pogoje.

(3) Če država ne uveljavi prednostne predkupne pravice tako, da v 30 dneh od prejema obvestila iz prejšnjega odstavka pisno sporoči lastniku zemljišča, da ponudbo sprejema, jo lahko uveljavljajo prednostni upravičenci po vrstnem redu, ki je določen v zakonih iz prvega odstavka tega člena tako, da ima v isti kategoriji prednostnih upravičencev prednost tisti, ki je že lastnik istovrstnega zemljišča na zavarovanem območju.

(4) Če nihče od predkupnih upravičencev ne uveljavlja predkupne pravice, lahko prodajalec proda zemljišče iz tega člena drugemu kupcu, ki je njegovo ponudbo sprejel pravočasno, in na način, določen s predpisi o kmetijskih zemljiščih, in če s pogodbo soglaša upravna enota. Za postopke in roke uveljavljanja predkupne pravice po tem členu se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja postopek uveljavljanja zakonite predkupne pravice na kmetijskih zemljiščih, če ta zakon ne določa drugače.

(5) Določbe tega člena se uporabljajo tudi, če je prodajalec zemljišča na zavarovanem območju lokalna skupnost.

(6) Lokalna skupnost je predkupni upravičenec pri nakupu zemljišč, razen vodnih zemljišč, na zavarovanih območjih, za katere je sprejela akt o zavarovanju. Predkupno pravico uveljavlja na način iz tega zakona.

(7) Prvi predkupni upravičenec glede zemljišč, ki sta jih zavarovali skupaj država in lokalna skupnost, je država. Če država v roku iz tretjega odstavka tega člena ne uveljavi predkupne pravice, jo lahko uveljavi lokalna skupnost, na katere območju se zemljišče nahaja, v roku 30 dni od dne poteka roka države za uveljavitev predkupne pravice. Kadar država lokalno skupnost pred potekom roka iz tretjega odstavka tega člena obvesti, da predkupne pravice ne bo uveljavljala, začne teči rok iz prejšnjega stavka od dneva, ko lokalna skupnost prejme obvestilo.

84.a člen

Datum začetka uporabe: 16.06.2026

(predkupna pravica na kmetijskih in gozdnih zemljiščih na območjih predkupne pravice Natura 2000, ki so zunaj zavarovanih območij)

(1) Na kmetijskih in gozdnih zemljiščih na območjih Natura 2000, ki so zunaj zavarovanih območij, in na katerih je potrebno izvajanje aktivnih ukrepov obnove, ali ki so deli takšnih območij Natura 2000 z največjimi omejitvami rabe (v nadaljnjem besedilu: območje

predkupne pravice Natura 2000), predkupno pravico v imenu države za kmetijska zemljišča uveljavlja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, za gozdna zemljišča pa družba Slovenski državni gozdovi d. o. o. (v nadaljnjem besedilu: izvajalec predkupne pravice). Ne glede na vrstni red predkupnih upravičencev po zakonu, ki ureja promet s kmetijskimi zemljišči, in zakonu, ki ureja promet z gozdnimi zemljišči, se prednostni vrstni red predkupnih upravičencev glede kmetijskih zemljišč začne s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, glede gozdnih zemljišč pa z družbo Slovenski državni gozdovi d. o. o..

(2) Aktivni ukrepi obnove iz prejšnjega odstavka so zlasti zagotavljanje abiotских dejavnikov, ki so pogoj za ugodno stanje ohranjenosti vrst in habitatnih tipov, ki so predmet varstva na posamičnem območju Natura 2000 (na primer nizka vsebnost gnojil, zadostna namočenost, samo enkratna košnja, ustrezna zgradba gozda, velik delež stoječe in ležeče odmrle lesne mase). Največje omejitve rabe iz prejšnjega odstavka so predvsem prepoved gnojenja, izsuševanja in večkratne košnje ter omejevanje sečnje.

(3) Izvajalcu predkupne pravice se sredstva za nakup kmetijskih oziroma gozdnih zemljišč na območju predkupne pravice Natura 2000 zagotovijo v finančnem načrtu ministrstva.

(4) Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ministrstvu enkrat na leto, najpozneje do konca meseca februarja za preteklo leto, poroča o odkupljenih zemljiščih na območju predkupne pravice Natura 2000.

(5) Po pridobitvi lastninske pravice na kmetijskih zemljiščih, ki ležijo na območjih predkupne pravice Natura 2000, lahko Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ta kmetijska zemljišča odda v odplačni zakup. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije pred sklenitvijo zakupne pogodbe za kmetijska zemljišča, ki ležijo na območjih predkupne pravice Natura 2000, o nameri oddaje v zakup obvesti ministrstvo in ga zaprosi za mnenje glede zakupnih pogojev. Na podlagi mnenja ministrstva Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije v zakupni pogodbi določi obveznosti glede načina izvajanja aktivnih ukrepov obnove. Zakupodajalec lahko odstopi od zakupne pogodbe, če zakupnik ne izpolnjuje obveznosti, določenih v zakupni pogodbi glede izvajanja aktivnih ukrepov obnove.

(6) Po pridobitvi lastninske pravice na gozdnih zemljiščih, ki ležijo na območjih predkupne pravice Natura 2000, družba Slovenski državni gozdovi d. o. o. s temi zemljišči upravlja v skladu z veljavnimi načrti gospodarjenja z gozdovi.

(7) Če zaradi načina izvajanja aktivnih ukrepov obnove ni mogoča oddaja v odplačni zakup v skladu s petim odstavkom tega člena, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije o tem obvesti ministrstvo. Ministrstvo Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije določi aktivne ukrepe obnove, za katere mora Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije zagotavljati izvajanje v okviru upravljanja s kmetijskim zemljiščem. Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije se sredstva za zagotavljanje izvajanja teh ukrepov zagotovijo v finančnem načrtu ministrstva.

(8) Na podlagi kriterijev iz prvega in drugega odstavka tega člena vlada z odlokom določi območja predkupne pravice Natura 2000.

3.6.2. Omejitve v pravnem prometu

85. člen

(omejitve pravnega prometa z državno lastnino)

(1) Nepremičnine na zavarovanih območjih in zemljišča, na katerih so naravne vrednote, ki so v lasti države, niso v pravnem prometu, razen v primerih določenih s tem zakonom.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ministrstvo dovoli:

1. menjavo zemljišča, ki je v lasti države, na zavarovanem območju za drugo zemljišče na zavarovanem območju, ki je v lasti fizične ali pravne osebe, zaradi pridobitve zemljišča, ki je za varstvo naravnih vrednot ali za doseganje namenov zavarovanja pomembnejše,
2. prodajo objekta s pripadajočim zemljiščem, ki je v lasti države na zavarovanem območju in ne služi za namene varstva ali upravljanja zavarovanega območja, s tem, da se polovica dobljene kupnine nameni za pridobitev nepremičnin na zavarovanih območjih v last države.

(3) Dovoljenje ministrstva v primeru iz 2. točke prejšnjega odstavka ni potrebno, če se prodaja izvede na podlagi programa, načrta oziroma drugega akta, ki ga sprejme oziroma potrdi vlada, in če s tem predhodno soglašata ministrstvo.

(4) Upravljavci nepremičnin na zavarovanih območjih in zemljišč, na katerih so naravne vrednote, ki so v lasti države, si morajo k pravnim poslom v zvezi z upravljanjem s temi nepremičninami, ki jih lahko sklepajo v skladu s predpisi, pridobiti predhodno soglasje ministrstva.

(5) Upravljavci nepremičnin in zemljišč, na katerih so naravne vrednote, ki so v lasti države, in se nahajajo na območjih, ki so s programi iz 94. člena tega zakona in prostorskimi akti predvidena za zavarovanje na podlagi tega zakona, in ministrstvo sporazumno določijo tak način gospodarjenja s temi nepremičninami in naravnimi vrednotami, ki je v skladu z namenom ustanovitve zavarovanega območja.

85.a člen

(izjeme za pravni promet z državno lastnino na zemljiščih, na katerih so naravne vrednote)

(1) Ne glede na določbo prvega odstavka prejšnjega člena lahko ministrstvo dovoli:

1. menjavo zemljišča, ki je v lasti države, na območju naravne vrednote za drugo zemljišče na območju te ali druge naravne vrednote ali zavarovanem območju, ki je v lasti fizične ali pravne osebe, zaradi pridobitve zemljišča, ki je za varstvo naravnih vrednot pomembnejše,
2. prodajo objekta s pripadajočim zemljiščem, ki je v lasti države, na območju naravne vrednote in ne služi za namene varstva naravne vrednote, s tem da se polovica dobljene kupnine nameni za pridobitev zemljišč na območjih naravnih vrednot ali na zavarovanih območjih v lasti države,
3. prodajo zemljišča, ki je v lasti države, na območju naravne vrednote ali na zavarovanem območju, če ga noben upravljavec trajno ne potrebuje za opravljanje svojih nalog, pa to zemljišče ni namenjeno varstvu naravne vrednote oziroma doseganju namenov zavarovanja, s tem da se polovica dobljene kupnine nameni za pridobitev zemljišč na območjih naravnih vrednot ali na zavarovanih območjih v lasti države.

(2) Dovoljenje ministrstva v primeru iz 2. in 3. točke prejšnjega odstavka ni potrebno, če se prodaja izvede na podlagi programa, načrta oziroma drugega akta, ki ga sprejme, potrdi oziroma predlaga vlada in je z nameravano prodajo pred pripravo gradiva vlade soglašalo ministrstvo.

85.b člen

(pomembnost zemljišča)

(1) Ministrstvo sprejme odločitev, ali je zemljišče, ki bi se pridobilo z menjavo po 1. točki drugega odstavka 85. člena tega zakona oziroma po 1. točki prvega odstavka prejšnjega člena, za doseganje namenov zavarovanja oziroma varstvo naravnih vrednot pomembnejše, na podlagi določb tega zakona, ki urejajo naravne vrednote in biotsko raznovrstnost.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek menjava zemljišč na zavarovanih območjih in zemljišč, na katerih so naravne vrednote, ki so v lasti države, ni dopustna, če gre za zemljišča, ki se uporabljajo izključno za potrebe obrambe ter zaščite in reševanja, vključno z varnostnimi območji, v skladu s predpisi, ki urejajo določitev obrambnih potreb in objektov in okolišev objektov, ki so posebnega pomena za obrambo, in ukrepov za varovanje objektov in okolišev teh objektov.

86. člen

(promet z nepremičninami na zavarovanih območjih)

(1) Pridobitev lastninske pravice s pravnimi posli na nepremičninah na zavarovanih območjih je možna le s soglasjem upravne enote.

(2) Soglasje iz prejšnjega odstavka ni potrebno, če gre za pridobitev lastninske pravice na podlagi dedovanja in s pravnim poslom, ki se sklepa med lastnikom in državo oziroma lokalno skupnostjo, na katere območju leži nepremičnina, ki se prodaja.

(3) Odločba o soglasju iz prvega odstavka tega člena se ne izda:

- če niso bile upoštevane določbe o predkupni pravici iz 84. člena tega zakona;
- če pridobitelj nepremičnine ne da izjave, da soglaša z varstvenimi režimi in razvojnimi usmeritvami na zavarovanem območju.

87. člen

(vloga za soglasje)

(1) Vlogo za izdajo soglasja iz prvega odstavka prejšnjega člena vloži pridobitelj nepremičnine pri upravni enoti, na območju katere leži nepremičnina oziroma njen pretežni del. Vlogi je treba priložiti dokazilo o pravnem poslu.

(2) Stranka v postopku izdaje soglasja iz prvega odstavka prejšnjega člena je pridobitelj nepremičnine.

(3) Upravna enota izda odločbo o soglasju ali soglasje zavrne v upravnem postopku v 30 dneh od prejema popolne vloge.

(4) Če odločba iz prejšnjega odstavka ni izdana v 30 dneh, se šteje, da odobritev ni dana.

(5) Overitev podpisov na pogodbi o odtujitvi nepremičnine na zavarovanem območju ter zemljiškoknjižni prenos lastninske pravice sta mogoča le na podlagi soglasja iz tega člena, razen če soglasje v skladu z drugim odstavkom prejšnjega člena ni potrebno.

(6) Pravni posli, sklenjeni brez soglasja, če je to potrebno, ali v nasprotju z njim, so nični.

3.6.3. Razlastitev, omejitve lastninske pravice in odškodnina

88. člen

(razlastitev v interesu ohranjanja narave)

(1) Lastninska ali druga stvarna pravica na nepremičninah se v javno korist lahko odvzame ali omeji, kadar je to potrebno zaradi varstva naravnih vrednot ali doseganja namena ustanovitve zavarovanega območja.

(2) Javna korist je izkazana, če je razlastitev nepremičnine potrebna zaradi izvajanja varstvenih in razvojnih usmeritev naravnih vrednot, dostopnosti ali uživanja lastnosti naravnih vrednot, varstva in razvoja zavarovanega območja ali obnovitve naravnih vrednot, kadar je tako določeno v aktu o zavarovanju iz tretjega odstavka 53. člena tega zakona.

(3) Lastninska ali druga stvarna pravica se odvzame ali omeji po postopku in na način, ki ga določa zakon, ki ureja razlastitev nepremičnin, če ta zakon ne določa drugače.

(4) Na zavarovanem območju, ki ga zavaruje država, sproži razlastitveni postopek ministrstvo. Na zavarovanem območju, ki ga zavaruje lokalna skupnost pa pristojen organ lokalne skupnosti.

(5) Ministrstvo ali pristojen organ lokalne skupnosti mora najmanj tri mesece pred vložitvijo predloga za razlastitev poslati lastniku pisno ponudbo za odkup nepremičnin.

(6) Za odvzeto nepremičnino mora ministrstvo ali pristojen organ lokalne skupnosti zagotoviti lastniku drugo enakovredno nepremičnino zunaj zavarovanega območja ali plačati odškodnino.

(7) Višina odškodnine za odvzeto nepremičnino se določi po vrednosti nepremičnine ob pridobitvi nepremičnine z upoštevanjem njene vrednosti ob razlastitvi.

89. člen

(odškodnine zaradi omejitev in prepovedi)

(1) Fizične in pravne osebe, ki se jim zaradi omejitev in prepovedi iz tega zakona ali na njegovi podlagi izdanih aktov o zavarovanju bistveno poslabšajo obstoječi pogoji za pridobivanje dohodka in tega ni mogoče nadomestiti z dovoljeno dejavnostjo v okviru varstvenih režimov oziroma razvojnih usmeritev na zavarovanih območjih, so upravičene do odškodnine.

(2) Odškodnina iz prejšnjega odstavka obsega izgubo ali zmanjšanje dohodka od nepremičnine in se določi po postopku, ki ga določa zakon, ki ureja razlastitev nepremičnin.

(3) Oseba iz prvega odstavka tega člena uveljavlja pravico do odškodnine v postopku, ki ga za določitev višine odškodnine zaradi omejitve lastninske ali druge stvarne pravice določa zakon, ki ureja razlastitev nepremičnin.

(4) Pravna oseba, ki upravlja nepremičnino, ki je v lasti države, ni upravičena do odškodnine na podlagi tega člena.

90. člen

(odkup zaradi omejitev lastninske pravice)

(1) Država je dolžna na zahtevo fizične ali pravne osebe, ki ima v lasti nepremičnino na zavarovanem območju, ki ga je ustanovila država, odkupiti za primerno plačilo nepremičnino, ki je zaradi omejitev in prepovedi iz tega zakona ni več mogoče rabiti za dejavnost, kot se je rabila pred zavarovanjem ali pa se lahko rabi le v neznatni meri.

(2) Če je zavarovano območje, na katerem leži nepremičnina iz prejšnjega odstavka, zavarovala lokalna skupnost, je lokalna skupnost dolžna odkupiti nepremičnino na zahtevo osebe iz prejšnjega odstavka.

(3) Lastnik uveljavlja pravico iz tega člena v postopku, ki ga za odvzem lastninske pravice določa zakon, ki ureja razlastitev.

(4) Lastnik lahko vloži zahtevo za odkup nepremičnine v dveh letih po uveljavitvi akta o zavarovanju, ki je povzročil omejitev lastninske pravice iz prvega odstavka tega člena.

91. člen

(odgovornost države)

Država ne odgovarja za škodo, ki jo povzročijo rastline ali živali, razen v primerih, določenih z zakonom.

92. člen

(škoda, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki ji živali zavarovanih vrst iz 81. člena tega zakona lahko povzročijo škodo na premoženju (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec), mora na primeren način kot dober gospodar in na svoje stroške narediti vse potrebno, da obvaruje svoje premoženje pred nastankom škode.

(2) Če nastanka škode ni mogoče preprečiti na način iz prejšnjega odstavka, lahko oškodovanec od ministrstva zahteva izvedbo ustreznih ukrepov za preprečitev nadaljnje škode. Oškodovanec in ministrstvo se sporazumeta o vrstah ukrepov in o načinu zagotovitve sredstev za izvedbo ukrepov.

(3) Ukrepi iz prejšnjega odstavka so odvracanje, postavljanje ograd, ulov posameznih osebkov in redčenje populacij zavarovanih živalskih vrst.

(4) Minister določi primerne načine varovanja premoženja in vrste ukrepov za preprečitev škode za posamezne živalske vrste.

93. člen

(odškodnina zaradi škode povzročene po živalih zavarovanih vrst)

(1) Oškodovanec je upravičen do povrnitve odškodnine v višini dejanske škode, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst iz 81. člena tega zakona, če so izpolnjeni pogoji iz prvega in drugega odstavka prejšnjega člena.

(2) Oškodovanec uveljavlja odškodninski zahtevek za škodo, povzročeno po živalih zavarovanih vrst na način in po postopku s smiselno uporabo določb predpisov o divjadi in lovstvu, ki urejajo uveljavljanje škode od države.

(3) Naloge pooblaščenca ministrstva v primerih iz prejšnjega odstavka izvaja Zavod za gozdove Slovenije.

(4) Ministrstvo je pristojno za odločitev o višini odškodnine za škodo, povzročeno po živalih zavarovanih vrst.

(5) Oškodovanec, ki se ne strinja z odločitvijo ministrstva, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini odloči pristojno sodišče. Tožbo mora vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala.

(6) Z varstvenim režimom iz prvega odstavka 81. člena tega zakona se lahko določi tudi omejitev ali prepoved imeti v posesti ali lasti žival ali rastlino, zavarovano skladno z 81. členom tega zakona, če prisotnost živali ali rastline na območju države neposredno ogroža obstoj domorodne rastlinske ali živalske vrste.

93.a člen

(upravljanje evidence)

(1) Zaradi reševanja zahtevkov in izvajanja drugih pristojnosti glede odškodnin za zavarovane živalske vrste upravlja ministrstvo evidenco o oškodovancih, izvedenih zaščitah in ukrepih ter sklenjenih sporazumih o odškodninah.

(2) V evidenci iz prejšnjega odstavka se upravljajo naslednji podatki:

- ime in priimek oškodovanca,
- davčna številka oškodovanca,
- naslov stalnega prebivališča oškodovanca,
- ime in priimek pooblaščenca,
- podatki o škodnem dogodku, povzročitelju in vrsti premoženja, na katerem je nastala škoda,
- podatki o ocenjeni višini škode,
- podatki o zahtevani in priznani odškodnini ter
- podatki o vrstah izvedene zaščite in ukrepov.

(3) Podatki iz prejšnjega odstavka se v evidenci iz prvega odstavka tega člena upravljajo in obdelujejo v elektronski obliki.

(4) Evidenca iz prvega odstavka se uporablja za reševanje odškodninskih zahtevkov, statistične namene ter za sprejemanje in izvajanje ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju in drugih s tem povezanih dejavnosti ministrstva.

(5) Podatki iz evidence iz prvega odstavka tega člena se hranijo deset let po zaključku postopka za uveljavitev odškodnine iz prejšnjega člena. Po poteku tega roka se ti podatki hranijo kot arhivsko gradivo v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhive.

(6) Minister predpiše način upravljanja evidence iz prvega odstavka tega člena.

IV. PROGRAMIRANJE

94. člen

(nacionalni program)

(1) Nacionalni program varstva narave, ki zajema ohranjanje biotske raznovrstnosti in varstvo naravnih vrednot, sprejme Državni zbor Republike Slovenije.

(2) Z nacionalnim programom iz prejšnjega odstavka se opredeli obseg javnega interesa pri ohranjanju biotske raznovrstnosti in varstvu naravnih vrednot za najmanj 10 let tako, da se na podlagi ocene stanja ohranjenosti narave določijo cilji in usmeritve za:

1. ohranitev biotske raznovrstnosti s programom ukrepov varstva rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in ekosistemov;
2. varstvo naravnih vrednot s programom ustanavljanja zavarovanih območij in obnovitve naravnih vrednot;
3. način izpolnjevanja mednarodnih obveznosti;
4. vzgojo in izobraževanje na področju ohranjanja narave;
5. ozaveščanje javnosti o pomenu ohranjanja narave;
6. zagotavljanje finančnih virov za izvajanje varstva narave.

(3) Program iz prejšnjega odstavka ima kartografsko prilogo, kjer so prostorsko prikazani načrtovani ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.

(4) Sestavine programa iz drugega odstavka tega člena se obvezno upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

(5) Naloge iz drugega odstavka tega člena se podrobneje razčlenijo v operativnih programih, ki jih sprejme vlada.

(6) Nacionalni program in državni prostorski plan morata biti usklajena.

95. člen

(lokalna skupnost)

(1) Lokalne skupnosti sprejemajo programe varstva naravnih vrednot lokalnega pomena na svojem območju.

(2) Programi iz prejšnjega odstavka ne smejo biti v nasprotju z nacionalnim programom iz prejšnjega člena.

V. USMERJANJE IN DOVOLJEVANJE

5.1. NARAVOVARSTVENE SMERNICE

96. člen

(ohranjanje narave)

(1) Posegi v naravo se morajo planirati, načrtovati in izvajati tako, da ne okrnijo narave.

(2) V postopkih načrtovanja rabe ali izkoriščanja naravnih dobrin in urejanja prostora mora pristojni državni ali lokalni organ izbrati tisto odločitev, ki ob približno enakih učinkih izpolnjuje merilo najmanjšega možnega poseganja v naravo in v primeru obstoja alternativnih tehničnih možnosti za izvedbo posega ne okrne narave.

(3) Pristojni državni ali lokalni organ lahko sprejme odločitev o širitvi stavbnih zemljišč:

- če so v naselju izkoriščene vse možnosti za racionalno pozidavo in ugotovljenih potreb ni mogoče zadovoljiti drugače,
- če za graditev infrastrukturnih povezav zunaj naselij ni mogoče izkoristiti že obstoječih koridorjev.

(4) Nosilec posega v naravo ali izvajalec dejavnosti mora delovati tako, da v čim manjši meri posega v naravo ter po zaključku posega ali dejavnosti približa stanje v naravi tistemu stanju, ki je bilo pred posegom oziroma dejavnostjo.

97. člen

(naravovarstvene smernice)

(1) Državni in lokalni organi ter druge osebe javnega prava, ki so pristojne za pripravo prostorskih aktov in drugih aktov rabe naravnih dobrin, si morajo v postopku priprave teh aktov pridobiti naravovarstvene smernice. Naravovarstvene smernice je treba pridobiti tudi v postopku sprejemanja aktov razglasitve nepremičnega kulturnega spomenika, ki se nanašajo na območja, ki so na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave določena za zavarovana območja, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja ter naravne vrednote, razen območij kulturne krajine in spomenikov oblikovane narave.

(2) Naravovarstvene smernice so strokovno gradivo, s katerim se za območje, ki ima na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, opredelijo usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo naravnih vrednot in zavarovanih območij ter ohranjanje biotske

raznovernosti. V naravovarstvenih smernicah se k načrtom rabe in upravljanja naravnih dobrin navedejo tudi usmeritve, izhodišča oziroma pogoji za trajnostno rabo sestavin biotske raznovernosti. V naravovarstvenih smernicah se upošteva zagotavljanje pretočne sposobnosti vodotokov ter odstranjevanje prodnega materiala v vodotokih in na hudourniških območjih tako, da se škodljivo delovanje voda zmanjšuje. Pretočne sposobnosti iz prejšnjega stavka določi minister, pristojen za vode.

(3) Če se ob pripravi naravovarstvenih smernic k predlogom aktov iz prvega odstavka tega člena ugotovi, da bodo v te akte poleg območij s posebnim statusom iz prejšnjega odstavka vključena tudi območja, na katera se nanašajo sprejeti programi s področja ohranjanja narave, oziroma območja, za katera je predpis za pridobitev posebnega statusa že v postopku sprejemanja, se lahko strokovno gradivo izdela tudi za takšna območja, pri čemer pa se po tem, ko so naravovarstvene smernice izdelane, takšno strokovno gradivo šteje samo kot neobvezno strokovno priporočilo pripravljavcem takšnih aktov.

(4) Naravovarstvene smernice izdela organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ko od osebe iz prvega odstavka tega člena oziroma osebe, ki je pooblaščen za pripravo akta iz prvega odstavka tega člena, prejme zahtevo za njihovo pripravo. Naravovarstvene smernice se pripravijo v roku 30 dni, razen če strokovna priprava zaradi obsežnosti preverjanja, ki so potrebna za izdelavo naravovarstvenih smernic, ni možna v predpisanem roku, vendar najkasneje v roku 60 dni, o čemer obvesti osebe iz prvega odstavka tega člena.

(5) Če pripravljavec naravovarstvenih smernic ugotovi, da izdelava naravovarstvenih smernic ni potrebna, o tem najkasneje v 15 dneh obvesti osebo iz prejšnjega odstavka.

(6) V postopku sprejemanja aktov iz prvega odstavka tega člena je treba pridobiti mnenje o sprejemljivosti prostorske ureditve z vidika varstva narave (v nadaljnjem besedilu: naravovarstveno mnenje). Brez naravovarstvenega mnenja ali obvestila iz prejšnjega odstavka ni mogoče sprejeti akta iz prvega odstavka tega člena.

(7) Naravovarstveno mnenje izda organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ko prejme zahtevo osebe iz prvega odstavka tega člena oziroma osebe, ki je pooblaščen za pripravo akta iz prvega odstavka tega člena. Tej zahtevi je treba priložiti predlog tega akta ter ustrezno obrazložitev, kako je pripravljavec ob pripravi akta upošteval naravovarstvene smernice.

(8) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, mora izdati naravovarstveno mnenje najpozneje v 30 dneh po prejemu zahteve iz prejšnjega odstavka. V primeru molka te organizacije se šteje, da na predvideno prostorsko ureditev nima pripomb.

(9) Določbe šestega, sedmega in osmega odstavka tega člena se ne uporabljajo v postopku sprejema aktov razglasitve nepremičnih kulturnih spomenikov in v postopku sprejema načrtov rabe naravnih dobrin, če je soglasje ali mnenje ministrstva v tem postopku že določeno z drugimi predpisi.

98. člen

(vsebina naravovarstvenih smernic)

(1) Naravovarstvene smernice imajo splošni in posebni del ter kartografsko prilogo.

(2) V splošnem delu vsebujejo naravovarstvene smernice zlasti:

1. pregled ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij in prikaz ter oceno stanja na teh območjih z njihovimi značilnostmi;

2. pregled območij, kjer se pričakuje ugotovitev obstoja naravnih vrednot, ter priporočila za ravnanje ob odkritju;
3. pregled tistih delov narave, ki so spoznani za naravne vrednote, in zavarovanih območij ter tistih delov narave, ki naj se zavarujejo, ter oceno stanja na teh območjih z njihovimi značilnostmi;
4. pregled delov narave in območij, za katera je predpis za pridobitev posebnega statusa že v postopku sprejemanja, ter usmeritve in izhodišča za njihovo varstvo.

(3) V posebnem delu vsebujejo naravovarstvene smernice zlasti:

1. varstvene usmeritve za tako rabo ali izkoriščanje naravnih dobrin, ki ohranja biotsko raznovrstnost, naravno ravnovesje in varuje ekosisteme;
2. varstvene smernice za ohranitev habitatnih tipov in habitatov vrst v ugodnem stanju;
3. varstvene smernice za ohranjanje biotske raznovrstnosti v krajini;
4. ukrepe varstva, varstvene režime in razvojne usmeritve za varstvo ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij;
5. ukrepe varstva, varstvene režime in razvojne usmeritve za varstvo naravnih vrednot in zavarovanih območij.

(4) V posebnem delu naravovarstvenih smernic se lahko navedejo tudi podrobnejši pogoji za varstvo naravnih vrednot, zavarovanih območij in ohranjanje biotske raznovrstnosti.

99. člen

(okoljska izhodišča)

Naravovarstvene smernice, ki so pripravljene za območje celotne države, so podlaga s področja ohranjanja narave za izdelavo okoljskih izhodišč skladno z določili zakona, ki ureja varstvo okolja.

100. člen

(vključevanje v akte razglasitve nepremičnih kulturnih spomenikov)

Vsebina naravovarstvenih smernic se v aktih razglasitve nepremičnih kulturnih spomenikov upošteva tako, da varstveni režimi nepremičnih kulturnih spomenikov ne ogrožajo naravnih vrednot, zavarovanih območij, ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij.

101. člen

(presoja sprejemljivosti planov)

(1) Za vsak plan ali spremembo plana, ki ga na podlagi zakona sprejme pristojni državni organ ali pristojni organ samoupravne lokalne skupnosti za področje urejanja prostora, upravljanja voda, gospodarjenja z gozdovi, lova, ribištva, rudarstva, kmetijstva, energetike, industrije, transporta, ravnanja z odpadki in odpadnimi vodami, oskrbe prebivalstva s pitno

vodo, telekomunikacij in turizma in bi lahko pomembno vplival na zavarovano območje, posebno varstveno območje ali potencialno posebno ohranitveno območje sam po sebi ali v povezavi z drugimi plani, je treba izvesti presojo sprejemljivosti njegovih vplivov oziroma posledic glede na varstvene cilje teh območij. Presoje sprejemljivosti ni treba izvesti za tiste plane, ki so neposredno povezani ali potrebni za varstvo teh območij.

(2) Oceno o sprejemljivosti vpliva oziroma posledicah plana na območja iz prejšnjega odstavka da ministrstvo, pristojno za okolje, v postopku celovite presoje vplivov na okolje. Ta postopek se vodi skladno z določbami zakona, ki ureja varstvo okolja, kolikor ta zakon ne določa drugače.

101.a člen

(posebne določbe o izvedbi postopka celovite presoje vplivov na okolje)

(1) V postopku preverjanja planov, za katere je treba izvesti celovito presojo vplivov na okolje, ministrstvo, pristojno za okolje, določi plane, za katere je treba izvesti presojo sprejemljivosti na podlagi tega zakona.

(2) Za plane, ki so neposredno povezani ali potrebni za varstvo območij iz prvega odstavka prejšnjega člena, se štejejo načrti upravljanja zavarovanih območij. V postopku iz prejšnjega odstavka se za take plane lahko določijo tudi plani trajnostnega gospodarjenja oziroma upravljanja z naravnimi dobrinami, ki so potrebni za ohranjanje ugodnega stanja habitatnih tipov in habitatov vrst na teh območjih, skladno s programom vlade iz drugega odstavka 33. člena tega zakona in plani, ki so namenjeni izključno varstvu teh območij vendar le, če ne vsebujejo posegov v naravo, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje.

(3) Za plane, ki lahko pomembno vplivajo na območja iz prvega odstavka prejšnjega člena, se štejejo plani:

- ki obsegajo ta območja ali bi izvedba plana lahko na njih vplivala,
- s katerimi se določajo ali načrtujejo posegi v naravo iz prve in druge alineje prvega odstavka 101.d člena tega zakona.

(4) Če iz obvestila pripravljavca plana o nameri izdelave plana niso razvidni podatki, ki omogočajo uporabo določb druge alineje prejšnjega odstavka, in se plan nanaša na območja iz prvega odstavka prejšnjega člena hkrati pa je ta plan tudi neposredna pravna podlaga za izdajo dovoljenj za poseg v naravo, je presojo sprejemljivosti tega plana treba izvesti.

(5) Ministrstvo, pristojno za okolje, sprejme odločitve o obveznosti izdelave presoje sprejemljivosti planov in sprejema druge odločitve v postopku celovite presoje vplivov na okolje na podlagi mnenj organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(6) V postopku celovite presoje vplivov na okolje se upoštevajo določbe predpisa izdanega na podlagi petega odstavka 33.a člena tega zakona.

101.b člen

(posebne določbe o potrditvi plana v postopku celovite presoje vplivov na okolje)

(1) Ministrstvo, pristojno za okolje, potrdi plan na podlagi izvedene celovite presoje vplivov na okolje, če ugotovi, da plan ne bo škodljivo vplival na varstvene cilje posameznih območij iz prvega odstavka 101. člena tega zakona in njihovo celovitost ter na povezanost evropskega ekološkega omrežja.

(2) Če je potrditev plana pogojena z izvedbo omilitvenih ukrepov, se njihovo izvajanje podrobneje preveri oziroma določi z okoljevarstvenim soglasjem skladno s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, ali naravovarstvenim soglasjem na podlagi 105. člena tega zakona.

(3) Če ministrstvo, pristojno za okolje, potrdi plan, ga pristojni državni ali lokalni organ lahko sprejme.

101.c člen

(postopek prevlade javne koristi)

(1) Če je potrditev plana dokončno zavrnjena, ker je ugotovljeno, da bo škodljivo vplival na območje iz prvega odstavka 101. člena tega zakona, ga pristojni državni organ ali pristojni organ samoupravne lokalne skupnosti lahko sprejme, če po izpeljanem postopku prevlade javne koristi druga javna korist prevlada nad javno koristjo ohranjanja narave.

(2) V postopku prevlade javne koristi je treba na podlagi ugotovitve, da se plan nanaša na uresničevanje javne koristi, določene z zakonom, in ni drugih ustreznih rešitev za uresničitev te javne koristi, presoditi, katera javna korist bo v konkretni zadevi prevladala.

(3) Postopek prevlade javne koristi vodi ministrstvo, pristojno za okolje, na predlog pristojnega državnega organa ali pristojnega organa samoupravne lokalne skupnosti. Predlog je treba vložiti v 90 dneh po dokončnosti zavrnitve potrditve plana.

(4) Ne glede na določbe prvega odstavka tega člena in prejšnjega odstavka lahko ministrstvo, pristojno za okolje, začne postopek prevlade druge javne koristi pred dokončnostjo odločbe iz prvega odstavka tega člena, če se drug javni interes nanaša na druga delovna področja ministrstva.

(5) Ministrstvo, pristojno za okolje, pripravi predlog odločitve o prevladi javne koristi ob upoštevanju mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave. To odločitev sprejme vlada v 60 dneh od takrat, ko ministrstvo prejme predlog, iz katerega je razvidno izpolnjevanje pogojev iz drugega odstavka tega člena.

(6) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, mora podati mnenje iz prejšnjega odstavka v 30 dneh, ko s strani ministrstva, pristojnega za okolje, prejme predlog uvedbe postopka prevlade javne koristi v obsegu iz prejšnjega odstavka.

(7) Če prevlada druga javna korist nad javno koristjo ohranjanja narave, se hkrati sprejme tudi odločitev o nujnih izravnalnih ukrepih, ki morajo v primeru posebnih varstvenih območij in predlogov posebnih ohranitvenih območij zagotoviti celovitost in povezanost teh območij. O teh ukrepih se obvesti pristojne organe EU, skladno s predpisi EU.

(8) Pristojni državni organ ali pristojni organ samoupravne lokalne skupnosti mora poskrbeti za podrobnejšo določitev izravnalnih ukrepov v ustreznem planu in za njihovo izvedbo.

(9) Če je na posebnem varstvenem območju ali predlogu posebnega ohranitvenega območja, prednostni habitatni tip ali habitat prednostne rastlinske ali živalske vrste, skladno s

predpisi EU, se lahko javna korist, ki prevlada nad javno koristjo ohranjanja narave, nanaša samo na varstvo zdravja ali življenja človeka ali javno varnost ali ima koristne posledice bistvenega pomena za okolje ali na druge nujne razloge prevladovanja javne koristi, po predhodnem posvetovanju s pristojnimi organi EU.

(10) Pred odločitvijo o prevladi javne koristi iz prejšnjega odstavka, je treba pridobiti mnenje pristojnega organa EU.

(11) Rok iz petega odstavka tega člena ne teče v času pridobivanja mnenj iz šestega in desetega odstavka tega člena in v času trajanja posvetovanja iz devetega odstavka tega člena.

(12) Ministrstvo, pristojno za okolje, izvaja obveznosti poročanja in pridobivanja mnenj v skladu s predpisi EU v postopkih, ki jih vodi na podlagi tega člena.

101.d člen

(posegi v naravo, ki so predmet presoje sprejemljivosti)

(1) Zaradi določitve planov in posegov v naravo, ki lahko pomembno vplivajo na območja iz prvega odstavka 101. člena tega zakona, določi minister posege v naravo,

- ki lahko pomembno vplivajo na varstvene cilje teh območij,
- za katere je treba še preveriti, če lahko pomembno vplivajo na varstvene cilje teh območij,
- ki ne morejo pomembno vplivati na varstvene cilje teh območij.

(2) Če se v okviru presoje sprejemljivosti plana ocenijo vplivi posegov v naravo iz prve in druge alineje prejšnjega odstavka na območja iz prvega odstavka 101. člena tega zakona, presoja sprejemljivosti takega posega v naravo ni potrebna, razen v primeru posegov v naravo iz 101.e člena tega zakona. Pogoji izvedbe posega v naravo, za katerega ni potrebna presoja sprejemljivosti, se določijo skladno s 105. členom tega zakona.

(3) Če se v okviru presoje sprejemljivosti plana ne ocenijo vplivi posegov v naravo iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena na območja iz prvega odstavka 101. člena tega zakona, je treba izvesti presojo sprejemljivosti teh posegov v naravo.

(4) Ne glede na določbi prejšnjih dveh odstavkov presoje sprejemljivosti ni treba izvesti, če je poseg v naravo potreben za varstvo območij iz prvega odstavka 101. člena tega zakona.

101.e člen

(posegi v naravo, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje)

(1) V postopku presoje sprejemljivosti posegov v naravo je treba ugotoviti in ustrezno presoditi vplive oziroma posledice teh posegov v naravo glede na varstvene cilje posebnega varstvenega območja ali potencialnega posebnega ohranitvenega območja.

(2) Vplivi oziroma posledice posegov v naravo iz prejšnjega odstavka, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje skladno z določili zakona, ki ureja varstvo okolja in tega zakona, se ugotovijo v postopku presoje vplivov na okolje. Ta postopek se vodi skladno z določbami zakona, ki ureja varstvo okolja, kolikor ta zakon ne določa drugače.

(3) Ministrstvo, pristojno za okolje, sprejema odločitve v postopku presoje vplivov na okolje na podlagi mnenj organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(4) V postopku presoje vplivov na okolje se upoštevajo določbe predpisa izdanega na podlagi petega odstavka 33.a člena tega zakona.

(5) Ocena sprejemljivosti posega v naravo je ugodna, če se ugotovi, da poseg v naravo ne bo škodljivo vplival na varstvene cilje območij iz prvega odstavka tega člena, njihovo celovitost in povezanost. Pri ugodni oceni se lahko upoštevajo tudi sprejemljivi omilitveni ukrepi.

(6) Če je poseg v naravo ugodno ocenjen, ministrstvo, pristojno za okolje, izda okoljevarstveno soglasje. Če je ugodna ocena vplivov posega v naravo pogojena z izvedbo omilitvenih ukrepov, so le-ti obvezna vsebina okoljevarstvenega soglasja.

(7) Če je poseg v naravo neugodno ocenjen, ministrstvo, pristojno za okolje, zavrne izdajo okoljevarstvenega soglasja.

101.f člen

(prevlada javne koristi)

(1) Če ministrstvo, pristojno za okolje, zavrne izdajo okoljevarstvenega soglasja, lahko nosilec posega v naravo v 90 dneh po dokončnosti okoljevarstvenega soglasja predlaga ministrstvu, pristojnemu za okolje, uvedbo postopka prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave.

(2) Postopek prevlade javne koristi na podlagi tega člena se vodi ob upoštevanju drugega, šestega, sedmega, devetega, desetega in dvanajstega odstavka 101.c člena tega zakona.

(3) Ministrstvo, pristojno za okolje, sprejme odločitev o prevladi javne koristi ob upoštevanju predhodno pridobljenega mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave, v 60 dneh po prejemu predloga, iz katerega je razvidno izpolnjevanje pogojev iz drugega odstavka 101.c člena tega zakona.

(4) Z odločitvijo o prevladi druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave se odpravi odločba o zavrnitvi izdaje okoljevarstvenega soglasja iz prvega odstavka tega člena.

(5) Nosilec posega v naravo mora poskrbeti za izvedbo določenih izravnalnih ukrepov.

102. člen

(izravnalni in omilitveni ukrepi)

(1) Izravnalni ukrepi so dejavnosti, posegi ali ravnanja s katerimi se nadomesti predvidena ali povzročena okrnitev narave. Omilitveni ukrepi so posegi ali ravnanja s katerimi se omili izvajanje posega v naravo ali njegove posledice.

(2) Oblika omilitvenega ali izravnalnega ukrepa, s katerim bo nosilec posega omilil ali nadomestil posledice posega, se določi ob upoštevanju naravovarstvenih smernic oziroma mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave. Pri določitvi oblike ukrepa se upoštevajo ugotovljeni škodljivi vplivi posega in možnosti njihove omilitve ali nadomestitve.

(3) Oblike izravnalnih ukrepov so:

- vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti,
- vzpostavitev drugega območja, pomembnega za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot, razen pri planih in posegih, ki lahko pomembno vplivajo na varstvene cilje posebnega varstvenega območja ali potencialnega posebnega ohranitvenega območja,
- plačilo denarnega zneska v vrednosti povzročene okrnitve narave, ki se nameni za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot, razen pri planih in posegih, ki lahko pomembno vplivajo na varstvene cilje posebnega varstvenega območja ali potencialnega posebnega ohranitvenega območja.

(4) Način določitve višine denarnega zneska iz prejšnjega odstavka predpiše minister, ob upoštevanju vrednosti, ki je potrebna za vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti, oziroma vrednosti uničenja osebkov ali populacije zavarovane vrste.

(5) Pri izbiri izravnalnih ukrepov ima prednost izravnalni ukrep nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti kot tisto, ki se nadomešča. Območje, ki se kot izravnalni ukrep vzpostavi v primerih iz prve in druge alineje tretjega odstavka tega člena, mora po vzpostavitvi pridobiti enak pravni status, kot ga je imelo območje, ki se nadomešča.

(6) Oblika in način izvedbe izravnalnega oziroma omilitvenega ukrepa ter način in pogoji izvedbe posega ali dejavnosti po opravljenem posegu so sestavni del okoljevarstvenega soglasja, naravovarstvenega soglasja, dovoljenja za poseg v naravo ter gradbenega ali drugega ustreznega dovoljenja.

103. člen

(odprava škodljivih posledic)

(1) Če pri posegu v naravo pride do okrnitve narave, mora nosilec posega ali dejavnosti nemudoma odpraviti škodljive posledice svojega delovanja ter kriti vse stroške za njihovo odpravo.

(2) Če nosilec posega v naravo ne more odpraviti škodljivih posledic svojega delovanja in je prišlo do okrnitve narave na ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih, na naravnih vrednotah ali na zavarovanih območjih, mu ministrstvo odredi izravnalni ukrep.

5.2. DOVOLJENJA IN SOGLASJA

104. člen

(dovoljenje za poseg v naravo)

(1) Posegi v naravo, ki lahko ogrozijo biotsko raznovrstnost, naravno vrednoto ali zavarovano območje in za katere ni treba pridobiti dovoljenja po predpisih o urejanju prostora in po drugih predpisih, se opravljajo na podlagi dovoljenja za poseg v naravo na podlagi tega zakona.

(2) Posegi v naravo iz prejšnjega odstavka se nanašajo na:

1. opravljanje dejavnosti in izvajanje posegov v naravo na naravnih vrednotah, zavarovanih območjih, ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih,
2. varstvo rastlinskih ali živalskih vrst,
3. varstvo genskega materiala,
4. varstvo naravnih vrednot.

(3) Minister podrobneje določi posege v naravo iz prejšnjega odstavka in predpiše, kakšna dokumentacija je potrebna za pridobitev dovoljenja.

(4) Dovoljenja za posege v naravo iz prvega odstavka tega člena izdaja pristojna upravna enota, razen v primerih, ko ta zakon določa, da dovoljenja izdaja ministrstvo.

(5) O pritožbi zoper dovoljenje za poseg v naravo odloči ministrstvo.

(6) Dovoljenje za poseg v naravo se izda na podlagi pozitivnega mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

104.a člen

(presoja sprejemljivosti posegov v naravo, ki se izvajajo na podlagi dovoljenja za poseg v naravo)

(1) Če je za poseg v naravo iz prejšnjega člena treba izvesti presojo sprejemljivosti, se ta izvede v postopku izdaje dovoljenja za poseg v naravo iz prejšnjega člena.

(2) Mnenje iz šestega odstavka prejšnjega člena, mora vsebovati oceno o vplivih oziroma posledicah posega v naravo na varstvene cilje območij iz prvega odstavka 101. člena tega zakona, in navedbo morebitnih omilitvenih ukrepov za izvedbo posega.

(3) Pri izdelavi ocene o vplivih posega v naravo iz prejšnjega odstavka se smiselno upoštevajo določbe predpisa izdanega na podlagi petega odstavka 33.a člena tega zakona.

(4) Ocena posega v naravo je ugodna, če se ugotovi, da poseg v naravo ne bo škodljivo vplival na varstvene cilje posameznih območij, njihovo celovitost ter povezanost. Pri ugodni oceni se lahko upoštevajo tudi sprejemljivi omilitveni ukrepi.

(6) Če je poseg v naravo ugodno ocenjen, pristojni upravni organ izda dovoljenje za poseg v naravo. Če je izdaja dovoljenja za poseg v naravo pogojena z izvedbo omilitvenih ukrepov, so le-ti obvezna vsebina dovoljenja za poseg v naravo.

(7) Če je poseg v naravo neugodno ocenjen, se izdaja dovoljenja za poseg v naravo zavrne.

105. člen

(naravovarstveno soglasje in mnenje za gradnjo objekta)

(1) Za gradnjo objekta na območju, ki ima na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, poseben status, je treba za potrebe izdaje gradbenega ali integralnega gradbenega dovoljenja pridobiti mnenje, v skladu s predpisi, ki urejajo graditev, za gradnjo

objekta, za katerega gradbeno dovoljenje ni predpisano, pa pravnomočno naravovarstveno soglasje. Mnenje iz tega odstavka izda organizacija, pristojna za ohranjanje narave, naravovarstveno soglasje pa ministrstvo.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek mnenja oziroma naravovarstvenega soglasja ni treba pridobiti, če je nameravana gradnja na stavbnem zemljišču, ki je del enote urejanja prostora, za katero je v prostorskem aktu izrecno določeno, da na ravni posega pridobivanje mnenj in naravovarstvenega soglasja ni potrebno.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena naravovarstvenega soglasja ni treba pridobiti za vzdrževanje objektov in manjšo rekonstrukcijo v skladu s predpisi, ki urejajo graditev.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena mnenja in naravovarstvenega soglasja ni treba pridobiti, če je tako glede na vrsto ali obseg objekta v povezavi z delom obravnavanega območja določeno v predpisih, ki urejajo ohranjanje narave.

(5) V naravovarstvenem soglasju se lahko določijo pogoji, ki jih mora investitor upoštevati pri nadaljnji rabi objekta, da bi preprečil, zmanjšal ali odstranil škodljive vplive na naravo, ter pogoji, ki jih mora investitor upoštevati v času gradnje.

(6) Naravovarstveno soglasje preneha veljati, če se poseg, zaradi katerega je bilo soglasje dano, ne začne izvajati v petih letih po njegovi pravnomočnosti. Mnenje organizacije, pristojne za ohranjanje narave, preneha veljati, če zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja ni vložena v petih letih po njegovi izdaji.

(7) Če je za gradnjo objekta iz prvega odstavka tega člena predpisan postopek presoje vplivov na okolje v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, se namesto naravovarstvenega soglasja izda okoljevarstveno soglasje.

a105.a člen

(naravovarstveni in projektni pogoji za gradnjo objekta)

(1) Investitor lahko pridobi naravovarstvene pogoje za gradnjo objekta, ki jih izda ministrstvo, oziroma projektne pogoje, ki jih izda organizacija, pristojna za ohranjanje narave, v skladu s predpisi, ki urejajo graditev.

(2) Naravovarstveni pogoji prenehajo veljati, če v petih letih po njihovi izdaji ni vložena vloga za pridobitev naravovarstvenega soglasja. Projektni pogoji prenehajo veljati, če v petih letih po njihovi izdaji ni vložena vloga za izdajo mnenja ali vloga za izdajo integralnega gradbenega dovoljenja.

105.a člen

(presoja sprejemljivosti posegov v okviru gradbenega dovoljenja, integralnega gradbenega dovoljenja, okoljevarstvenega soglasja ali naravovarstvenega soglasja)

(1) Če je za gradnjo objekta treba izvesti presojo sprejemljivosti posega v naravo, se ta izvede v postopku izdaje gradbenega dovoljenja, integralnega gradbenega dovoljenja, okoljevarstvenega soglasja ali naravovarstvenega soglasja.

(2) Pristojni upravni organ za izdajo dovoljenj in soglasij iz prejšnjega odstavka odloči o sprejemljivosti posega v naravo na podlagi mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(3) Mnenje iz prejšnjega odstavka mora vsebovati oceno o vplivih oziroma posledicah nameravane gradnje objekta na varstvene cilje območij iz prvega odstavka 101. člena tega zakona, in navedbo morebitnih omilitvenih ukrepov za izvedbo posega. Mnenje mora biti dano v 30 dneh, razen če drug zakon ne določa drugače.

(4) Naravovarstveno soglasje je treba izdati oziroma njegovo izdajo z odločbo zavrniti v roku osmih dni od izdaje mnenja iz drugega odstavka tega člena.

(5) Pri izdelavi ocene o vplivih gradnje objekta iz tretjega odstavka tega člena se smiselno upoštevajo določbe predpisa izdanega na podlagi petega odstavka 33.a člena tega zakona.

(6) Ocena vplivov gradnje objekta je ugodna, če se ugotovi, da gradnja objekta ne bo škodljivo vplivala na varstvene cilje posameznih območij, njihovo celovitost ter povezanost. Pri ugodni oceni se lahko upoštevajo tudi sprejemljivi omilitveni ukrepi.

(7) Če je gradnja objekta ugodno ocenjena in omilitveni ukrepi niso potrebni, se vloga za izdajo naravovarstvenih pogojev šteje kot vloga za izdajo naravovarstvenega soglasja in se nemudoma izda naravovarstveno soglasje.

(8) Če je za gradnjo objekta treba izvesti omilitvene ukrepe, se način izvedbe omilitvenih ukrepov in drugi pogoji za gradnjo objekta in opravljanje dejavnosti, zaradi katere je objekt zgrajen, določijo v naravovarstvenih pogojih, pri čemer lahko v primerih iz šestega odstavka prejšnjega člena ministrstvo izda tudi naravovarstveno soglasje s pogoji.

(9) Če je gradnja objekta neugodno ocenjena, se vloga za izdajo naravovarstvenih pogojev šteje kot vloga za izdajo naravovarstvenega soglasja in se izdaja naravovarstvenega soglasja zavrne.

106. člen

(varščina)

(1) V odločbi, s katero se dovoljuje poseg v naravo iz 104. člena tega zakona, se nosilcu posega določi obveznost plačila varščine do višine predvidenih stroškov, potrebnih za odpravo posledic posega na naravo.

(2) Odločba iz prejšnjega odstavka neha veljati, če v roku iz odločbe varščina ni plačana.

107. člen

(seznanitev javnosti)

(1) Javnost se seznani z vsebino vloge in odločbe, izdane v upravni stvari, ki se nanaša na izdajo dovoljenja iz 104. člena tega zakona, kadar izhaja obveznost seznanitve javnosti s potekom upravne zadeve iz zakona.

(2) Seznaitve javnosti poteka v skladu z drugim in tretjim odstavkom 57. člena tega zakona.

(3) Javnost nima pravice vpogleda v podatke, ki se varujejo na podlagi zakona.

(4) Minister podrobneje predpiše način seznanjanja javnosti s postopki odločanja o posegih v naravo.

VI. SPREMLJANJE STANJA

108. člen

(spremljanje stanja ohranjenosti narave)

(1) Spremljanje stanja ohranjenosti narave (v nadaljnjem besedilu: monitoring ohranjenosti narave) obsega:

1. spremljanje stanja rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij in ekosistemov,
2. spremljanje stanja na področju varstva naravnih vrednot in
3. ugotavljanje navzočnosti in razširjenosti novih in že naseljenih invazivnih vrst v skladu s 14. členom [Uredbe 1143/2014/EU](#).

(2) Monitoring ohranjenosti narave je del sistema monitoringa stanja okolja in se izvaja skladno s tem zakonom in s predpisi, ki urejajo varstvo okolja.

109. člen

(poročilo o stanju na področju ohranjanja narave)

Poročilo o stanju na področju ohranjanja narave je sestavni del poročila o stanju okolja skladno z zakonom in vsebuje zlasti podatke o:

1. stanju rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij in ekosistemov;
2. stanju na področju varstva naravnih vrednot;
3. izvajanju programa ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.

110. člen

(informacijski sistem za naravo)

(1) Za izvajanje nalog in omogočanje nadgradnje elektronskega poslovanja na področju ohranjanja narave ministrstvo zagotavlja vodenje informacijskega sistema za naravo in njegovo povezovanje z drugimi informacijskimi sistemi.

(2) Informacijski sistem za naravo vsebuje zbirke podatkov:

- o stanju ohranjenosti narave,
- o območjih, ki imajo na podlagi tega zakona ali ratificiranih objavljenih mednarodnih sporazumov poseben status,
- o naravnih vrednotah,
- o sprejetih ukrepih varstva naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti,
- o oškodovancih, izvedenih zaščitah in ukrepih ter sklenjenih sporazumih o odškodninah,
- o izdanih pooblastilih za naravovarstvene in prostovoljne nadzornike ter register jamskih vodnikov na podlagi zakona, ki ureja varstvo podzemnih jam, in
- ki se vodijo zaradi izvajanja tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, predpisov EU in ratificiranih objavljenih mednarodnih pogodb.

(3) Državni organi, občine in druge pravne osebe javnega prava, poslovni subjekti pod prevladujočim vplivom oseb javnega prava iz zakona, ki ureja dostop do informacij javnega značaja, morajo podatke iz drugega odstavka tega člena in druge podatke s področja ohranjanja narave, o katerih se vodijo zbirke podatkov na podlagi tega zakona v treh mesecih po nastanku ali prejemu teh podatkov posredovati ministrstvu v obliki, ki jo ministrstvo objavi na osrednjem spletnem mestu državne uprave.

(4) Podrobnejšo vsebino in način vodenja informacijskega sistema za naravo predpiše vlada.

VII. ORGANIZACIJA

7.1. ORGANIZIRANOST UPRAVNIH NALOG

111. člen

(upravne naloge)

(1) Upravne naloge v zvezi z ohranjanjem biotske raznovrstnosti in varstvom naravnih vrednot na podlagi tega zakona opravlja ministrstvo.

(2) Organ iz prejšnjega odstavka opravlja zlasti naslednje naloge:

1. pripravlja predloge programov ohranjanja biotske raznovrstnosti,
2. pripravlja predloge programov varstva naravnih vrednot državnega pomena,
3. pripravlja predloge operativnih programov,
4. pripravlja pravne, upravne in projektne rešitve za ohranjanje biotske raznovrstnosti,
5. pripravlja pravne, upravne in projektne rešitve za izvajanje ukrepov varstva naravnih vrednot državnega pomena,
6. nadzira izvajanje ukrepov varstva naravnih vrednot in ohranjanja biotske raznovrstnosti,

7. izdaja dovoljenja in soglasja v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi,
8. zagotavlja vodenje zbirk podatkov s področja ohranjanja narave v informacijskem sistemu za naravo,
9. skrbi za opravljanje javne službe ohranjanja narave,
10. sklepa pogodbe o varstvu naravnih vrednot državnega pomena iz 47. člena tega zakona, razen v primeru iz 8. točke drugega odstavka 133. člena tega zakona,
11. sklepa pogodbe o skrbništvu naravnih vrednot državnega pomena iz 48. člena tega zakona, razen v primeru iz 9. točke drugega odstavka 133. člena tega zakona,
12. sklepa sporazume o višini odškodnin iz 93. člena tega zakona,
13. izvaja [Uredbo 1143/2014/EU](#),
14. skrbi za izvajanje nalog zatočišča,
15. skrbi za izobraževanje delavcev, ki izvajajo naloge ohranjanja narave,
16. skrbi za usposabljanje naravovarstvenih in prostovoljnih nadzornikov in preverjanje strokovnega znanja ter vodi evidenco izdanih pooblastil,
17. izvaja neposredni nadzor na zavarovanih območjih, ki jih je ustanovila država in nimajo svojega upravljavca, ter neposredni nadzor zunaj zavarovanih območij,
18. usklajuje izvajanje naravovarstvenega nadzora,
19. upravlja naravne vrednote, nepremičnine na zavarovanih območjih in stvari, ki jim služijo in so v lasti države, če upravljanje z njimi ni urejeno z drugimi predpisi.

111.a člen

(posebni delovni pogoji)

Zaradi stalnega zagotavljanja izdaje odločbe iz tretjega odstavka 14.a člena tega zakona in izvajanja nadzora v zvezi z zgodnjim odkritjem invazivne vrste iz 154.b člena tega zakona se javnemu uslužbencu določi pripravljenost na domu. Pripravljenost na domu se ne všteva v tedensko ali mesečno delovno obveznost. Če mora javni uslužbenec v času pripravljenosti na domu dejansko delati, se te ure vštevajo v število ur tedenske ali mesečne delovne obveznosti ali kot delo, opravljeno preko polnega delovnega časa. Javni uslužbenec je za stalno pripravljenost na domu upravičen do dodatka.

112. člen

(upravna enota)

Krajevno pristojna upravna enota opravlja naslednje naloge:

1. izdaja soglasja za promet z nepremičninami na podlagi 86. člena tega zakona,
2. izdaja dovoljenja za posege v naravo na podlagi 104. člena tega zakona.

7.2. JAVNA SLUŽBA OHRANJANJA NARAVE

113. člen

(javna služba ohranjanja narave)

(1) Dejavnost javne službe ohranjanja narave je ohranjanje sestavin biotske raznovrstnosti, varstvo naravnih vrednot in upravljanje zavarovanih območij.

(2) Dejavnosti javne službe ohranjanja narave opravljajo organizacija, pristojna za ohranjanje narave, in upravljavci zavarovanih območij.

114. člen

(strokovni nazivi)

(1) Zaposleni, ki na področju varstva narave opravlja ali se pripravlja na strokovno delo, za katerega je potrebna srednja, višja ali visoka strokovna izobrazba, mora izpolnjevati pogoje, ki jih določi minister.

(2) Izpolnjevanje pogojev se preveri z opravljanjem izpita.

(3) Minister predpiše program, pogoje ter način opravljanja izpita ter strokovne nazive na podlagi opravljenega izpita.

7.2.1. Zavod za varstvo narave

115. člen

(ustanovitev)

(1) S tem zakonom se ustanovi zavod za varstvo narave, ki opravlja naloge organizacije, pristojne za ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: zavod).

(2) Ustanoviteljske pravice izvaja vlada.

(3) Zavod je oseba javnega prava s statusom javnega zavoda.

116. člen

(ime in sedež)

(1) Ime zavoda je Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.

(2) Sedež zavoda je v Ljubljani.

117. člen

(naloge)

(1) Zavod opravlja kot javno službo naslednje naloge:

1. spremlja stanje ohranjenosti narave,
2. zbira podatke o rastlinskih in živalskih vrstah, njihovih življenjskih prostorih in ekosistemi v sodelovanju z izvajalci javnih služb na področju usmerjanja gospodarjenja z naravnimi viri,
3. spremlja stanje biotske raznovrstnosti,
4. pripravlja strokovne predloge ukrepov varstva sestavin biotske raznovrstnosti,
5. evidentira in vrednoti dele narave,
6. pripravlja strokovne predloge za določitev statusa naravnih vrednot in razvrstitve naravnih vrednot v naravne vrednote državnega in naravne vrednote lokalnega pomena,
7. spremlja stanje naravnih vrednot,
8. pripravlja strokovne predloge za ukrepe varstva naravnih vrednot lokalnega in državnega pomena,
9. pripravlja strokovne predloge za zavarovanje,
10. sodeluje pri izvajanju in izvaja ukrepe varstva naravnih vrednot državnega pomena,
11. sodeluje pri pripravi načrtov upravljanja zavarovanih območij tako, da spremlja pripravo načrta upravljanja, preverja njegovo skladnost s cilji in nameni zavarovanja in poda končno strokovno mnenje o sprejemljivosti načrta upravljanja zavarovanih območij,
12. upravlja z zavarovanimi območji, ki jih je ustanovila država, če je v aktu o zavarovanju tako določeno,
13. sodeluje v postopku izbire koncesionarja iz 43. člena tega zakona,
14. pripravlja strokovne predloge rdečih seznamov,
15. izvaja strokovne naloge na področju ohranjanja narave v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi,
16. daje strokovna mnenja in soglasja s področja ohranjanja narave,
17. sodeluje pri izvajanju in izvaja ukrepe varstva sestavin biotske raznovrstnosti na ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih,
18. pripravlja mnenja in strokovne predloge z ukrepi za invazivne vrste,
19. izdeluje ocene tveganja iz 24.g člena tega zakona in taksonomsko potrjuje invazivne vrste,
20. sklepa pogodbe o varstvu naravnih vrednot iz 47. člena tega zakona, razen na zavarovanih območjih z upravljavcem,
21. izvaja ukrepe za preprečitev nenamernega vnosa in širjenja, odstranitve in obvladovanja invazivnih vrst,

22. sklepa pogodbe o skrbništvu naravne vrednote iz 48. člena tega zakona, razen na zavarovanih območjih z upravljavcem,
23. uveljavlja predkupno pravico v imenu države.

(2) Zavod opravlja na podlagi javnega pooblastila te naloge:

1. pripravlja naravovarstvene smernice,
2. upravlja baze podatkov o naravnih vrednotah in sestavinah biotske raznovrstnosti,
3. daje mnenje iz 97., 104. in 153. člena tega zakona,
4. skrbi za enotnost strokovnih metod in postopkov na področju ohranjanja narave,
5. izvaja strokovni nadzor na področju ohranjanja narave.

(3) Strokovni nadzor iz 5. točke prejšnjega odstavka vključuje zlasti:

- sodelovanje predstavnikov organizacije, pristojne za ohranjanje narave, v strokovnih svetih upravljavcev zavarovanih območij, če upravlja z zavarovanim območjem javni zavod, oziroma na drugačen način, ki mora biti določen v aktu o zavarovanju, če je za upravljanje zavarovanega območja podeljena koncesija ali če z zavarovanim območjem neposredno upravlja ustanovitelj;
- izvajanje strokovnega nadzora pri izvajanju posegov v naravo, kadar se pričakuje odkritje naravnih vrednot;
- potrditev ustreznosti izvedenega omilitvenega ali izravnalnega ukrepa oziroma vmesnih faz izvajanja teh ukrepov, če je tako določeno v predpisu ali konkretnem pravnem aktu;
- izvajanje strokovnega nadzora pri upravljanju zavarovanih območij glede doseganja varstvenih ciljev;
- nadzor nad uporabo strokovnih metod in postopkov pri izvajanju naravovarstvenih nalog.

(4) Poleg nalog iz prejšnjih odstavkov opravlja zavod tudi te naloge:

1. strokovno pomaga lastnikom naravnih vrednot in lastnikom zemljišč na zavarovanih območjih,
2. sodeluje pri pripravi izobraževalnih programov o ohranjanju narave na vseh ravneh izobraževanja,
3. skrbi za ozaveščanje javnosti o pomenu ohranjanja narave.

(5) S soglasjem ustanovitelja lahko opravlja zavod tudi druge naloge.

118. člen

(zastopanje interesov ohranjanja narave)

Zavod ima pravico in dolžnost zastopati interese ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot v vseh upravnih in sodnih postopkih, katerih predmet so sestavine biotske raznovrstnosti, naravne vrednote ali zavarovana območja.

119. člen

(organiziranost zavoda)

Zavod ima organizacijske enote, s katerimi pokriva celotno območje države.

120. člen

(organi zavoda)

Organi zavoda so svet zavoda, direktor in strokovni svet zavoda.

121. člen

(svet zavoda)

(1) Svet zavoda sestavljajo predstavniki ustanovitelja, delavcev zavoda in uporabnikov.

(2) Svet zavoda sprejema statut zavoda, programe dela, finančni načrt in zaključni račun ter splošne akte, za katere je tako določeno v statutu, in opravlja nadzor nad upravljanjem in poslovanjem zavoda.

(3) Podrobnejše naloge in sestava sveta zavoda se določijo s statutom.

122. člen

(direktor zavoda)

(1) Direktor zavoda organizira in vodi delo ter poslovanje zavoda, predstavlja in zastopa zavod in je odgovoren za zakonitost dela zavoda ter vodi strokovno delo zavoda in odgovarja za strokovnost dela zavoda.

(2) Direktorja zavoda imenuje in razrešuje vlada.

123. člen

(strokovni svet)

(1) Strokovni svet zavoda je kolegijski strokovni organ zavoda, ki obravnava strokovna vprašanja in predlaga rešitve in priporočila.

(2) Strokovni svet vodi predsednik strokovnega sveta, ki ga izmed sebe izvolijo člani strokovnega sveta zavoda.

(3) Število članov, podrobnejša sestava sveta, način oblikovanja in naloge se določijo s statutom zavoda v skladu s tem zakonom.

124. člen

(črtan)

125. člen

(vodja organizacijske enote)

- (1) Vodja organizacijske enote organizira in strokovno vodi delo organizacijske enote.
- (2) Podrobnejše naloge in pooblastila vodje organizacijske enote se določijo s statutom.

126. člen

(pravice, obveznosti in odgovornosti zavoda v pravnem prometu)

- (1) Premoženje zavoda je last države.
- (2) Za upravljanje premoženja je zavod odgovoren državi.
- (3) Zavod uporablja in upravlja premoženje s skrbnostjo dobrega gospodarja.
- (4) Zavod samostojno upravlja premično premoženje, nepremično premoženje pa samo po predhodnem soglasju ustanovitelja.
- (5) Zavod nastopa v pravnem prometu v svojem imenu in za svoj račun.
- (6) Zavod odgovarja za svoje obveznosti z vsemi sredstvi, ki jih upravlja.

127. člen

(sredstva za delo zavoda)

- (1) Zavod pridobiva sredstva za opravljanje dejavnosti iz državnega proračuna, s prodajo storitev ter z dotacijami, donacijami in iz drugih virov.
- (2) Presežek prihodkov nad odhodki uporablja zavod za izvajanje in razvoj svoje dejavnosti.
- (3) O načinu razpolaganja s presežkom prihodkov nad odhodki odloča svet zavoda na predlog direktorja in v soglasju z ustanoviteljem.

128. člen

(odgovornosti ustanovitelja za obveznosti zavoda)

- (1) Ustanovitelj odgovarja za obveznosti zavoda, ki jih zavod prevzema v skladu z letnim programom dela in finančnim načrtom, do višine vrednosti nepremičnega premoženja, ki ga upravlja zavod.
- (2) Zavod vsako leto pripravi letni program dela in poročilo o izvajanju letnega programa dela za preteklo leto ter ju posreduje ministrstvu v soglasje.

129. člen

(ustanoviteljske pravice in subsidiarna uporaba)

(1) Ustanoviteljske pravice in obveznosti izvaja vlada.

(2) Za delovanje javnega zavoda se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavode, če ni s tem zakonom določeno drugače.

7.2.2. Upravljalci zavarovanih območij

130. člen

(upravljalci)

(1) Zavarovano območje upravljajo upravljalci zavarovanega območja v skladu s tem zakonom in z aktom o zavarovanju.

(2) Koncesija se podeli fizični ali pravni osebi na podlagi določb o podeljevanju koncesij iz zakona, ki ureja gospodarske javne službe.

(3) Za ustanovitev in delovanje javnega zavoda se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavode, če ni s tem zakonom določeno drugače.

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se z aktom o zavarovanju lahko določi, da ožje zavarovano območje nima posebnega upravljavca.

(5) V primerih iz prejšnjega odstavka za doseganje varstvenih ciljev in namenov zavarovanja zavarovanih območjih, ki jih je ustanovila država, skrbi organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ki v ta namen izvaja naloge in pooblastila iz 117. člena tega zakona ter posamične naloge ali pooblastila iz drugega in tretjega odstavka 133. člena tega zakona, ki se določijo v aktu o zavarovanju, ali ministrstvo, ki v ta namen sklepa pogodbe o varstvu naravnih vrednot iz 47. člena tega zakona in pogodbe o skrbništvu naravnih vrednot iz 48. člena tega zakona ter izvaja druge posamične naloge ali pooblastila iz drugega in tretjega odstavka 133. člena tega zakona, ki se določijo v aktu o zavarovanju.

(6) V primerih iz šestega odstavka tega člena za doseganje varstvenih ciljev in namenov zavarovanja zavarovanih območjih, ki jih je ustanovila lokalna skupnost, skrbi lokalna skupnost na način, določen v aktu o zavarovanju.

131. člen

(sodelovanje lokalnih skupnosti pri upravljanju)

(1) Lokalne skupnosti, ki so na zavarovanem območju, ki ga je ustanovila država, sodelujejo pri upravljanju zavarovanega območja in dajejo mnenje k izboru koncesionarja za upravljanje zavarovanega območja.

(2) Če upravlja zavarovano območje javni zavod, imajo lokalne skupnosti v svetu javnega zavoda svoje predstavnike.

(3) Število predstavnikov lokalnih skupnosti se določi v aktu o ustanovitvi javnega zavoda.

(4) Če upravlja en javni zavod več zavarovanih območij, se v aktu o ustanovitvi javnega zavoda sestava in delovanje sveta javnega zavoda določita tako, da lahko svet javnega zavoda zaseda v različnih sestavah glede na zavarovano območje, o katerem odloča, in da imajo lokalne skupnosti lahko največ eno tretjino svojih predstavnikov v svetu javnega zavoda, pri čemer soodločajo predstavniki lokalnih skupnosti samo o stvareh, ki so povezane z upravljanjem zavarovanega območja, ki je na njihovem območju.

(5) Če upravlja zavarovano območje koncesionar, se sodelovanje lokalnih skupnosti pri upravljanju zavarovanega območja zagotovi z ustanovitvijo posebnega odbora za zavarovano območje.

(6) Odbor iz prejšnjega odstavka ustanovi minister, ki določi število članov odbora, ki mora biti liho, in imenuje predsednika odbora ter polovico članov odbora. Polovico članov odbora imenujejo lokalne skupnosti, ki so na zavarovanem območju.

(7) Odbor spremlja upravljanje zavarovanega območja, obravnava upravljavski načrt in letne načrte uravljavca ter daje mnenja in predloge v zvezi z upravljanjem zavarovanega območja.

(8) Koncesionar zagotavlja administrativne in druge pogoje za delo odbora.

132. člen

(lokalna javna služba)

(1) Upravljanje zavarovanih območij, ki jih je ustanovila lokalna skupnost, je obvezna lokalna javna služba.

(2) Lokalna skupnost zagotovi opravljanje javne službe iz prejšnjega odstavka na način iz 130. člena tega zakona.

133. člen

(naloge upravljanja zavarovanih območij)

(1) Upravljavec zavarovanega območja opravlja varstvene, strokovne, nadzorne in upravljalne naloge na zavarovanem območju.

(2) Upravljavec opravlja kot javno službo te naloge:

1. pripravlja predlog načrta upravljanja;
2. sprejema letni program dela na podlagi načrta upravljanja in poročilo o izvajanju letnega programa dela za preteklo leto ter opravlja oziroma skrbi za opravljanje v programu dela oziroma načrtu upravljanja določenih nalog;
3. sodeluje z lokalnimi skupnostmi pri doseganju namena zavarovanja in zastavljenih ciljev varstva in razvoja zavarovanih območij;
4. stalno spremlja in analizira stanje narave, biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot na zavarovanem območju;

5. sodeluje pri izvajanju in izvaja ukrepe varstva sestavin biotske raznovrstnosti na ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih v zavarovanem območju in izven njega, če so ta območja območno povezana z zavarovanim območjem;
6. upravlja nepremičnine, ki so v lasti ustanovitelja na zavarovanem območju, za potrebe upravljanja, če je v aktu o zavarovanju tako določeno;
7. sodeluje z zavodom pri pripravi naravovarstvenih smernic za del, ki se nanaša na zavarovano območje;
8. izvaja ukrepe varstva na zavarovanem območju;
9. sklepa pogodbe za varstvo naravnih vrednot na zavarovanem območju iz 47. člena tega zakona;
10. sklepa pogodbe o skrbništvu nad naravnimi vrednotami na zavarovanem območju iz 48. člena tega zakona;
11. usklajuje in spremlja izvajanje raziskovalnih nalog v zvezi z zavarovanim območjem;
12. skrbi za vzdrževanje, obnavljanje in varovanje naravnih vrednot na zavarovanem območju;
13. skrbi za predstavljanje zavarovanega območja;
14. sodeluje z lastniki zemljišč na zavarovanem območju, jim strokovno pomaga in svetuje;
15. pripravlja in vzdržuje poti in označbe ter drugo infrastrukturo, ki je namenjena obisku zavarovanega območja;
16. vodi obiskovalce po zavarovanem območju;
17. zagotavlja dostop do informacij o zavarovanem območju;
18. uveljavlja predkupno pravico v imenu države;
19. zagotavlja izvajanje ukrepov za preprečitev nenamernega vnosa in širjenja, odstranitve in obvladovanja invazivnih vrst;
20. sklepa sporazume in dogovore z lokalnimi skupnostmi o porabi sredstev s plačili obiskovalcev za ogledovanje in obiskovanje naravnih vrednot v skladu z nameni iz 149.c člena tega zakona.

(3) Letni program dela na podlagi načrta upravljanja in poročilo o izvajanju letnega programa dela za preteklo leto upravljavec posreduje ministrstvu v soglasje.

(4) Na podlagi javnega pooblastila izvaja upravljavec neposredni nadzor na zavarovanem območju in upravlja z bazami podatkov, ki se nanašajo na zavarovano območje, v skladu s tem zakonom.

(5) Ne glede na določbi drugega in tretjega odstavka tega člena se lahko v aktu o zavarovanju določi, da opravlja upravljavec samo nekatere naloge iz drugega in tretjega odstavka tega člena, če je s tem izpolnjen namen, zaradi katerega je bilo območje zavarovano.

134. člen

(izvajanje upravljanja)

(1) Upravljavci lahko uredijo naravne vrednote za ogledovanje in obiskovanje v skladu z aktom o zavarovanju.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka se ne uporabljajo določbe iz 43. člena tega zakona.

(3) Javni zavod lahko opravlja tudi druge dejavnosti, določene z aktom o zavarovanju in statutom, ki niso v nasprotju z dejavnostmi iz drugega odstavka prejšnjega člena.

135. člen

(sredstva)

(1) Presežek prihodkov nad odhodki, ki nastane pri delovanju upravljavca, se nameni za opravljanje dejavnosti varstva zavarovanega območja.

(2) Upravljavec pridobiva sredstva za opravljanje dejavnosti iz državnega proračuna, s prodajo storitev ter z dotacijami, donacijami in iz drugih virov.

136. člen

(upravljanje naravnih vrednot v lasti države)

(1) Naravne vrednote, nepremičnine na zavarovanih območjih in stvari, ki jim služijo in so v lasti države, upravlja upravni organ, pristojen za ohranjanje narave, v primerih, ko z drugimi predpisi ni drugače določeno.

(2) Upravljanje iz prejšnjega odstavka zajema:

- skrb za tako rabo naravnih vrednot in nepremičnin na zavarovanih območjih, ki zagotavlja varstvo naravnih vrednot in izvajanje namenov, zaradi katerih je bilo ustanovljeno zavarovano območje,
- sklepanje pravnih poslov v zvezi z rabo nepremičnin na zavarovanih območjih in s stvarmi, ki jim služijo, v skladu z zakonom.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena upravlja v skladu z aktom o zavarovanju zavarovanega območja, ki ga je ustanovila država, naravne vrednote, nepremičnine na zavarovanih območjih in stvari, ki jim služijo in so v lasti države, upravljavec zavarovanega območja.

136.a člen

(interventno ukrepanje)

(1) Upravljavci lovišč izvajajo interventne ukrepe v primeru neposrednega ogrožanja, ki ga povzročajo velike zveri, po prejemu obvestila centra za obveščanje, policije ali druge fizične ali pravne osebe o neposrednem ogrožanju, ki ga povzročajo velike zveri in odločbe ministrstva iz 14.a člena tega zakona, kadar je ta predpisana. Pristojne službe centra za obveščanje ali policije ob prejetem klicu o tem najprej obvestijo odgovorno osebo pristojnega upravljavca lovišča, glede na njegovo krajevno pristojnost.

(2) Neposredno ogrožanje, ki ga povzročajo velike zveri, je izkazano v primerih neposrednega napada na človeka ali ogrožanja zdravja in varnosti ljudi.

(3) Interventni ukrepi iz prvega odstavka tega člena so zlasti:

- terenski ogled in preveritev stanja;
- plašenje živali;
- zasledovanje ranjene živali s psom krvoslednikom;
- usmrnitev živali.

(4) Če upravljavec lovišča ne more zagotoviti izvedbe ukrepa usmrnitve, na zaprosilo upravljavca lovišča poseg izvede upravljalec lovišča s posebnim namenom.

(5) Osebe, ki sodelujejo pri interventnem ukrepanju v skladu s tem členom, morajo imeti opravljen lovski izpit. Lovsko orožje oziroma orožje za omamljanje živali se uporablja v skladu s predpisi, ki urejajo orožje, in na način, ki neposredno ne ogroža zdravja in varnosti ljudi.

(6) Po končani izvedbi interventnih ukrepov upravljavec lovišča o izvedenih ukrepih poroča ministrstvu in o tem vodi evidenco, ki vsebuje podatke o pravni podlagi za izvedbo interventnega ukrepa, o osebi, ki je izvedla ukrep (ime in priimek), natančno lokacijo (veljavni državni koordinatni sistem), datum (dan, mesec, leto) in uro izvedbe interventnega ukrepa ter podatke o živali (teža, spol, velikost).

(7) Stroške izvedbe interventnih ukrepov (na primer kilometrina in dnevnic v primeru izostanka od dela, morebitni stroški najema vodnika psa krvoslednika ali lovskega čuvaja iz drugega lovišča) nosi ministrstvo.

(8) Ministrstvo upravljavcem lovišč, ki izvajajo interventne ukrepe, zagotovi zavarovanje odgovornosti, nezgodno zavarovanje ter zavarovanje odgovornosti za smrt ali poškodovanje lovskih psov krvoslednikov.

(9) Policija, upravljavci cest in veterinarsko - higienska služba morajo o trku velike zveri z vozili v prometu in o najdbi ranjene ali poginule velike zveri na cestišču pred njeno odstranitvijo obvestiti center za obveščanje, ki o tem obvesti upravljavca lovišča oziroma lovišča s posebnim namenom, ta pa pooblaščenega predstavnika Zavoda za gozdove Slovenije.

7.3. DELOVANJE NEVLADNIH ORGANIZACIJ V JAVNEM INTERESU

137. člen

(status nevladne organizacije v javnem interesu)

Nevladna organizacija, ki pridobi status nevladne organizacije v javnem interesu na področju ohranjanja narave v skladu z zakonom, ki ureja status nevladne organizacije v javnem interesu, ima pravico zastopati interese ohranjanja narave v vseh upravnih in sodnih postopkih.

138. člen

(podelitev statusa)

(1) Minister podeli nevladni organizaciji, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena, status nevladne organizacije v javnem interesu, z odločbo.

(2) Pogodbo med državo in nevladno organizacijo iz prejšnjega odstavka v zvezi z nadomestili za stroške opravljanja dejavnosti nevladne organizacije, ki ima status nevladne organizacije v javnem interesu, sklene v imenu države ministrstvo.

(3) (prenehal veljati)

Datum konca veljavnosti: 28.06.2006

Sklic: [58. člen ZDru-1](#)

139. člen

(prenehal veljati)

Datum konca veljavnosti: 28.06.2006

Sklic: [58. člen ZDru-1](#)

VIII. NAGRADE

140. člen

(nagrade na področju ohranjanja narave)

(1) Nagrade Republike Slovenije na področju ohranjanja narave (v nadaljnjem besedilu: nagrade) se podeljujejo za najvišje dosežke, ki pomembno prispevajo k razvoju stroke na področju ohranjanja narave in k ohranjanju narave.

(2) Ime nagrade iz prejšnjega odstavka je Nagrada Rada Smerduja.

141. člen

(postopek)

(1) Kandidate za nagrade lahko predlagajo fizične in pravne osebe.

(2) Nagrado lahko prejme posameznik, skupina, društvo, ustanova, zavod ali druga organizacija za izjemne dosežke pri ohranjanju narave.

(3) Nagrade podeljuje Odbor za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju ohranjanja narave (v nadaljnjem besedilu: odbor).

(4) Odbor ima predsednika in osem članov, ki jih izmed priznanih strokovnjakov s področja ohranjanja narave imenuje vlada na predlog ministra.

(5) Mandat predsednika in članov odbora traja štiri leta.

(6) Odbor lahko oblikuje posebne strokovne komisije za posamezna področja svojega dela, ki pripravijo strokovna mnenja o posameznih predlogih.

(7) Odbor sprejme statut, s katerim uredi zlasti način ustanovitve in pristojnosti strokovnih komisij, vsebino in čas trajanja javnega razpisa, podrobnejša merila za podeljevanje nagrad ter način svojega dela in zagotavljanja njegove javnosti.

(8) Statut začne veljati, ko z njim soglaša vlada.

(9) Statut se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

142. člen

(javni razpis)

Odbor vsako leto objavi javni razpis s pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kandidati za nagrade.

143. člen

(število nagrad)

Odbor lahko vsako leto podeli največ tri nagrade.

144. člen

(sredstva)

(1) Sredstva za delovanje odbora zagotavlja država.

(2) Strokovna in administrativno-tehnična opravila za odbor opravlja ministrstvo.

145. člen

(denarna višina nagrad)

Glede na s proračunom Republike Slovenije zagotovljena sredstva odbor vsako leto določi višino nagrad.

146. člen

(poročilo o delu odbora)

Odbor mora v 30 dneh po podelitvi nagrad izdelati poročilo o svojem delu in ga predložiti vladi.

IX. FINANCIRANJE

147. člen

(plačilo stroškov izravnalnih ukrepov)

Za plačilo stroškov, ki jih krije povzročitelj okrnitve narave v zvezi z izravnalnimi ukrepi, se uporabljajo določbe zakona o varstvu okolja, ki urejajo obveznost povzročitelja obremenitve, da krije celotne stroške zaradi obremenjevanja okolja.

148. člen

(naravovarstvena dajatev)

(1) Fizična in pravna oseba, ki rabi naravno vrednoto na podlagi veljavnega pravnega naslova in katere lastnik je država ali lokalna skupnost, plača za njeno rabo povračilo.

(2) Osnova za plačilo povračila je vrsta, količina in obseg rabe naravne vrednote.

(3) Višino povračila, način izračunavanja, odmere ter plačevanja in merila za znižanje in oprostitev predpiše vlada. Za naravne vrednote lokalnega pomena določi povračilo lokalna skupnost.

(4) Določbe prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena veljajo tudi za naravne dobrine, ki so v lasti države na zavarovanih območjih.

(5) **(prenehal veljati)**

Datum konca veljavnosti: 20.02.2010

Sklic: [18. člen ZSKZ-B](#)

149. člen

(plačilo za ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote)

(1) Ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote sta brezplačna.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se za ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote lahko zaračuna plačilo, če:

- se za namen ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote izvajajo ureditve (na primer galerije, mostovži, osvetlitev v podzemni jami, varovalne ureditve), brez katerih ogledovanje in obiskovanje ni mogoče, ni varno ali bi bil brez njih negativni vpliv na naravo večji,
- se zaradi množičnega ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote izvajajo ukrepi za usmerjanje ogledovanja in obiskovanja ter za uravnavanje števila obiskovalcev z nosilno zmogljivostjo naravne vrednote (na primer usmerjevalne in obveščevalne oznake, fizične zaščite, tehnične naprave in sistemi za razporejanje obiska), če je izvajanje takih ukrepov nujno, ker bi bila sicer naravna vrednota ogrožena ali bi bila zmanjšana kakovost njenega spoznavanja in doživljanja in je to povezano z nesorazmernimi stroški,
- se zaradi preobremenjenosti z motornim prometom izvajajo ukrepi za urejanje mirujočega prometa.

(3) Plačilo za ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote se lahko zaračuna v obliki:

- plačila za obisk na obiskovalca ali motorno vozilo (v nadaljnjem besedilu: plačilo za obisk) ali
- plačila za parkiranje motornega vozila na površini za mirujoči promet, ki je namenjena obiskovanju naravne vrednote in je kot taka opredeljena z občinskim izvedbenim prostorskim aktom (v nadaljnjem besedilu: plačilo za parkiranje).

(4) Plačilo za ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote se določi kot seštevek:

- plačila za nadomestilo upravičenih stroškov za ureditve in aktivnosti v zvezi z ogledovanjem in obiskovanjem naravne vrednote (v nadaljnjem besedilu: nadomestilo upravičenih stroškov) in
- plačila za varstvo naravnih vrednot ter upravljanje zavarovanih območij, ureditve in aktivnosti, povezane z ogledovanjem in obiskovanjem na območju lokalne skupnosti, na kateri je naravna vrednota, ali za dostop do nje (v nadaljnjem besedilu: lokalno okolje) ter za spodbujanje trajnostnega razvoja, s katerim se prispeva k varstvenim ciljem zavarovanega območja (v nadaljnjem besedilu: plačilo za naravo in lokalno okolje).

(5) Višina nadomestila upravičenih stroškov se določi tako, da se načrtovani upravičeni stroški, zmanjšani oziroma povečani za presežek oziroma primanjkljaj zbranih plačil za obisk iz prejšnjega letnega ali večletnega obdobja, delijo s številom obiskovalcev oziroma vozil iz prejšnjega letnega ali večletnega obdobja ali s številom obiskovalcev, kot jih dopušča nosilna zmogljivost naravne vrednote, oziroma številom vozil, kot jih dopuščajo razpoložljiva parkirna mesta.

(6) Plačilo za naravo in lokalno okolje znaša največ toliko, kot znaša nadomestilo upravičenih stroškov, pri čemer je plačilo za naravo in lokalno okolje obratno sorazmerno z višino zagotovljenih javnih sredstev za uresničevanje javnega interesa varstva naravnih vrednot.

(7) Obiskovalcem naravne vrednote se v primerih iz drugega odstavka tega člena omogoči brezplačni obisk naravne vrednote vsako prvo nedeljo v mesecu skozi celotno leto, oziroma v času sezonskega obratovanja.

(8) Pogojevanje ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote z vodenjem ni dovoljeno, razen če je vodenje kot ukrep varstva naravne vrednote ali zagotavljanja varnosti obiskovalcev določen s predpisom ministra.

(9) Upravičene stroške iz prve alineje četrtega odstavka tega člena, metodologijo njihovega izračuna, podrobnejša pravila v zvezi s plačili za ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote ter delitev zbranih sredstev iz 149.č člena tega zakona predpiše minister.

(10) Z določbami o plačilu za ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote se ne posega v določbe o plačljivosti ali neplačljivosti izvajanja splošne ali posebne rabe delov okolja po drugih predpisih.

149.a člen

(odločitev o zaračunavanju plačila za obisk)

(1) Odločitev o zaračunavanju plačila za obisk sprejme s sklepom:

- minister za naravno vrednoto državnega pomena ali zavarovano območje, ki ga je ustanovila država,
- župan za naravno vrednoto lokalnega pomena ali zavarovano območje, ki ga je ustanovila lokalna skupnost,
- župan v soglasju z ministrom za naravno vrednoto državnega pomena, ki je del zavarovanega območja, ki ga je ustanovila lokalna skupnost.

(2) Sklep o zaračunavanju plačila za obisk iz prejšnjega odstavka se sprejme, če:

- gre za primere iz prve alineje drugega odstavka prejšnjega člena in je utemeljeno, da so ureditve v primerjavi z ureditvami na drugih naravnih vrednotah potrebne, ker brez njih ogledovanje in obiskovanje ni mogoče ali ni varno ali bi bil brez njih negativni vpliv na naravo večji;
- gre za primere iz druge alineje drugega odstavka prejšnjega člena v časovnem obdobju, ko je utemeljeno, da je izvajanje ukrepov nujno, ker bi bila sicer naravna vrednota ogrožena ali bi bila zmanjšana kakovost spoznavanja in doživljanja naravne vrednote;
- stroški manipulativnega dela za zaračunavanje plačila znašajo manj kot četrtnino drugih upravičenih stroškov;
- se za ogledovanje in obiskovanje iste naravne vrednote ne zaračunava hkrati plačila za parkiranje.

(3) Minister oziroma župan s sklepom iz prvega odstavka tega člena določi višino povprečnega plačila za obisk za letno ali večletno obdobje, v skladu s tem zakonom, pri čemer se posebej prikaže povprečno plačilo za naravo in lokalno okolje.

(4) Plačilo za obisk se lahko določi po različnih skupinah obiskovalcev (otroci, odrasli, upokojeni, družine ali druge skupine), glede na letni čas ali drugače, pri čemer se s plačili, ki so višja od povprečnega plačila za obisk, uravnajo plačila, ki so nižja od povprečnega plačila za obisk.

(5) Sklep ministra iz prvega odstavka tega člena se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, sklep župana iz prvega odstavka tega člena pa na način, ki je z zakonom, ki ureja lokalno samoupravo, določen za objavo predpisov občine.

149.b člen

(upravičenec za zaračunavanje plačila za obisk)

(1) Plačilo za obisk lahko obiskovalcem zaračunava upravičenec za zaračunavanje plačila za obisk, ki je:

- upravljavec zavarovanega območja, določenega z aktom o zavarovanju na podlagi tega zakona ali z drugim zakonom,
- izvajalec pogodbenega varstva iz 47. člena tega zakona ali skrbnik iz 48. člena tega zakona, če je ta javni zavod in je tako določeno v pogodbi o varstvu ali v pogodbi o skrbništvu naravne vrednote, ki jo je ta predhodno sklenil z upravljavcem zavarovanega območja, pod pogoji, ki jih v pogodbi določi upravljavec.

(2) Upravičenec za zaračunavanje plačila za obisk mora letno najpozneje do konca februarja naslednjega leta javno objaviti znesek zbranih plačil za obisk iz prejšnjega leta in njihovo porabo po namenih.

149.c člen

(namenskost porabe zbranih sredstev s plačili za ogledovanje in obiskovanje)

Sredstva, zbrana s plačili za ogledovanje in obiskovanje, se lahko porabijo za naslednje namene:

1. nadomestitev upravičenih stroškov, kadar ti niso pokriti iz javnih ali drugih sredstev (na primer donacije);
2. upravljanje zavarovanega območja v skladu z letnim programom upravljanja zavarovanega območja;
3. vzpostavljanje in vzdrževanje ureditev za varstvo ter ogledovanje in obiskovanje naravnih vrednot;
4. izvajanje ureditev ali aktivnosti, povezanih z ogledovanjem in obiskovanjem naravne vrednote, v lokalnem okolju v zavarovanem območju ali zunaj zavarovanega območja, ki pripomorejo k zmanjšanju vplivov na naravno in bivalno okolje, ter spodbujanje trajnostnega razvoja, s katerim se prispeva k varstvenim ciljem zavarovanega območja;
5. obnovitev poškodovanih ali uničenih delov narave ali odpravo dejavnikov, ki ogrožajo naravno vrednoto;
6. spodbujanje trajnostne mobilnosti in subvencioniranje skupinskega prevoza.

149.č člen

(delitev zbranih sredstev s plačili za ogledovanje in obiskovanje)

(1) Sredstva, zbrana s plačili za ogledovanje in obiskovanje, zmanjšana za nadomestilo upravičenih stroškov, so prihodek upravljavca zavarovanega območja v deležu 75 odstotkov in lokalne skupnosti ali več lokalnih skupnosti v deležu 25 odstotkov.

(2) Lokalni skupnosti iz prejšnjega odstavka pripada delež sredstev, če je naravna vrednota na območju lokalne skupnosti, če obisk naravne vrednote na lokalno skupnost vpliva ali če v posamezni lokalni skupnosti obstajajo dejavniki, ki ogrožajo naravno vrednoto.

(3) Sredstva iz prejšnjega odstavka se dodelijo lokalni skupnosti na podlagi sporazuma, ki ga lokalna skupnost sklene z upravljavcem zavarovanega območja. S tem sporazumom se določi tudi namenska poraba sredstev v skladu s prejšnjim členom.

(4) Kadar sredstva iz drugega ali tretjega odstavka tega člena pripadajo več lokalnim skupnostim, se deleži po lokalnih skupnostih v sporazumu iz prejšnjega odstavka določijo glede na:

- delež površine naravne vrednote v posamezni lokalni skupnosti (50 odstotkov uteži),

- število dostopnih pešpoti od površin za mirujoči promet do naravne vrednote v posamezni lokalni skupnosti ali obstoj dejavnikov ogrožanja naravne vrednote, ki izvirajo iz posamezne lokalne skupnosti (50 odstotkov uteži).

(5) Upravičenec za zaračunavanje plačila za ogledovanje in obiskovanje nakaže pripadajoča sredstva lokalni skupnosti oziroma upravljavcu zavarovanega območja na podlagi sporazuma iz tretjega odstavka tega člena zadnji delovni dan v mesecu marcu za preteklo leto.

(6) Ne glede na prvi odstavek tega člena so zbrana sredstva, zmanjšana za nadomestilo upravičenih stroškov, ki pripadajo lokalni skupnosti ali več lokalnim skupnostim, prihodek upravljavca zavarovanega območja, če lokalna skupnost, po predhodnem usklajevanju z upravljalcem, ne izkaže potrebe za porabo sredstev po namenih iz prejšnjega člena.

149.d člen

(plačilo za parkiranje)

(1) Plačilo za parkiranje se na površini za mirujoči promet, ki je za namen ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote opredeljena z občinskim izvedbenim prostorskim aktom in načrtom upravljanja zavarovanega območja, zaračunava v višini, ki jo na predlog osebe, ki namerava zaračunavati plačilo za parkirno, na podlagi predhodnega mnenja upravljavca zavarovanega območja, s sklepom sprejme minister.

(2) Odločitev o zaračunavanju plačila za parkiranje minister sprejme, če gre za primer iz tretje alineje drugega odstavka 149. člena in za časovno obdobje, ko je utemeljeno, da je izvajanje ukrepov nujno zaradi uravnavanja razpoložljivosti parkirnih mest s številom motornih vozil obiskovalcev.

(3) Fizična ali pravna oseba, ki zaračunava plačilo za parkiranje, mora letno, najpozneje do konca februarja naslednjega leta javno objaviti znesek zbranih plačil za parkiranje iz prejšnjega leta ter njihovo porabo po namenih.

(4) Sklep ministra iz prvega odstavka tega člena se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(5) Za zaračunavanje plačila za parkiranje se glede namenskosti porabe zbranih sredstev in delitve zbranih sredstev s plačili za parkiranje uporabljata 149.c in 149.č člen.

149.e člen

(organizirano pridobitno ogledovanje ogroženih zavarovanih prosto živečih živalskih vrst)

Organizirano pridobitno ogledovanje ogroženih zavarovanih prosto živečih živalskih vrst v naravi je dovoljeno le ob predhodni odobritvi upravljavca zavarovanega območja in upravljavca lovišča ter soglasju ministra.

150. člen

(javni stroški ohranjanja narave)

(1) Država zagotavlja sredstva za ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot, opravljanje javne službe ohranjanja narave ter za odškodnine po tem zakonu.

(2) Lokalna skupnost zagotavlja sredstva za ukrepe iz prejšnjega odstavka, če se nanašajo na varstvo naravnih vrednot lokalnega pomena.

X. NADZOR

10.1. INŠPEKCIJSKI NADZOR

151. člen

(inšpekcijski nadzor)

(1) Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona in predpisov, konkretnih upravnih aktov oziroma ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, izvajajo inšpektorji, pristojni za ohranjanje narave.

(2) Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona, ki urejajo invazivne vrste, poleg inšpektorjev, pristojnih za ohranjanje narave, izvajajo tudi:

- lovski inšpektorji za invazivne vrste živali, ki so divjad, ter za invazivne vrste sesalcev in ptic, ki jih je treba odstraniti s strelnim orožjem,
- ribiški inšpektorji za invazivne vrste živali, ki so opredeljene kot ribolovni vir, in
- inšpektorji, pristojni za vode, za invazivne vrste rastlin na vodnih ali priobalnih zemljiščih.

(3) Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin pri izvajanju inšpekcijskega nadzora po predpisih, ki urejajo varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, nadzoruje tudi vnos invazivnih vrst v Republiko Slovenijo tako, da v primeru ugotovljene neskladnosti vnosa invazivnih vrst v Republiko Slovenijo z [Uredbo 1143/2014/EU](#) in s tem zakonom obvesti inšpektorat, pristojen za ohranjanje narave, iz prvega odstavka tega člena.

(4) Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona in predpisov, konkretnih upravnih aktov oziroma ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, ki se nanašajo na vožnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju, izvajajo poleg inšpektorjev, pristojnih za ohranjanje narave, tudi lovski, ribiški in kmetijski inšpektorji.

(5) Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona, ki se nanašajo na zaračunavanje plačil za obisk naravne vrednote lokalnega pomena in zavarovanega območja, ki ga ustanovi lokalna skupnost, izvajajo občinske in medobčinske redarske službe.

(6) Za inšpektorja, pristojnega za ohranjanje narave, je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje, določene s predpisi, ki urejajo pogoje za javne uslužbenke, in s predpisi, ki urejajo inšpekcijski nadzor, ter ima ustrezno izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev najmanj ravni prve stopnje v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo, in najmanj štiri leta delovnih izkušenj s področja varstva naravnih dobrin ali varstva narave.

152. člen

(nadzor carinskih organov)

(1) Carinski organi imajo pri nadzoru izvajanja določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov in ukrepov v zvezi z uvozom, izvozom in tranzitom rastlin in živali ter drugega blaga na podlagi tega zakona naslednja pooblastila:

1. odrediti zaseg živali, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo izročitev zatočišču,
2. odrediti zaseg rastlin, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi,
3. odrediti zaseg drugega blaga, če se z njim ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi,
4. uvesti postopek zaradi prekrška.

(2) Pritožba zoper odločbo, ki jo izda pristojni carinski organ v primerih iz prejšnjega odstavka, ne zadrži njene izvršitve.

(3) Zasežene stvari iz prvega odstavka tega člena ostanejo pod carinskim nadzorom in se z njimi ravna v skladu s carinskimi predpisi.

153. člen

(ukrepi)

(1) Inšpektor iz 151. člena tega zakona ima poleg pooblastil, ki jih ima po splošnih predpisih, če ugotovi, da so kršene določbe tega zakona, predpisov oziroma aktov, izdanih na njihovi podlagi, še pooblastilo nadzirati izkoriščanje ali rabo naravnih vrednot in sestavin biotske raznovrstnosti glede njihove usklajenosti z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in pristojnosti:

1. odrediti vzpostavitev naravnih vrednot ali sestavin biotske raznovrstnosti v prejšnje stanje, odpravo škode oziroma sanacijo na stroške povzročitelja in v skladu s predhodno pridobljenim strokovnim mnenjem zavoda;
2. odrediti prepoved izvajanja posega ali opravljanja dejavnosti, ki se izvaja v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter v nasprotju z naravovarstvenimi pogoji iz osmega odstavka 105.a člena tega zakona, ki se nanašajo na izvajanje gradnje objekta in opravljanje dejavnosti, zaradi katere je objekt zgrajen;
3. odrediti prepoved izvajanja posega ali dejavnosti, če se poseg oziroma dejavnost izvaja brez pravnomočnega naravovarstvenega soglasja ali pravnomočnega dovoljenja za poseg v naravo oziroma v nasprotju s pravnomočnim naravovarstvenim soglasjem ali pravnomočnim dovoljenjem za poseg v naravo oziroma v nasprotju z naravovarstvenimi pogoji, na podlagi katerih je bilo izdano naravovarstveno soglasje;
4. odrediti zaseg predmetov, s katerimi je bil povzročen prekršek po tem zakonu;
5. odrediti zaseg predmetov, ki so nastali s storitvijo prekrška po tem zakonu;

6. odrediti zaseg živali, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo izročitev zatočišču;
7. odrediti zaseg rastlin, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo uničenje, izročitev ali prodajo;
8. v naravnem okolju ustaviti vozilo na motorni pogon, ki vozi v nasprotju z določbami tega zakona;
9. odrediti druge ukrepe v skladu s tem zakonom ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

(2) Pritožba zoper odločbo, ki jo izda pristojni inšpektor v primerih iz prejšnjega odstavka, ne zadrži njene izvršitve.

(3) Če inšpektor pri izvajanju inšpekcijskega nadzora po tem zakonu naleti na fizični odpor ali če tak odpor lahko utemeljeno pričakuje, lahko zahteva pomoč policije.

(4) Minister določi pogoje in način ravnanja s stvarmi iz 4. do vključno 6. točke prvega odstavka tega člena.

(5) Pri izvajanju pooblastila iz 8. točke prvega odstavka tega člena in prve alineje dvanajstega odstavka 155. člena tega zakona se smiselno uporabljajo znaki, določeni s predpisi, ki urejajo znake, ki jih dajejo policisti in druge pooblaščen osebe pri urejanju in nadzoru prometa.

153.a člen

(črtan)

153.b člen

(policijska pooblastila)

Nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona, ki se nanašajo na vožnjo z vozili na motorni pogon in kolesi v naravnem okolju, izvaja poleg organov iz četrtega odstavka 151. člena tega zakona tudi policija.

154. člen

(ustna odločba)

(1) Pristojni carinski organ in inšpektor izdata ustno odločbo in takoj odredita izvršitev odločbe, kadar je to potrebno zaradi preprečitve dejavnosti, zaradi katere bi lahko nastala neposredna nevarnost za obstoj naravne vrednote, biotsko raznovrstnost ali je neposredno ogroženo naravno ravnovesje.

(2) Pristojni carinski organ in inšpektor morata v osmih dneh od izreka ustne odločbe izdelati odločbo tudi v pisni obliki.

154.a člen

(ukrepi inšpektorja pri invazivnih vrstah)

(1) Če pristojni inšpektor ugotovi, da gre za nedovoljena ravnanja iz točk a) do g) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#), odredi prenehanje teh ravnanj, za osebke invazivnih vrst pa odredi trajni odvzem in usmrnitev oziroma uničenje na stroške zavezanca.

(2) Če pristojni inšpektor ugotovi, da gre za nedovoljeno ravnanje iz točke h) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#), povzročitelju vnosa odredi izvedbo ukrepov za odstranitev ali obvladovanje invazivne vrste in odpravo škodljivih posledic, v skladu z [Uredbo 1143/2014/EU](#) in s tem zakonom.

(3) Če pristojni inšpektor ugotovi, da fizična ali pravna oseba ne izpolnjuje obveznosti iz izdanega dovoljenja iz 24.č in 24.d člena tega zakona, odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti, pri čemer rok za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti ne sme biti daljši od treh mesecev. Če nepravilnosti in pomanjkljivosti v določenem roku niso odpravljene, odredi trajni odvzem invazivnih vrst in njihovo usmrnitev oziroma uničenje na stroške zavezanca.

(4) Pristojni inšpektor lahko namesto usmrnitve odredi predajo osebkov invazivnih vrst živali poslovnemu subjektu, ki ima dovoljenje v skladu s 24.č in 24.d členom tega zakona, ali izpolnjuje pogoje za živalski vrt po predpisih, ki urejajo ohranjanje narave, če jih je ta do konca njihovega življenja pripravljen sprejeti na svoje stroške ali na podlagi sklenjenega dogovora na stroške zavezanca in jih zadrževati v zaprtem sistemu, kjer so uvedeni vsi primerni ukrepi za zagotovitev, da razmnoževanje in pobeg nista mogoča.

154.b člen

(ukrepi inšpektorja pri zgodnjem odkritju invazivne vrste)

(1) Pristojni inšpektor v primeru zgodnjega odkritja invazivne vrste na podlagi predhodno pridobljenega mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave, odredi njeno hitro odstranitev ter določi način odstranitve in izvajalca ukrepov v skladu s tem členom.

(2) Če je povzročitelj vnosa invazivne vrste znan, pristojni inšpektor odredi odstranitev povzročitelju vnosa invazivne vrste in o tem obvesti lastnika zemljišča. Če povzročitelj vnosa invazivne vrste ni znan, pristojni inšpektor odredi odstranitev invazivne vrste lastniku zemljišča.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek pristojni inšpektor odredi odstranitev invazivne vrste izvajalcu ukrepov iz prvega odstavka 24.c člena tega zakona, če je odstranitev invazivne vrste tehnično zahtevna in zahteva posebno strokovno usposobljenost. Pristojni inšpektor o tem obvesti lastnika zemljišča.

(4) Stroške odstranitve invazivne vrste krije povzročitelj vnosa invazivne vrste. Če povzročitelj vnosa invazivne vrste ni znan, stroške odstranitve invazivne vrste krije lastnik zemljišča, razen v primeru iz prejšnjega odstavka, ko stroške odstranitve krije javna služba v okviru stroškov upravljalških nalog. Če pristojni inšpektor naknadno odkrije povzročitelja vnosa invazivne vrste, o tem izda odločbo in povzročitelju naloži povrnitev stroškov odstranitve, ki so nastali izvajalcu ukrepov iz prejšnjega odstavka.

(5) Kadar je treba ukrepati hitro, ker je verjetno hitro širjenje invazivne vrste, se štejejo ti ukrepi za nujne ukrepe v javnem interesu, ki jih ni mogoče odlagati, v skladu s predpisom, ki ureja splošni upravni postopek. Če so izpolnjeni pogoji za nujni ukrep v javnem

interesu po predpisu, ki ureja splošni upravni postopek, ali v skladu s prejšnjim stavkom, se odločba lahko izda ustno, če je z uporabo naprave, ki omogoča prenos slike in zvoka, zavezanca na daljavo mogoče nedvoumno identificirati.

154.c člen

(uradni nadzor nad uvozom invazivnih vrst iz tretjih držav)

(1) Za uvoz invazivnih vrst iz tretjih držav mora uvoznik oziroma njegov zastopnik podati predhodno uradno obvestilo v skladu s predpisi, ki urejajo uradni nadzor na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmacevtskih sredstev na mejnih kontrolnih točkah prvega vstopa v Evropsko unijo ter obvestilu priložiti dokazilo o dovoljenju iz 6. točke 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#).

(2) Stroški, ki nastanejo med uradnim nadzorom, vključno s stroški identifikacije invazivne vrste in stroški ukrepov, ki nastanejo zaradi kakršnekoli neskladnosti pri uvozu v Evropsko unijo, bremenijo izvajalca dejavnosti, ki je odgovoren za pošiljko, ali njegovega zastopnika.

(3) Inšpekcija, pristojna za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, izvaja nadzor nad vnosom invazivnih vrst živali in rastlin v Evropsko unijo na mejnih kontrolnih točkah prvega vstopa v Evropsko unijo, ki so določene za nadzor pošilk v skladu s predpisi, ki urejajo izvajanje uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti za zagotovitev uporabe zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih. Inšpekcija, pristojna za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin v primeru ugotovljenih neskladnosti o tem obvesti inšpektorja, pristojnega za ohranjanje narave.

(4) Če Finančna uprava Republike Slovenije v okviru svojih pristojnosti sumi, da pošiljka ni v skladu s predpisi, ali v primeru potrebe po uradnem nadzoru iz 15. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#) zunaj mejnih kontrolnih točk, Finančna uprava Republike Slovenije začasno zadrži blago in o tem obvesti inšpektorja, pristojnega za ohranjanje narave.

10.2. NEPOSREDNI NADZOR

155. člen

(neposredni nadzor)

(1) Neposredni nadzor v naravi nad spoštovanjem prepovedi tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov izvajajo poleg inšpektorjev tudi naravovarstveni nadzorniki.

(2) Naloge neposrednega nadzora so:

1. neposredno spremljanje stanja;
2. nadzor nad izvajanjem varstvenih režimov;
3. ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi iz tega zakona in na njegovi podlagi sprejetih predpisov ter obveščanje pristojnih inšpekcijskih organov;
4. opozarjanje oseb na varstvene režime zaradi preprečevanja kaznivih ravnanj.

(3) Ukrep iz drugega odstavka 161.c člena, naloge iz 2., 3. in 4. točke prejšnjega odstavka ter naloge iz osmega in dvanajstega odstavka tega člena se opravljajo na podlagi javnega pooblastila.

(4) Naloge iz drugega odstavka tega člena opravljajo naravovarstveni nadzorniki, ki so za to delo posebej usposobljeni in imajo pooblastilo po tem zakonu.

(5) Naravovarstveni nadzornik ima službeni znak in izkaznico ter predpisano uniformo.

(6) Naravovarstveni nadzornik ima pravico od osebe, ki ne spoštuje določb tega zakona, zahtevati in dobiti na vpogled osebno izkaznico ali javno listino, s katero se dokazuje istovetnost te osebe. Naravovarstveni nadzornik lahko tudi fotodokumentira potek kršitve in kršilca pri storitvi kaznivega ravnanja.

(7) O sumu kaznivega dejanja mora naravovarstveni nadzornik takoj obvestiti policijo, navesti vsa znana dejstva in dokaze ter izročiti dokaze, ki jih je pridobil.

(8) Naravovarstveni nadzornik pri opravljanju nalog neposrednega nadzora samostojno vodi postopek in odloča o prekrških iz tega zakona.

(9) Če naravovarstveni nadzornik pri izvajanju neposrednega nadzora po tem zakonu naleti na fizični odpor ali če tak odpor lahko utemeljeno pričakuje, lahko zahteva pomoč policije.

(10) Izjave naravovarstvenih in prostovoljnih nadzornikov in materialni dokazi, ki jih zberejo glede dejanj, na podlagi katerih se ukrepa v inšpekcijskem postopku, se v postopku inšpekcijskega nadzora lahko štejejo za dokaz, pridobljen v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če je za vodenje inšpekcijskega postopka to potrebno.

(11) Naravovarstveni nadzorniki morajo ob vsakem času preprečevati prekrške po tem zakonu in po predpisih, izdanih na njegovi podlagi, ter ukrepati in uporabiti z zakonom določena pooblastila, če grozi nevarnost uničenja ali poškodovanja naravne vrednote, sestavin biotske raznovrstnosti ali zavarovanih območij ali njihovih delov.

(12) Naravovarstveni nadzornik ima pri izvajanju nadzora vožnje v naravnem okolju in v zavarovanih območjih pooblastilo:

- ustaviti voznika vozila na motorni pogon, voznika kolesa ali drugega vozila, ki vozi v nasprotju z določbami tega zakona ali akta o zavarovanju;
- zahtevati od voznika vozila na motorni pogon vozniško dovoljenje in prometno dovoljenje oziroma listino, izdano v skladu s petim odstavkom 28.č člena tega zakona, oziroma listino, s katero ugotovi istovetnost voznika. Voznik mora izročiti naravovarstvenemu nadzorniku zahtevane listine na vpogled.

(13) Naravovarstveni nadzornik lahko prepove nadaljevanje kršitve, ki je bila ugotovljena pri nadzoru tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov.

(14) Naravovarstveni nadzorniki lahko za potrebe izvajanja pooblastil, ki jih imajo po tem zakonu, o kršiteljih brezplačno pridobivajo podatke iz zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

1. ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, podatke iz centralnega registra prebivalstva (osebno ime, EMŠO, stalno in začasno prebivališče, stalni in začasni naslov v tujini, naslov za vročanje in elektronski naslov za vročanje);

2. Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, podatke o pravnih osebah, dejavnostih pravnih oseb in podatke o odgovornih osebah (osebno ime, EMŠO, podatki o stalnem oziroma začasnem prebivališču);
3. ministrstva, pristojnega za promet, podatke iz evidence registriranih vozil o lastniku in uporabniku motornega ali priklopnega vozila;
4. pristojnih prekrškovnih organov, podatke o prekrškovnih postopkih, ki se nanašajo na vožnjo v naravnem okolju.

(15) Dostop do podatkov iz centralnega registra prebivalstva iz prejšnjega odstavka za naravovarstvene nadzornike zagotavlja ministrstvo.

(16) Pri neposrednem nadzoru je dostop do podatkov iz prejšnjega odstavka mogoč tudi prek spletnih servisov.

(17) Pri neposrednem nadzoru se za potrebe izvajanja pooblastil, ki jih imajo naravovarstveni nadzorniki po tem zakonu, lahko zbirajo in obdelujejo naslednji osebni podatki kršiteljev:

1. osebno ime,
2. EMŠO,
3. stalno in začasno prebivališče,
4. stalni inčasni naslov v tujini,
5. naslov za vročanje in elektronski naslov za vročanje,
6. podatki o odgovornih osebah (osebno ime, EMŠO, podatki o stalnem oziroma začasnem prebivališču) ter
7. podatki o lastniku in uporabniku motornega ali priklopnega vozila.

156. člen

(izvajalci neposrednega nadzora)

(1) Neposredni nadzor na zavarovanih območjih zagotavljajo upravljavci zavarovanih območij in ministrstvo. Z aktom o ustanovitvi se lahko za izvajanje neposrednega nadzora na zavarovanih območjih, ki jih je ustanovila lokalna skupnost, pooblasti tudi redarstvo, ki deluje v okviru občinske ali skupne občinske uprave.

(2) Neposredni nadzor zunaj zavarovanih območij zagotavlja ministrstvo.

(3) Osebe javnega prava, ki so ustanovljene z namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja naravnih dobrin, zagotavljajo neposredni nadzor na območjih teh dobrin.

(4) Osebe iz prejšnjih treh odstavkov zagotavljajo izvajanje naravovarstvenega nadzora s sklenitvijo delovnih ali drugih ustreznih pogodb z naravovarstvenimi nadzorniki v skladu z zakonom.

(5) Ministrstvo predpiše načine in pogoje za organizacijsko, vsebinsko ter teritorialno usklajeno izvajanje naravovarstvenega nadzora.

157. člen

(pogoji za naravovarstvene nadzornike)

(1) Naravovarstveni nadzornik je lahko vsak polnoleten državljan Republike Slovenije, ki ima pooblastilo po tem zakonu.

(2) Pooblastilo iz prejšnjega odstavka izdaja naravovarstvenim nadzornikom in prostovoljnim nadzornikom po opravljenem preizkusu znanja minister.

(3) Preizkus znanja iz prejšnjega odstavka se izvede na podlagi predpisanega programa preverjanja strokovnega znanja, ki zajema poznavanje predpisov s področja ohranjanja narave in splošnega upravnega postopka v delu, ki se nanaša na izvajanje njihovih pooblastil.

(4) Ministrstvo vodi evidenco izdanih pooblastil za naravovarstvene in prostovoljne nadzornike, ki vsebuje naslednje podatke:

- ime in priimek;
- rojstne podatke;
- podatke o strokovni izobrazbi;
- prebivališče (stalno bivališče);
- podatke o opravljenem preizkusu znanja.

(5) Vlada predpiše program strokovnega usposabljanja in preverjanja znanja, podrobnejši način in postopek za izdajo pooblastil po tem zakonu ter način vodenja evidence iz tega člena.

(6) Minister predpiše podrobnejše določbe o službenem znaku in izkaznici naravovarstvenih nadzornikov ter v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve, uniformo.

158. člen

(črtan)

159. člen

(prostovoljni nadzorniki)

(1) Naloge neposrednega nadzora lahko kot prostovoljno dolžnost opravlja tudi vsaka fizična oseba, ki izpolnjuje pogoje iz tega zakona (v nadaljnjem besedilu: prostovoljni nadzornik).

(2) Prostovoljni nadzornik je lahko vsak polnoleten državljan Republike Slovenije, ki ima pooblastilo po tem zakonu.

(3) Določbe od drugega do sedmega odstavka 155. člena tega zakona se uporabljajo tudi za prostovoljne nadzornike.

XI. KAZENSKE DOLOČBE

160. člen

(hujši prekrški)

(1) Z globo od 75.000 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

1. iztrebi rastlinsko ali živalsko vrsto (prvi odstavek 14. člena);
2. zmanjša število rastlin ali živali posameznih populacij, zoži njihove habitate ali poslabša življenjske razmere do take mere, da postane vrsta ogrožena (drugi odstavek 14. člena);
3. namerno brez opravičljivega razloga, uniči ali poškoduje rastline, ubije ali poškoduje živali, razen če gre za primere iz 14.a člena tega zakona (tretji odstavek 14. člena);
4. namerno brez opravičljivega razloga, uniči ali poškoduje habitate populacij rastlinskih ali živalskih vrst, razen če gre za primere iz 14.a člena tega zakona (četrti odstavek 14. člena);
5. ravna z naravno vrednoto tako, da ogrozi njen obstoj (drugi odstavek 40. člena);
6. namerno izpusti v okolje invazivno vrsto (točka h) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#)).

(2) Z globo od 50.000 do 75.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 3.500 do 4.100 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo od 1.600 do 2.500 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje posameznik.

160.a člen

(prekrški)

(1) Z globo od 40.000 do 75.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

1. namerno brez opravičljivega razloga vznemirja živali, razen če gre za primere iz 14.a člena tega zakona (tretji odstavek 14. člena);
2. posega v naravo v nasprotju s predpisanim načinom in pogoji (drugi odstavek 15. člena);
3. ne rabi rastlin ali živali v skladu s predpisanimi pogoji (drugi odstavek 16. člena);
4. rabi rastline ali živali, ki jih je prepovedano rabiti, ali jih rabi v nasprotju s predpisano omejitvijo rabe (tretji odstavek 16. člena);
5. naseli rastline ali živali tujerodnih vrst brez dovoljenja (drugi in tretji odstavek 17. člena);

6. zadržuje živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu v neustreznih bivalnih razmerah in brez ustrezne oskrbe (prvi odstavek 19. člena);
7. goji živali domorodnih ali tujerodnih vrst brez dovoljenja za gojitev (prvi odstavek 21. člena);
8. kot trgovec z živalmi ne zagotovi predpisanih bivalnih razmer in ustrezne oskrbe ter ne vodi predpisanih evidenc (prvi odstavek 23. člena);
9. ravna v nasprotju z varstvenim režimom, ki ga za rastlinske ali živalske vrste, ki so varovane na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb, predpiše vlada (prvi odstavek 26. člena);
10. vozi, ustavi ali parkira vozilo na motorni pogon v naravnem okolju in vozilo ne stoji ali ni parkirano v petmetrskem pasu izven vozišča (prvi odstavek 28.b člena) in ne gre za dovoljene izjeme iz petega odstavka 28.b člena tega zakona;
11. organizira vožnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju brez dovoljenja za javno prireditelvo vožnje v naravnem okolju (prvi odstavek 28.c člena) ali če ne zagotovi ukrepov ali izpolnjevanja pogojev, navedenih izreku dovoljenja za prireditelvo vožnje v naravnem okolju (peti odstavek 28.c člena);
12. po končani javni prireditvi vožnje v naravnem okolje ne vzpostavi prireditvenega prostora v stanje, kakršno je bilo pred prireditvijo (šesti odstavek 28.c člena);
13. upravlja gensko banko brez pooblastila ministra (tretji odstavek 29. člena);
14. ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja pri odvzemu biološkega materiala iz narave ali z biološkim materialom v genskih bankah (šesti odstavek 29. člena);
15. ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja pri odvzemu genskega materiala iz narave (četrti odstavek 30. člena);
16. ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja za ohranitev ekološko pomembnih območij (peti odstavek 32. člena);
17. ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja za ohranitev posebnih varstvenih območij (tretji odstavek 33. člena);
18. uredi naravno vrednoto za ogledovanje in obiskovanje brez dovoljenja ali v nasprotju z njim (prvi in tretji odstavek 42. člena);
19. brez koncesije rabi naravno vrednoto (prvi odstavek 43. člena);
20. ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali varstvenimi režimi zavarovane naravne vrednote (drugi odstavek 49. člena);
21. ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali varstvenimi režimi začasno zavarovane naravne vrednote (tretji odstavek 50. člena);
22. ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja in varstvenimi režimi na zavarovanem območju (prvi odstavek 53. člena);
23. odvzame minerale ali fosile na nahajališčih, določenimi za naravno vrednoto, na nedovoljeni način (drugi odstavek 73. člena) ali brez dovoljenja ministrstva ali v nasprotju s tem dovoljenjem (tretji odstavek 73. člena);
24. odvzame minerale ali fosile na nahajališčih, ki so zavarovana, ali jih odvzame v nasprotju z aktom o zavarovanju (četrti odstavek 73. člena);

25. daje mineral ali fosil, ki je naravna vrednota, v nedovoljeni promet (četrti odstavek 75. člena);
26. izvozi ali iznosi mineral ali fosil, ki je naravna vrednota (peti odstavek 75. člena);
27. ravna v nasprotju s predpisanim varstvenim režimom za ogrožene rastlinske ali živalske vrste (prvi odstavek 81. člena);
28. ravna v nasprotju s predpisanim varstvenim režimom za varstvo izjemnega osebk, populacije ali habitata (82. člen);
29. izvaja poseg v naravo brez predpisanega dovoljenja (prvi odstavek 104. člena);
30. izvaja poseg v naravo v nasprotju z dovoljenjem za poseg v naravo (prvi odstavek 104. člena);
31. izvaja poseg v prostor v nasprotju z naravovarstvenim soglasjem (prvi odstavek 105. člena);
32. izvaja gradnjo objekta na območju, ki ima na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, poseben status in zanjo ni pridobil naravovarstvenega soglasja (prvi odstavek 105. člena);
33. izvaja gradnjo objekta ali uporablja objekt v nasprotju s pogoji iz naravovarstvenega soglasja (peti odstavek 105. člena);
34. upravlja zavarovano območje v nasprotju s tem zakonom ali aktom o zavarovanju (prvi odstavek 130. člena);
35. namerno brez dovoljenja vnese na ozemlje Evropske unije invazivno vrsto, vključno s tranzitom pod carinskim nadzorom (točka a) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#));
36. namerno brez dovoljenja poseduje, vključno v zaprtih sistemih, invazivno vrsto (točka b) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#)), razen v primerih iz 31. in 32. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#);
37. namerno brez dovoljenja goji, vključno v zaprtih sistemih, invazivno vrsto (točka c) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#));
38. namerno brez dovoljenja prevaža invazivno vrsto, razen prevoza vrst v objekte za odstranitve (točka d) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#)) in razen v primerih iz 31. in 32. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#);
39. namerno daje na trg invazivno tujerodno vrsto (točka e) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#)), razen v primerih iz 32. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#);
40. namerno brez dovoljenja uporablja ali izmenjuje invazivno vrsto (točka f) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#));
41. namerno brez dovoljenja dovoli, da se invazivna vrsta razmnožuje, jo goji ali kultivira, vključno v zaprtih sistemih (točka g) prvega odstavka 7. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#));
42. zaračunava plačilo za ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote v nasprotju z drugim in tretjim odstavkom 149. člena tega zakona;
43. pogojuje ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote z vodenjem, pa to ni določeno s predpisom, izdanim na podlagi tega zakona (osmi odstavek 149. člena);

44. zaračunava plačilo za ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote brez sklepa ministra oziroma župana ali v nasprotju z njim (prvi odstavek 149.a člena);
45. obiskovalcem zaračunava plačilo za ogledovanje in obiskovanje oseba, ki ni upravičenec za zaračunavanje plačila za obisk (prvi odstavek 149.b člena);
46. zaračunava plačilo za parkiranje na površini za mirujoči promet, ki ni določena za namen ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote z občinskim izvedbenim prostorskim aktom in načrtom upravljanja zavarovanega območja ali brez sklepa ministra ali v nasprotju z njim (prvi odstavek 149.d člena).

(2) Z globo od 30.000 do 50.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 2.000 do 3.500 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba lokalne skupnosti.

(4) Z globo od 1.000 do 2.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje posameznik.

(5) Če je prekršek iz 10. točke prvega odstavka tega člena storjen z vozilom na motorni pogon, pa ni mogoče ugotoviti, kdo je storilec, se kaznuje za prekršek lastnik ali imetnik rabe pravice uporabe vozila na motorni pogon, s katerim je bil prekršek storjen, razen če dokaže, da tega prekrška ni storil. Če je lastnik ali imetnik pravice uporabe vozila, s katerim je storjen prekršek iz 10. točke prvega odstavka tega člena, pravna oseba, državni organ ali samoupravna lokalna skupnost, se kaznuje za prekršek njihova odgovorna oseba.

161. člen

(lažji prekrški)

(1) Z globo od 20.000 do 40.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

1. ne obvesti ministrstva o nameravani doselitvi rastlin ali živali tujerodnih vrst (drugi odstavek 18. člena);
2. doseli rastline ali živali tujerodnih vrst, ki jih je prepovedano doseliti (četrti odstavek 18. člena);
3. zadržuje živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti brez dovoljenja (prvi odstavek 20. člena);
4. ravna v nasprotju z obveznimi pravili varstva rastlinskih in živalskih vrst, ki jih predpiše vlada (24. člen);
5. je kraj dogodka oziroma območje opravljanja dejavnosti ali posega v primerljivem času dostopno po javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet, pa se vozi, ustavi ali parkira v naravnem okolju in ne gre za zaščito, reševanje oziroma pomoč ob naravnih in drugih nesrečah (11. točka četrtega odstavka 28.b člena) ali za izvajanje nalog Slovenske vojske (12. točka četrtega odstavka 28.b člena);
6. izvozi ali uvozi rastline ali živali, njihove dele ali izdelke iz njih brez dovoljenja ministrstva (25. člen);

7. izvaja tranzit ali druga ravnanja z rastlinami ali živalmi, njihovimi deli ali izdelki iz njih brez dovoljenja ministrstva, če je dovoljenje predpisano (25. člen);
8. ravna v nasprotju s predpisanimi smernicami za ohranitev ugodnega stanja habitatnih tipov (četrti odstavek 31. člena);
9. ravna v nasprotju s predpisanimi smernicami za ohranitev biotske raznovrstnosti (peti odstavek 35. člena);
10. ravna v nasprotju s predpisanimi načini in pogoji poseganja v naravo (drugi odstavek 36. člena);
11. začasno ne ustavi del, ne zaščiti najdbe ali o najdbi ne obvesti organizacije, pristojne za ohranjanje narave (prvi odstavek 74. člena);
12. nadaljuje izvajanje del pred izdajo varstvenih usmeritev za nadaljnja ravnanja v zvezi z najdbo minerala ali fosila (drugi odstavek 74. člena);
13. ne zagotovi izvedbe varstvenih usmeritev za nadaljnja ravnanja v zvezi z najdbo minerala ali fosila (peti odstavek 74. člena);
14. o najdbi minerala ali fosila, ki je naravna vrednota, ne obvesti organizacije, pristojne za ohranjanje narave (drugi odstavek 75. člena);
15. ne hrani minerala ali fosila na ustrezen način oziroma ga, če ustrezne hrambe ne more zagotoviti, ne ponudi v hrambo strokovno usposobljeni organizaciji (tretji odstavek 75. člena);
16. ne omogoči obiska naravne vrednote brez plačila za obisk vsako prvo nedeljo v mesecu skozi celotno leto, oziroma v času sezonskega obratovanja (sedmi odstavek 149. člena);
17. ne objavi zneska zbranih plačil za obisk ter njihove porabe po namenih (drugi odstavek 149. b člena).

(2) Z globo od 10.000 do 20.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 1.500 do 2.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo od 800 do 1.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.

(5) Če je prekršek iz 6. točke prvega odstavka tega člena storjen z vozilom na motorni pogon, pa ni mogoče ugotoviti, kdo je storilec, se kaznuje za prekršek lastnik ali imetnik rabe pravice uporabe vozila na motorni pogon, s katerim je bil prekršek storjen, razen če dokaže, da tega prekrška ni storil. Če je lastnik ali imetnik pravice uporabe vozila, s katerim je storjen prekršek iz 6. točke prvega odstavka tega člena, pravna oseba, državni organ ali samoupravna lokalna skupnost, se kaznuje za prekršek odgovorna oseba pravne osebe, državnega organa ali samoupravne lokalne skupnosti.

(najlažji prekrški)

(1) Z globo 10.000 do 20.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

1. organizira vožnjo s kolesi v naravnem okolju brez dovoljenja za javno prireditelvo vožnje v naravnem okolju (tretji odstavek 28.d člena v zvezi s prvim odstavkom 28.c člena) ali ne zagotovi ukrepov, navedenih v izreku dovoljenja za prireditelvo vožnje v naravnem okolju (tretji odstavek 28.d člena v zvezi s petim odstavkom 28.c člena);
2. po končani javni prireditvi vožnje v naravnem okolju prireditvenega prostora ne vrne v stanje, kakršno je bilo pred prireditvijo (tretji odstavek 28.d člena v zvezi s šestim odstavkom 28.c člena);
3. zavarovanega območja ne označi v naravi ali ga označi v nasprotju predpisano vsebino (62. člen);
4. za uvoz invazivnih vrst iz tretjih držav ne poda predhodnega uradnega obvestila v skladu s predpisi, ki urejajo uradni nadzor na področju živil krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev na mejnih kontrolnih točkah prvega vstopa v Evropsko unijo (prvi odstavek 154.c člena);
5. invazivnih vrst, za katere je bilo izdano dovoljenje, ne spremlja dovoljenje (drugi odstavek 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#)) ali dokazilo za dovoljenje (šesti odstavek 8. člena [Uredbe 1143/2014/EU](#)).

(2) Z globo 5.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo 1.000 do 1.500 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo 500 do 800 eurov se kaznuje posameznik za prekršek iz prvega odstavka tega člena in če:

1. se vozi s kolesom v naravnem okolju zunaj utrjenih poti in ne gre za dovoljene primere vožnje s kolesom v naravnem okolju iz petega odstavka 28.b člena tega zakona (prvi odstavek 28.d člena);
2. se vozi s kolesom v naravnem okolju po utrjenih poteh in temu nasprotuje lastnik ali upravljavec poti (prvi odstavek 28.d člena).

161.b člen

(izrekanje globe)

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom. Pri odločanju o višini globe se upošteva teža prekrška in njegove posledice za ohranitev biotske raznovrstnosti in varstvo naravnih vrednot.

161.c člen

(zaseg in odvzem v prekrškovnem postopku)

(1) Predmete, ki so bili uporabljeni za prekršek, namenjeni za prekršek ali so nastali s prekrškom (v nadaljnjem besedilu: predmeti prekrškov) iz 3., 4., 9., 23., 24., 25., 26., 27., 28. točke prvega odstavka 160.a in 15. točke prvega odstavka 161. člena tega zakona, lahko prekrškovni organ zaseže pred izdajo sodbe o prekršku.

(2) Za prekršek iz 10. točke prvega odstavka 160.a člena tega zakona, če je bil voznik vozila na motorni pogon v naravnem okolju v zadnjih dveh letih že pravnomočno kaznovan za ta prekršek, se lahko izreče stranska sankcija odvzema vozila na motorni pogon. V primerih iz prejšnjega stavka nadzorni organ lahko zaseže predmete prekrškov. Hrambo zaseženih vozil lahko poleg sodišča zagotovi upravljavec zavarovanega območja ali policija. Po odvzemu vozila na motorni pogon se lahko vozilo proda.

(3) Za prekrške iz 35. do 41. točke prvega odstavka 160.a člena tega zakona se poleg predpisane globe izreče stranska sankcija odvzema osebkov invazivnih vrst. V primerih iz prejšnjega stavka nadzorni organ zaseže osebkove invazivnih vrst. Po odvzemu osebkov invazivne vrste se odredi usmrtilitev oziroma uničenje osebkov invazivnih vrst. Izjemoma lahko pristojni inšpektor namesto usmrtilitve odredi predajo osebkov invazivnih vrst živali drugemu poslovnemu subjektu, ki ima dovoljenje iz 24.č in 24.d člena tega zakona, ali izpolnjuje pogoje za živalski vrt po predpisih, ki urejajo ohranjanje narave, če jih je ta do konca njihovega življenja pripravljena sprejeti na svoje stroške ali na podlagi sklenjenega dogovora na stroške zavezanca in jih zadrževati v zaprtem sistemu, kjer so uvedeni vsi primerni ukrepi za zagotovitev, da razmnoževanje in pobeg nista mogoča.

(4) Za prekrške iz 6. in 7. točke prvega odstavka 161. člena tega zakona se poleg predpisane globe izreče stranska sankcija odvzema za predmete prekrškov. V primerih iz prejšnjega stavka nadzorni organ zaseže predmete prekrškov.

(5) Ravnanje po zasegu in odvzemu v primeru prekrška iz 6. in 7. točke prvega odstavka 161. člena tega zakona predpiše vlada. Za ravnanje po zasegu in odvzemu drugih rastlin in živali, razen invazivnih vrst, ter mineralov in fosilov, se smiselno uporablja predpis iz prejšnjega stavka.

XII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

162. člen

Šteje se, da zakoni in podzakonski predpisi, ki urejajo naravno dediščino in naravne znamenitosti, urejajo naravne vrednote po tem zakonu.

163. člen

(1) Akti o razglasitvi naravne znamenitosti oziroma redkosti oziroma prirodne znamenitosti, ki so bili izdani na podlagi zakona o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 23/48), zakona o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti (Uradni list LRS, št. 22/58), zakona o varstvu narave (Uradni list SRS, št. 7/70) in zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86, 8/90 in Uradni list RS, št. 26/92) ostanejo v veljavi do uveljavitve aktov o zavarovanju naravnih vrednot po tem zakonu.

(2) Akte o zavarovanju naravnih vrednot po tem zakonu izdajo pristojni državni ali lokalni organi, glede na razvrstitev naravnih vrednot na naravne vrednote državnega in lokalnega pomena po tem zakonu.

164. člen

(1) Kulturni spomeniki, ki so pridobili varstveni status na podlagi zakonov iz prejšnjega člena in zakona o varstvu kulturnih spomenikov v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 26 /61) in izpolnjujejo pogoje za pridobitev statusa naravne vrednote po tem zakonu, pridobijo status naravne vrednote ob soglasju ministra za kulturo.

(2) Seznam naravnih vrednot iz prejšnjega odstavka določi minister za okolje in prostor v soglasju z ministrom za kulturo.

(3) Seznam iz prejšnjega odstavka se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

165. člen

(1) Vlada Republike Slovenije sprejme v enem letu od uveljavitve tega zakona predpis iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona.

(2) Minister za okolje in prostor izda v enem letu od uveljavitve predpisa iz prejšnjega odstavka predpis iz šestega odstavka 37. člena tega zakona.

166. člen

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona se:

- Naravni rezervat Škocjanski zatok po zakonu o naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/98) šteje za naravni rezervat iz 66. člena tega zakona,
- Spominski park Trebče po zakonu o spominskem parku Trebče (Uradni list SRS, št. 1/81 in 42/86) šteje za regijski park z imenom Kozjanski park iz 70. člena tega zakona.

(2) Za akte o zavarovanju naravnih vrednot državnega pomena se štejejo naslednji občinski odloki o razglasitvi naravnih znamenitosti:

1. odlok o razglasitvi naravnega spomenika Debeli rtič (Primorske novice - Uradne objave, št. 33/91);
2. odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v Občini Piran (Primorske novice - Uradne objave, št. 5/90), v delu, ki se nanaša na naravni spomenik Rt Madona;
3. odlok o razglasitvi Krajinskega parka Sečoveljske soline (Primorske novice, Uradne objave, št. 5/90);
4. odlok o razglasitvi Krajinskega parka Strunjan (Primorske novice, Uradne objave, št. 5/90, popr. 26/90, 3/90, popr. 6/90 in 16/92);
5. odlok o razglasitvi Krajinskega parka Kolpa (Uradni list RS, št. 82/98);

6. odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna (Primorske novice, Uradne objave, št. 29/84), v delu, ki se nanaša na Postojnski jamski sistem;
7. odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna (Primorske novice, Uradne objave, št. 29/84), v delu, ki se nanaša na Predjamski jamski sistem.

167. člen

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona postanejo javni zavodi Triglavski narodni park, Spominski park Trebče in Park Škocjanske jame upravljavci zavarovanih območij in nadaljujejo z upravljanjem zavarovanih območij v skladu z določbami tega zakona in določbami aktov o zavarovanju, če niso v nasprotju s tem zakonom.

(2) Z dnem uveljavitve tega zakona postane koncesionar v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok upravljavec zavarovanega območja in nadaljuje z upravljanjem zavarovanega območja v skladu z določbami tega zakona, določbami akta o zavarovanju in akta o podelitvi koncesije, če niso v nasprotju s tem zakonom.

(3) Vlada Republike Slovenije uskladi akte o ustanovitvi javnih zavodov iz prvega odstavka tega člena z določili tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena je javni zavod Triglavski narodni park na podlagi javnega pooblastila pristojen dajati oceno ogroženosti in naravovarstveno soglasje iz 105. člena tega zakona za posege na območju Triglavskega narodnega parka in opravljati kot javno službo naloge organiziranja, izvajanja, usklajevanja in spremljanja raziskovalnih nalog v zvezi z območjem Triglavskega narodnega parka, za čas do uskladitve zakona o Triglavskem narodnem parku (Uradni list SRS, št. 17/81, 18/81 in 42/86) z določili tega zakona.

168. člen

(1) Upravljavci obstoječih, z zakoni predpisanih zbirk podatkov morajo na zahtevo ministrstva, pristojnega za okolje, ministrstva, pristojnega za prostor, ali ministrstva, pristojnega za naravo, dopustiti dostop do podatkov, ki so pomembni za vzpostavitev in vodenje baz podatkov in evidenc po tem zakonu, in njihovo uporabo, pri čemer se varujejo osebni podatki.

(2) Fizične in pravne osebe, ki imajo podatke ali zbirke podatkov, ki so pomembne za vzpostavitev in vodenje evidenc po tem zakonu, morajo dopustiti kopiranje podatkov Zavodu Republike Slovenije za varstvo narave.

(3) Osebe iz prejšnjega odstavka so upravičene do primerne povračila, če zbiranje podatkov ali njihova obdelava ni bila financirana iz sredstev javne porabe ali sredstev samoupravnih interesnih skupnosti.

(4) Višina zneska povračila iz prejšnjega odstavka se določi s pogodbo, ki jo v imenu države sklene Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.

169. člen

(1) Z uveljavitvijo tega zakona preidejo v sestavo Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave tisti delavci iz Ljubljanskega regionalnega zavoda za varstvo naravne in

kulturne dediščine, Ljubljana, Medobčinskega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, Piran, ter zavodov za varstvo naravne in kulturne dediščine Celje, Kranj, Maribor, Nova Gorica in Novo mesto, ki opravljajo naloge varstva naravnih vrednot.

(2) Zavod Republike Slovenije za varstvo narave prevzame tudi sredstva za delo, inventar in opremo, ki jo uporabljajo delavci iz prejšnjega odstavka, ter dokumentacijo, arhiv in nedokončane zadeve, ki se nanašajo na opravljanje nalog varstva naravnih vrednot.

(3) Prevzem delavcev, sredstev, arhiva in nalog iz prejšnjih odstavkov uredita sporazumno ministrstvo za okolje in prostor in ministrstvo za kulturo v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

170. člen

(1) Vlada Republike Slovenije izda izvršilne predpise po tem zakonu, razen predpisa iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona, v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(2) Minister za okolje in prostor izda izvršilne predpise po tem zakonu, razen predpisa iz šestega odstavka 37. člena tega zakona, v treh letih od uveljavitve tega zakona.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se izvajanje določb 33. člena tega zakona začne s polnopravnim članstvom Republike Slovenije v Evropski skupnosti.

171. člen

(1) Deli naravne znamenitosti, redkosti oziroma prirodne znamenitosti, ki so navedene v seznamu, ki je priloga tega zakona (v nadaljnjem besedilu: znamenitosti) in so v družbeni lastnini v sredstvih podjetij in drugih pravnih oseb, preidejo v last države.

(2) V last države preidejo tudi stvari, ki služijo upravljanju, rabi vzdrževanju ali varstvu znamenitosti iz prejšnjega odstavka (v nadaljnjem besedilu: stvari).

(3) Znamenitosti iz prvega odstavka tega člena in stvari prejšnjega odstavka, ki preidejo v last države, določi ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave z ugotovitveno odločbo.

(4) Sredstva podjetij in drugih pravnih oseb, ki so bila do prenosa v last države vložena v znamenitosti in stvari iz prejšnjega odstavka, se določijo v pogodbi med državo ter podjetji in drugimi pravnimi osebami, ki so upravljale z znamenitostmi na dan prenosa v državno last na podlagi predpisa ali pravnomočnega akta.

(5) Pri določanju višine teh sredstev na osnovi pogodbe, se upošteva tista vlaganja, ki so pomenila trajno povečanje vrednosti in tista, ki so bila višja od pridobljene koristi iz gospodajenja oziroma iz uporabe teh znamenitosti.

(6) Če do sklenitve pogodbe ne pride v treh mesecih po pravnomočnosti odločbe o znamenitostih in stvareh, ki so prešle v last države, odloči o višini sredstev iz četrtega odstavka tega člena ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave.

(7) Deli znamenitosti, ki niso navedene v seznamu iz prvega odstavka tega člena in so v družbeni lastnini v sredstvih podjetij in drugih pravnih oseb, preidejo v last občine, na katere območju se nahajajo.

(8) Za prehod znamenitosti v last občine se smiselno upoštevajo določbe četrtega, petega in šestega odstavka tega člena.

172. člen

(1) Oseba, ki rabi naravno vrednoto na način, za katerega je po tem zakonu predpisana pridobitev dovoljenja ali koncesije, mora vložiti vlogo za izdajo dovoljenja iz 42. člena tega zakona ali vlogo o zainteresiranosti za podelitev koncesije iz 43. člena tega zakona v enem letu od uveljavitve tega zakona.

(2) Osebe, ki so imele ob uveljavitvi tega zakona pravico do upravljanja naravne vrednote, pridobljeno po dosedanjih predpisih, pravico obdržijo do ureditve pravic po tem zakonu, izvajajo pa jo lahko v obsegu, na način in pod pogoji, določenimi v aktu o podelitvi pravice.

(3) Osebe iz prejšnjega odstavka imajo ob izpolnjevanju pogojev prednostno pravico pri pridobitvi pravic po tem zakonu. Prednostno pravico izgubijo, če v enem letu ne vložijo vloge iz prvega odstavka tega člena.

173. člen

Do izdelave naravovarstvenih smernic se za določitev vsebine naravovarstvenih smernic uporabljajo strokovne podlage za varstvo območij naravne in kulturne dediščine v delu, ki se nanaša na naravno dediščino, in varstveni režimi, določeni v aktih o razglasitvah, izdanih na podlagi zakonov iz 163. člena tega zakona, in zakonu o Triglavskem narodnem parku (Uradni list SRS, št. 17/81, 18/81 in 42/86), zakonu o Spominskem parku Trebče (Uradni list SRS, št. 1/81 in 42/86), zakonu o regijskem parku Škocjanske jame (Uradni list RS, št. 57/96) in zakonu o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/98).

174. člen

Upravne naloge po tem zakonu izvaja uprava za varstvo narave kot organ v sestavi ministrstva za okolje in prostor.

175. člen

(1) Šteje se, da so za opravljanje nalog neposrednega nadzora v naravi iz 155. člena tega zakona že usposobljeni naravovarstveni nadzorniki, ki že vsaj tri leta opravljajo naloge neposrednega nadzora v naravi v javnih zavodih Triglavski narodni park, Spominski park Trebče in Park Škocjanske jame ter pri koncesionarju v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok.

(2) Osebe, ki so zaposlene v Zavodu za gozdove Slovenije na delovnih mestih s strokovno izobrazbo s področja naravoslovja in imajo najmanj tri leta delovnih izkušenj na tem področju ter delajo v naravi, se na podlagi tega zakona štejejo usposobljene za naravovarstvene nadzornike in izvajajo naloge neposrednega nadzora po tem zakonu na območjih, za katera so pristojne.

(3) Osebe iz prejšnjih odstavkov se vpišejo v evidenco iz 157. člena tega zakona po uradni dolžnosti.

176. člen

(1) Do uveljavitve izvršilnih predpisov na podlagi tega zakona se še naprej uporabljajo predpisi izdani na podlagi zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86 in Uradni list RS, št. 8/90, 26/92), v delu, ki se nanaša na naravno dediščino in naravne znamenitosti, kolikor niso v nasprotju z določbami tega zakona.

(2) Do uveljavitve predpisov, ki bodo uredili delovanje društev v javnem interesu na področju varstva okolja, se za podelitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju varstva okolja, smiselno uporabljajo določbe 137. do 139. člena tega zakona.

177. člen

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati:

1. določbe zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86 in Uradni list RS, št. 8/90, 26/92), ki urejajo varstvo naravne dediščine;
2. 3.3. točka 5. člena in prvi odstavek 29. člena zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 32/93 in 1/96);
3. četrti odstavek 44. člena zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93);
4. določbe zakona o lastninjenju spomenikov in znamenitosti v družbeni lastnini (Uradni list RS, št. 16/96), v delu, ki se nanaša na naravne znamenitosti.

(2) Ne glede na 2. točko prejšnjega odstavka se na podlagi tega zakona uporabljajo:

1. uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98) in
2. uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 16/95 in 28/95).

178. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan od objave v Uradnem listu Republike Slovenije.

[Priloga: Seznam naravnih znamenitosti](#)